



Examensarbete

Civilekonomprogrammet 240hp

Nyckelfaktorer för en lyckad implementering av digitala verktyg i revisionsprocessen

- En kvalitativ studie ur revisorns perspektiv

Företagsekonomi inriktning revisor och bank, 30hp

Halmstad 2024-05-21

Lukas Frising & Philip Tedeby



HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

Förord

Vi är tacksamma för den vägledning och de insikter vår handledare, Savvas Papadopoulos, generöst har delat med oss under hela projektets gång. Ett varmt tack riktar vi också till våra opponentergrupper, vars konstruktiva kritik har varit ovärderlig i att finslipa vårt arbete. Vi vill även uttrycka vår tacksamhet till alla de respondenter som tog sig tid att delta i intervjuer och dela med sig av sina värdefulla erfarenheter och upplevelser. Tack även till andra yrkesverksamma som bistått oss med råd och svar på våra frågor under projektets gång.

Ert engagemang och era bidrag har varit avgörande för att vår studie skulle kunna genomföras. Stort tack till er alla för att ni gjort detta möjligt!

Halmstad 2024-05-21



Lukas Frising



Philip Tedeby

Sammanfattning

Nyckelord: Digitalisering, revision, digitala verktyg, revisionsprocessen, påverkande faktorer

Titel: Nyckelfaktorer för en lyckad implementering av digitala verktyg i revisionsprocessen - En kvalitativ studie ur revisorns perspektiv

Ämne: Självständigt uppsatsarbete inom företagsekonomi, inriktning revisor och bank, 30 hp.

Författare: Lukas Frising och Philip Tedeby

Handledare: Savvas Papadopoulos

Syfte: Syftet med denna uppsats är att förstå den enskilda revisorns upplevelser vid implementering och användning av digitala verktyg i revisionsprocessen. Detta innefattar att förstå vilka faktorer som påverkar revisorns förutsättningar, inställningar, beteenden och eventuella motstånd. Genom detta skapas en förståelse för vilka faktorer som kan främja eller hindra en framgångsrik adoption av digitala verktyg bland revisorer.

Problemformulering: Vilka faktorer påverkar den enskilda revisorns användning av digitala verktyg?

Metod: Denna studie har en kvalitativ metod med abduktiv forskningsansats. Tio semistrukturerade intervjuer har genomförts med auktoriserade revisorer. Intervjufrågorna konstruerades med bakgrund i den teoretiska referensramen.

Slutsats: Studien finner att attityd, förväntningar, användarvänlighet, arbetsbelastning, företagskultur och tillgängliga resurser är de viktigaste faktorerna som påverkar revisorns användning av digitala verktyg i revisionsprocessen. Studien påvisar även att det finns ett glapp mellan teknikutvecklare och revisorer, där verktygen inte anpassas efter revisorns behov vilket påverkar deras användning av dessa verktyg.

Abstract

Keywords: Digitalization, auditing, digital tools, audit process, influencing factors

Title: Key Factors for Successful Implementation of Digital Tools in the Audit Process - A Qualitative Study from the Auditor's Perspective

Field of studies: Independent thesis in Business Administration, specializing in Auditing and Banking, 30 credits.

Authors: Lukas Frising and Philip Tedeby

Supervisor: Savvas Papadopoulos

Purpose: The purpose of this thesis is to understand the individual auditor's experiences during the implementation and use of digital tools in the audit process. This includes understanding the factors that affect the auditor's conditions, attitudes, behaviors, and potential resistance. Through this, an understanding is created of the factors that can promote or hinder successful adoption of digital tools among auditors.

Research Question: What factors influence an individual auditor's use of digital tools?

Method: This study employs a qualitative method with an abductive research approach. Ten semi-structured interviews were conducted with certified auditors. The interview questions were constructed based on the theoretical framework.

Conclusion: The study finds that attitude, expectations, user-friendliness, workload, corporate culture, and available resources are the most important factors that influence the auditor's use of digital tools in the audit process. The study also shows that there is a gap between technology developers and auditors, where the tools are not tailored to the auditor's needs, which affects their use of these tools.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Problembakgrund	1
1.2. Problemdiskussion	3
1.3. Problemformulering	4
1.4. Syfte	5
1.5. Specifika bidrag	5
1.6. Centrala begrepp	5
1.7. Disposition	6
2. Institutionell kontext	7
2.1. Revision	7
2.2. Revisionsprocessen	7
2.2.1. Planering	8
2.2.2. Granskning	9
2.2.3. Rapportering	9
2.3. Digitalisering	10
2.3.1. Robotic Process Automation (RPA)	11
2.3.2. Computer Assisted Audit Tools (CAAT)	11
2.3.3. Artificiell intelligens (AI)	11
3. Teoretisk referensram	12
3.1. Organisatorisk utgångspunkt	12
3.1.1. Technology-Organization-Environment Framework	12
3.1.2. Diffusion of Innovations	14
3.2. Individuell utgångspunkt	17
3.2.1. Technology Acceptance Model	17
3.2.2. Theory of Planned Behavior	19
3.2.3. Unified Theory of Acceptance and Use of Technology	20
3.3. Analysmodell	22
4. Metod	24
4.1. Övergripande forskningsansats	24
4.1.1. Kvalitativ forskningsmetod	25
4.1.2. Abduktiv forskningsansats	25
4.2. Litteraturgenomgång	26
4.3. Databesamling	27
4.3.1. Val av intervjustruktur	27
4.3.2. Val av respondenter	28
4.3.3. Val av intervjukanal	29
4.3.4. Intervjuguide	30
4.3.5. Genomförande av intervjuer	31
4.3.6. Utvärdering av intervjuer	32

4.3.7. Tematisk dataanalys	32
4.4. Kvalité	33
4.4.1. Reliabilitet	33
4.4.2. Validitet	34
4.4.3. Generaliserbarhet	34
4.5. Etiska överväganden	34
5. Empiri	36
5.1. Anna- Stor byrå	36
5.1.1. Personlig bakgrund och användning	36
5.1.2. Attityd och uppfattning	36
5.1.3. Påverkan på revisionsarbetet	37
5.1.4. Organisatoriska och sociala faktorer	37
5.1.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	38
5.2. Bella - Stor byrå	38
5.2.1. Personlig bakgrund och användning	38
5.2.2. Attityd och uppfattning	39
5.2.3. Påverkan på revisionsarbetet	40
5.2.4. Organisatoriska och sociala faktorer	40
5.2.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	41
5.3. Clara - Liten byrå	41
5.3.1. Personlig bakgrund och användning	41
5.3.2. Attityd och uppfattning	42
5.3.3. Påverkan på revisionsarbetet	42
5.3.4. Organisatoriska och sociala faktorer	42
5.3.5. Framtidsutsikter och utmaningar	43
5.4. David - Stor Byrå	43
5.4.1. Personlig bakgrund och användning	43
5.4.2. Attityd och uppfattning	43
5.4.3. Påverkan på revisionsarbetet	44
5.4.4. Organisatoriska och sociala faktorer	44
5.4.5. Framtidsutsikter och utmaningar	45
5.5. Erik - Stor Byrå	45
5.5.1. Personlig bakgrund och användning	45
5.5.2. Attityd och uppfattning	46
5.5.3. Påverkan på revisionsarbetet	47
5.5.4. Organisatoriska och sociala faktorer	47
5.5.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	48
5.6. Fredrik - Stor Byrå	49
5.6.1. Personlig bakgrund och användning	49
5.6.2. Attityd och uppfattning	49
5.6.3. Påverkan på revisionsarbetet	49

5.6.4. Organisatoriska och sociala faktorer	50
5.6.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	51
5.7. Greta - Liten Byrå	51
5.7.1. Personlig bakgrund och användning	51
5.7.2. Attityd och uppfattning	51
5.7.3. Påverkan på revisionsarbetet	52
5.7.4. Organisatoriska och sociala faktorer	53
5.7.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	54
5.8. Hans - Liten Byrå	54
5.8.1. Personlig bakgrund och användning	54
5.8.2. Attityd och uppfattning	55
5.8.3. Påverkan på revisionsarbetet	55
5.8.4. Organisatoriska och sociala faktorer	56
5.8.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	56
5.9. Isak - Liten Byrå	57
5.9.1. Personlig bakgrund och användning	57
5.9.2. Attityd och uppfattning	57
5.9.3. Påverkan på revisionsarbetet	58
5.9.4. Organisatoriska och sociala faktorer	59
5.9.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	59
5.10. Johan - Liten Byrå	60
5.10.1. Personlig bakgrund och användning	60
5.10.2. Attityd och uppfattning	60
5.10.3. Påverkan på revisionsarbetet	61
5.10.4. Organisatoriska och sociala faktorer	61
5.10.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	62
6. Analys och diskussion	63
6.1. Användning av digitala verktyg	63
6.2. Attityd och uppfattning	64
6.3. Påverkan på revisionsarbetet	66
6.4. Organisatoriska och sociala faktorer	67
6.5. Framtidsperspektiv och utmaningar	70
6.6. Sammanfattning av analys	71
7. Slutsatser, bidrag och fortsatt forskning	74
7.1. Slutsatser	74
7.2. Bidrag	75
7.3. Fortsatt forskning	76
Referenslista	77
Bilagor	86
Bilaga 1: Intervjuguide	86

1. Inledning

I studiens första avsnitt (1.1) ges en övergripande bakgrund till området revision och digitalisering, för att skapa en förståelse för området. I avsnitt 1.2 förs en problemdiskussion som mynnar ut i studiens forskningsfråga. Kapitlet avslutas med en definition av studiens syfte och beskrivning av studiens disposition.

1.1. Problembakgrund

Teknologisk innovation står som den främsta drivkraften för ökat välstånd och förbättrad levnadsstandard (Willstedt & Snellman, 2016). Digitaliseringen är således en viktig faktor ur ett samhällsperspektiv, eftersom alla människor på ett eller annat sätt får ta del av den digitala transformationens fördelar. I maj 2017 lanserade Sveriges regering en strategi för digitalisering med visionen om ett hållbart och digitalt Sverige, där den primära målsättningen var att Sverige skulle bli världsledande på att utnyttja digitaliseringens framtida och nutida potential (Regeringskansliet, 2017). En studie av Portulans Institute, genom dess årliga Network Readiness Index (NRI), avslöjar att Sverige placerar sig bland de tio främsta länderna globalt när det gäller att utnyttja de möjligheter som digitaliseringen erbjuder (Portulans Institute, 2023). Revisionsbranschen anses däremot ligga efter i denna digitaliseringsprocess gentemot andra branscher (Revisorsinspektionen, 2022).

Revision grundar sig på att arbeta med data och olika typer av information. I takt med att informationsteknologin förändras, förändras också revisionen (Rikhardsson et al., 2022). Revisionsbranschen har under de senaste decennierna genomgått en övergripande transformation i och med digitaliseringen (Barr-Pulliam et al., 2022). Enligt en framtidsstudie på uppdrag av Föreningen auktoriserade revisorer (FAR) är branschen splittrad kring uppfattning om digitaliseringens framfart (Kairos Future, 2022). Digitisering, övergången från analog till digital hantering, är ett område där branschen kommit långt. Ett exempel på detta är övergången från pärmar och pappersdokument innehållande finansiell kundinformation, till digitala lösningar där motsvarande information nu förvaras och hanteras i digitala format. Digital transformation och automation har däremot inte kommit lika långt i utvecklingen, det vill säga att byråernas struktur inte har förändrats avsevärt eller att processer inte helt har kunnat outsourcas till digitala tekniker (Kairos Future, 2022).

Alao och Gbolagade (2019) framhåller att det är nödvändigt att investera i digitala initiativ som revisionsbyrå. Anledningen till detta är att digitaliseringen dels medför ökad kvalitet och effektivitet, men också tidsbesparingar, vilket möjliggör för revisorn att fokusera på mer värdeskapande uppgifter (Manita et al., 2020). För att förbli konkurrenskraftig på marknaden menar Broek och Veenstra (2017) att det följaktligen är viktigt för revisionsbyråer att utveckla sina affärsmodeller genom innovativa lösningar och digital teknik. Redan år 2020 investerade Big Four (Deloitte, EY, KPMG och PwC) sammanlagt 9 miljarder dollar i artificiell intelligens (AI) (Seethamraju & Hecimovic, 2023). Detta ger en indikation på hur de större

revisionsbyråerna agerar för att säkerställa att de ligger i framkant inom branschen. Johan Rippe, auktoriserad revisor och partner på PwC, uttryckte frasen “Status quo is not an option” för att förklara revisionsbranschens ständiga förändring (Lennartsson, 2023). Lennartsson (2023) påpekar även att det krävs en anpassning till förändringen för att revisionsbranschen fortsatt ska vara relevant. Framledes spås den digitala transformationen fortsätta framåt. Big Fours investeringar i ny teknik banar väg för branschen som helhet, mycket på grund av deras särställning på marknaden. Förändringar inom Big Four är därför att anse som en “game changer” för hela branschen och påvisar således digitaliseringens betydelse (Kairos Future, 2022).

Digitaliseringen har öppnat upp för nya möjligheter att genomföra revisionen, inte minst med hjälp av analysprogram och större tillgänglighet av data. Idag genomförs en revision i Sverige ofta genom att en SIE-fil läses in i ett revisionsprogram där granskningen dokumenteras. Revisionsprogram och andra analysprogram benämns ofta som computer assisted audit techniques (CAAT). Enligt Braun och Davis (2003) kan CAAT allmänt definieras som användning av teknik som hjälpmedel för att färdigställa en revision. Sayana (2003) definierar CAAT som användning av specifik mjukvara som kan användas av revisorn för att genomföra revisionen och uppfylla dess mål. Benämningen är bred och täcker stora delar av digitaliseringen inom revisionsbranschen. SIE-filen är en digital fil innehållandes ett företags samtliga verifikationer (PwC, 2017), vilket därmed fyller en viktig funktion i digitaliseringsprocessen. Tillgängligheten och användbarheten av företagets ekonomiska data har ökat tack vare digitaliseringen. En mer digitaliserad revisionsprocess med lättillgänglig information ökar effektiviteten och öppnar för nya arbetssätt (Kairos Future, 2022).

Revision bedöms vara ett område som är mogen för automation, bland annat med hjälp av AI och robotiserad processautomatisering (RPA) (Rikhardsson et al., 2022). AI kommer sannolikt, vid korrekt användning, att transformera branschen genom att skapa både nya möjligheter och utmaningar (Seethamraju & Hecimovic, 2023). Baldwin et al. (2006) identifierade tidigt ett antal arbetsuppgifter där AI med fördel kan användas, däribland analytiska granskningsprocesser, väsentlighetsbedömningar och beslut kring going concern. Därmed skulle produktiviteten öka till följd av en effektiviserad process och reducerade kostnader (Fedyk et al., 2022; Kokina & Davenport, 2017). Eftersom implementering av AI i revisionen kan leda till betydande effektivitetsförbättringar (Mpofu, 2023; Rikhardsson et al., 2022; Noordin et al., 2022; Xing et al., 2020; Munoko et al., 2020; Sun & Vasahelyi, 2017) finns incitament för revisionsbyråerna att använda tekniken. Majoriteten av de större revisionsbyråerna har således börjat utforska potentialen hos AI genom att gradvis integrera tekniken i sina verksamheter. Denna integrering sker dock huvudsakligen genom pilotprojekt och initiala utredningsfaser, snarare än som en del av deras vardagliga arbetsflöden. Denna trend har ännu inte fått samma genomslag hos mindre byråer, där implementeringen av AI är nästintill obefintlig (Revisorsinspektionen, 2021). Vid sidan av AI finns RPA, utformat för att automatisera repetitiva och tidskrävande arbetsuppgifter som traditionellt utförts manuellt (PwC, 2019). Detta skulle öka effektiviteten, men också revisionskvaliteten, eftersom tekniken bidrar till att minimera eller undvika mänskliga fel i revisionsprocessen (Huang & Vasahelyi, 2019). Denna teknik används redan av majoriteten av de större byråerna, men

även till viss del av mindre byråer (Revisorsinspektionen, 2021). Omfattningen av användningen är däremot begränsad, vilket dels beror på att tillämpningarna av RPA är relativt outforskade (Huang & Vasarhelyi, 2019), samt att området är relativt nytt, där användningen tog fart under covid-19 pandemin (Riantono et al., 2023). EY (2020) påpekar dock att betydligt fler processer skulle kunna automatiseras med hjälp av RPA än vad som faktiskt görs.

Sammantaget är implementering av ny teknik en utmaning för både revisionsbyråerna och revisorerna eftersom de är i en pågående process i att förstå hur tekniken fungerar och hur tekniken kan användas (Davies, 2022).

1.2. Problemdiskussion

Revisionsbranschen har kommit långt i digitiseringen, men ligger efter i den digitala transformationen. Den avancerade teknik som idag finns tillgänglig att använda, framför allt automationsteknik, används inte i särskilt hög utsträckning. Detta trots att revisionsbranschen anses vara en bransch mogen för automation (Rikhardsson et al., 2022). Revisorsinspektionen (2021) menar att det finns en stor flora av digitala verktyg med inslag av automation hos framför allt de större revisionsföretagen, men att dessa inte används effektivt eftersom de inte är samlade på samma ställe. En annan sak som tas upp som ett hinder för att implementera automation i revisionsprocessen är beteendet hos den enskilda individen eftersom det krävs en vilja att förändra för att lyckas med förändringen (Kairos Future, 2022). Eftersom människan är ett vanedjur har vi ofta negativ inställning till förändringar. Detta gestaltar sig extra tydligt när en organisation försöker genomföra en digital transformation för att ta vara på de fördelar ny teknik bidrar med (Kairos Future, 2022).

Som beskrivet tidigare är det nödvändigt att som revisionsbyrå investera i digitala initiativ. Tekniker utvecklas kontinuerligt, både befintliga system och verktyg samt AI-tekniker. Användandet av digitala verktyg och tekniker kan ge flertalet fördelar. Fördelarna med att använda CAAT identifierades tidigt och följderna som påvisats är ökad effektivitet, produktivitet och rutinuppgifter som går snabbare att utföra (Braun & Davis, 2003; Zhao et al., 2004, refererad i Ramen et al., 2015). En del av de arbetsuppgifter som en revisor utför kan klassificeras som repetitiva och enformiga (Kairos Future, 2022), de ser likadana ut oavsett vilket företag som revisionen görs på. Curtis och Payne (2008) menar att tidsåtgången minskar på sådana uppgifter då de automatiseras med hjälp av CAAT. Nyare teknik med stöd av AI har också en positiv påverkan på revisorns effektivitet och revisionskvaliteten (Mpofu, 2023). Enligt Fedyk et al. (2022) lyckas revisionsbolag som använder AI i revisionsprocessen leverera en högre kvalitet på revision till en lägre kostnad. Tidigare forskning inom området är i stort sett överens om samma sak, genom att implementera och använda digital teknik i revisionsprocessen nås ökad effektivitet och kvalitet, vilket leder till ökad konkurrenskraft. Trots detta har branschen hamnat efter i digitaliseringen.

Sonnerfeldt och Jonnergård (2023) förklarar att det i dagsläget finns mycket forskning om banbrytande teknologi inom revision. Dock är majoriteten konceptuella eller normativa i sin

natur, där de framhåller kapaciteten av ny teknik att potentiellt forma revision för att öka dess effektivitet och kvalitet (Sonnerfeldt & Jonnergård, 2023; Fotoh & Lorentzon, 2021). Studier om den faktiska användningen av dessa tekniker och hur dessa har påverkat revisionsarbetet är däremot fåtaliga, mycket på grund av att det är ett relativt nytt område (Sonnerfeldt & Jonnergård, 2023). Fotoh och Lorentzon (2021) understryker också att det finns begränsat med empiriska studier som särskilt belyser perspektivet hos enskilda användare och revisorer när det gäller digitalisering, särskilt inom nyare teknologier som AI. Av dessa få studier så har framför allt digitaliseringens påverkan på individen klargjorts. Sonnerfeldt och Jonnergård (2023) undersökte till exempel hur professionell osäkerhet kan uppstå, medan Jansson et al. (2023) utforskade hur professionell skepticism och bedömning påverkas. Det finns däremot få studier som undersöker individens påverkan på digitaliseringen eller vilka faktorer som påverkar revisorernas användning av digitala verktyg. Al-Okaily et al. (2022) studerade olika faktorer som påverkar internrevisorns användning av mjukvara med en organisatorisk utgångspunkt. En annan studie studerar enbart CAAT och faktorer som påverkar användningen med en individuell utgångspunkt (Bierstaker et al., 2014). Studien visar att revisorer är mer benägna att använda CAAT om de tror det förbättrar arbetet, är användarvänligt, upplever stöd från ledningen och har tillgång till teknisk support (Biertscher et al., 2014).

Investeringar i digital teknik förändrar organisatoriska rutiner och metoder inom revision, vilket leder till en omvandling av revisorernas roller och deras dagliga arbetsuppgifter (Sonnerfeldt & Jonnergård, 2023). Det är på så sätt av yttersta vikt att revisorn antar en positiv inställning till den nya tekniken för att uppnå dess potential (Davies, 2022). Baserat på det faktum att revisionsbranschen har hamnat efter i den digitala utvecklingen, kombinerat med de fördelar och möjligheter ny teknik både bidrar och kommer att bidra med, kommer denna studie att fokusera på faktorer som påverkar revisorns användning av digital teknik. Revisorsinspektionen (2021) förstärker revisorns betydelse genom att lyfta fram att det krävs en beteendeförändring för att uppnå önskad effekt av de nya verktygen. De menar att det finns risk för ineffektivitet i stället för effektivitet om de digitala verktygen inte används på rätt sätt. Studier visar att det förekommer brist på förtroende för expertsystem hos revisorerna (Sonnerfeldt & Jonnergård, 2023). Brist på tillit till expertsystem är ett beteende som omöjliggör dess positiva effekter, vilket snarare leder till ineffektivitet (Revisorsinspektionen, 2021). Sonnerfeldt och Jonnergård (2023) lägger även vikt vid att digitala verktyg kan vara värdefulla i verksamheten, men enbart om verktyget används av en revisor vars attityd mot verktyget är "rätt" i detta avseende.

1.3. Problemformulering

Med utgångspunkt i problemdiskussionen ovan har följande frågeställning formulerats att besvaras inom ramen för denna studie:

Vilka faktorer påverkar den enskilda revisorns användning av digitala verktyg?

1.4. Syfte

Syftet med studien är att förstå den enskilda revisorns upplevelser vid implementering och användande av digitala verktyg i revisionsprocessen. Detta innefattar att förstå vilka faktorer som påverkar revisorernas förutsättningar, inställningar, beteenden och eventuella motstånd. Genom detta skapas en förståelse för vilka faktorer som kan främja eller hindra en framgångsrik adoption av digitala verktyg bland revisorer.

1.5. Specifika bidrag

Studien ämnar att, genom dess syfte, ge specifika bidrag till hela revisionsbranschen för att belysa revisorernas enskilda upplevelser vid implementering och användning av digitala verktyg och tekniker. Studien ger även specifika bidrag till revisionsbranschen att förstå vilka faktorer som påverkar användning av digitala verktyg, detta för att implementering och tänkt användning ska ske så effektivt som möjligt inom verksamheten. Dessa insikter underlättar för en smidigare övergång till ett mer digitaliserat och eventuellt automatiserat yrke för att ta ikapp dess generella eftersläpning i relation till andra branscher.

1.6. Centrala begrepp

Adoption

I denna studie används begreppet adoption med samma innebörd som digital adoption, det vill säga handlingen av att inkorporera nya digitala verktyg och system för att förbättra arbetsprocesser och uppnå mål (Forbes, 2018).

Digitalisering

Avser processen att integrera digitala teknologier i sociala och affärsmässiga processer med målet att effektivisera och förbättra dessa, vilket leder till utvecklade affärsmodeller (FAR, u.å). Det är vanligt att begreppet förväxlas med *digitisering*, som innebär omvandlingen av fysiska data till digital form. Denna skillnad är betydande då digitalisering inte enbart berör dataomvandling, utan snarare en bredare tillämpning av digital teknologi för att förändra och förbättra processer.

Digitala verktyg

Används i denna studie som ett samlingsnamn som syftar till de verktyg som revisorn använder som hjälpmedel när denne genomför revisionen. Kan innefatta allt från fysiska hjälpmedel i form av dator eller telefon, till program och applikationer.

Implementering

I denna studie beskrivs implementering som de metoder och tillvägagångssätt som används för att integrera nya metoder i en ordinarie verksamhet (Kunskapsguiden, u.å). Implementeringen syftar till att säkerställa att dessa metoder används enligt dess ursprungliga avsikt och att de upprätthålls över tid.

Revision

Innebär att med en professionellt skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om årsredovisning, bokföring och förvaltning. Det finns flera typer av revision, exempelvis extern och intern revision, statlig och kommunal revision samt miljörevision (FAR, 2006). Denna studie fokuserar däremot enbart på extern revision. Syftet med revisionen är att öka graden av tilltro för informationen hos externa intressenter såsom till exempel investerare, borgenärer, kunder, leverantörer, myndigheter med flera (Revisorsinspektionen, u.å).

1.7. Disposition

Studien har en klassisk vetenskaplig uppsatsstruktur och dispositionen ser ut enligt följande. Studien inleds med ett introduktionskapitel med bakgrund om problemet följt av en diskussion. Baserat på diskussionen av problemet formuleras studiens forskningsfråga och syfte. Det andra kapitlet innefattar en institutionell kontext med revision och digitalisering som huvudområden för att skapa en förståelse och bakgrund till studien. Studiens tredje kapitel är den teoretiska referensramen, uppdelat i Organisatorisk utgångspunkt och Individuell utgångspunkt. Organisatorisk utgångspunkt behandlar teorierna *Technology-Organization-Environment Framework* och *Diffusion of Innovations*. Individuell utgångspunkt behandlar teorierna *Technology Acceptance Model*, *Theory of Planned Behavior*, *Unified Theory of Acceptance and Use of Technology*. Därefter följer studiens metodval i det fjärde kapitlet. I det femte kapitlet presenteras empirin från de intervjuer som genomförts följt av en analys av empirin kopplat till studiens teoretiska referensram i det sjätte kapitlet. I det sjunde och sista kapitlet framförs studiens slutsatser samt att förslag till fortsatt forskning inom området föreslås.

2. Institutionell kontext

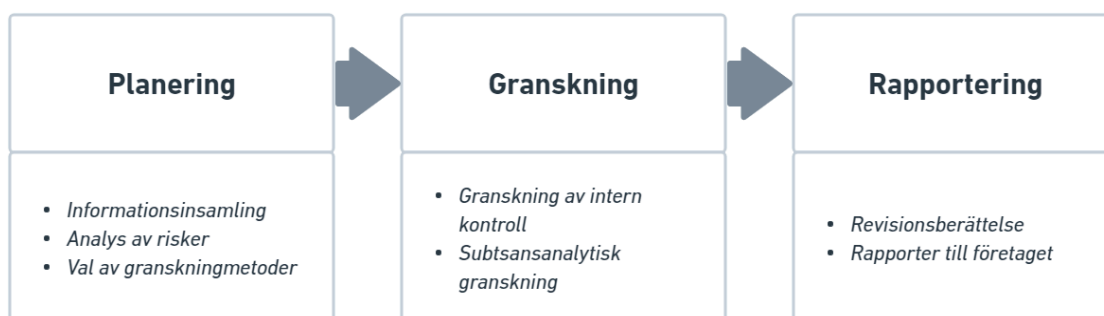
I detta kapitel presenteras först revision (avsnitt 2.1) och sedan hur revisionsprocessen går till (avsnitt 2.2) för att på ett bättre förstå studiens relevans. Sedan presenteras digitaliseringen (avsnitt 2.3) på ett övergripande plan för att sedan kopplas samman med revision. Kapitlet avslutas med att tre typer av digitala verktyg presenteras kort för att konkretisera de olika verktyg som används eller kan tänkas användas i revisionsarbetet.

2.1. Revision

Revision fyller en viktig funktion i det ekonomiska samhället. Detta genom en granskningsprocess som syftar till att ge användare av finansiell information tillit till finansiella rapporter (Eklöv Alander, 2019). Användare av finansiell information kan vara sedvanliga intressenter såsom investerare, Skatteverket och leverantörer (FAR, 2006). Genom att de finansiella rapporterna håller en acceptabel nivå av tillförlitlighet möjliggörs relationer med externa intressenter (Carrington, 2023), exempelvis de som nämnts ovan. Revision av aktiebolag i Sverige genomförs av antingen en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor (FAR, 2006). Revisorn ska iaktta god revisionssed enligt 19§ revisorslagen (SFS 2001:883). Revision beskrivs som att med professionell skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om företags årsredovisning, bokföring och förvaltning (FAR, 2006). Revisorns granskning ska enligt aktiebolagslagens 9 kapitlets 3§ (SFS 2005:551) göras med professionell skepticism och vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver.

2.2. Revisionsprocessen

Revisionsprocessen är en beskrivning om vad en revisor gör för att uppfylla sitt syfte (Carrington, 2023). Då studien berör revisionsprocessen följer i avsnitt 2.2.1-2.2.3 en översiktlig beskrivning om hur revisionsprocessen ser ut. Detta för att öka förståelsen för området och för att på ett bättre sätt förstå studiens relevans. En sammanfattande illustration av revisionsprocessen presenteras i figuren nedan.



Figur 2.1: Sammanfattning av revisionsprocessen.

2.2.1. Planering

Planeringsfasen av revisionsprocessen är en viktig del eftersom risker analyseras och bedöms (FAR, 2006). Starten är en informationsinsamling, eftersom grunden för en lyckad revision är god kunskap om aktuellt bolag. Digitaliseringen har förändrat denna fas av revisionen radikalt på så sätt att information om företag finns betydligt mer lättillgängligt idag än tidigare. Digitala verktyg kan i denna fas användas till informationsinsamling (Lin & Wang, 2011). Hur mycket information som bör samlas in är en bedömningsfråga för den enskilda revisorn. FAR (2006) belyser att en väl genomförd informationsinsamling ger ett gott underlag för att planera så att granskningen fokuseras på de delar där risken för väsentliga fel är som störst.

I planeringsfasen av revisionen uppkommer begreppet fortlevnadsprincipen. Denna princip kan förklaras som att det förutsätts att företagets verksamhet kommer fortsätta som vanligt, om inte undantag som nedläggningsbeslut finns (FAR, 2006). Principen innebär att tillgångarna kan tas upp till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Författarna menar att om fortlevnadsprincipen inte förutsätts kan tillgångarna komma att värderas annorlunda. Bedömningen om företagets fortsatta drift avser efterföljande räkenskapsår (FAR, 2006).

Väsentlighetsbegreppet är ett grundläggande begrepp inom revision. Väsentlighet avgör inriktning och omfattning på revisionsarbetet (FAR, 2006). Granskningen inriktas på att hitta väsentliga felaktigheter som påverkar tredje mans syn på årsredovisningen. Väsentlighetstalet varierar från företag till företag och det är revisorns professionella omdöme som avgör. Riskbedömning tillsammans med väsentlighetsbedömning avgör vad och hur mycket som ska granskas samt när och hur denna granskning ska ske (FAR, 2006). Under riskbedömning varierar förekomsten och användningen av automatiserade verktyg (Revisorsinspektionen, 2021). Exempel på användningen är dataanalys av kundens flöden som ett substitut till intervjubaserad processkartläggning vid ny revisionskund (Revisorsinspektionen, 2021). Ett annat exempel på användningen är inläsning av SIE-fil som utöver en jämförelse mellan årets och föregående års resultat- och balansräkning också genererar analyser att undersöka vidare (Revisorsinspektionen, 2021). Risken för att revisorn gör ett felaktigt uttalande i revisionsberättelsen benämns som revisionsrisk och denna risk påverkas av inneboende risk, kontrollrisk och upptäcktsrisk. Inneboende risk är risken för redovisningsfel eller brister i förvaltningen som beror på företagets verksamhet. Kontrollrisk är risken för att fel inte upptäcks och hanteras av företagets interna kontroll. Ett exempel är att fakturaattestering inte sker på tillfredsställande sätt. Fakturaattestering är en intern kontroll som kan finnas i ett företag. En hög inneboende och kontrollrisk kräver mer omfattande granskning (FAR, 2006). Den tredje risken, upptäcktsrisken, är risken för att väsentliga fel inte upptäcks i revisionen.

För att sammanfatta planeringsfasen så analyseras riskerna och granskningsmetoderna väljs. Med stöd av informationsinsamlingen väljs granskningsområden ut där risken för väsentliga felaktigheter är som störst (FAR, 2006).

2.2.2. Granskning

Granskningens syfte är att ge underlag för revisorns uttalanden i revisionsberättelsen. Enligt FAR (2006) ska granskningen ge underlag för bedömning av:

- om angivna uppgifter i resultaträkningen tillsammans med noter ger en rättvisande bild av resultatet
- om redovisade tillgångar och skulder i balansräkningen existerar, är bolagets egendom respektive förpliktelser på balansdagen och att dessa är korrekt värderade
- om bolagets samtliga tillgångar och skulder är upptagna i balansräkningen
- om resultat- och balansräkningarna överensstämmer med bolagets räkenskaper
- om årsredovisningens ekonomiska information ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning
- om förvaltningsberättelsen innehåller det som god redovisningssed och lag kräver
- om övrig information i årsredovisningen överensstämmer med den bild av bolagets resultat och ställning som återges i resultat och balansräkning och överensstämmer med revisorns kännedom om bolaget

Eftersom revision av både stora och små företag har samma mål finns inga principiella skillnader. Revisionen utförs ofta i team bestående av ett varierande antal personer. Vanligt förekommande roller är uppdragsansvarig, granskningsledare och revisionsmedarbetare (FAR, 2006). Granskningen av interna kontroller görs för att verifiera dess funktion. Vid denna granskningsmetod varierar användningen av automatiserade verktyg och tekniker (Revisorsinspektionen, 2021). Ett typ av verktyg som med fördel kan användas är ifall många användare har höga behörigheter i ett system. Verktöget ger revisorn möjlighet att kontrollera vilka användare som gjort vilka ändringar, för eventuell ytterligare uppföljning (Revisorsinspektionen, 2021). En annan metod är substansgranskning vilket innebär att granska olika balans- och resultatposter och de transaktioner som ligger bakom (FAR, 2006). Vid substansgranskning är användningen av automatiserade verktyg och tekniker utbredd (Revisorsinspektionen, 2021). I granskningsfasen används CAAT, framför allt för analys och verifiering av de revisionsbevis som inhämtats (Revisorsinspektionen, 2021; Lin & Wang, 2011). Traditionella dataanalysverktyg, verktyg med robotisering och verktyg med AI-inslag används (Revisorsinspektionen, 2021). Tre exempel på substansgranskning är att stämma av kostnadskonton mot fakturor, avstämning av skuld mot uppgift från långivare och inventering av lager. En vanligt förekommande tillämpning av substansgranskning är dataanalys av resultat- och balansposter (Revisorsinspektionen, 2021). Granskningen som revisorn gör ska dokumenteras och ska innehålla information som är väsentlig för att bedöma revisionsåtgärderna i efterhand. Idag förvaras dokumenterade revisionsbevis i digitala arbetsprogram, till skillnad från fysiska pärmar som förr (Eklöv Alander, 2019).

2.2.3. Rapportering

Rapporteringsfasen handlar om de olika typer av rapporter som revisorn lämnar i och med uppdraget som revisor (FAR, 2006). Revisionsberättelsen utgör en del av det som rapporteras. Enligt FAR (2006) lämnar revisorer både skriftliga och muntliga rapporter till företagens

ledning. Det kan vara iakttagelser och synpunkter på den interna kontrollen likväl som brister i de informationssystem som används. Revisionsberättelsen är den rapport från revisorn som blir offentlig (FAR, 2006). Revisorer får då och då kritik på grund av att revisionsberättelsen inte avger så mycket information. Normal kritik och förbättringsförslag ges i direktkontakt med kunden för att de ska kunna hantera svagheter. Under slutfasen av revisionen är användandet av automatiserade verktyg begränsad (Revisorsinspektionen, 2021).

2.3. Digitalisering

Digitalisering avser processen att integrera digitala teknologier i sociala och affärsmässiga processer, med målet att effektivisera och förbättra dessa (FAR, u.å.). Det är vanligt att begreppet förväxlas med digitisering, som innebär omvandlingen av fysiska data till digital form (FAR, u.å.). Denna skillnad är betydande då digitalisering inte enbart berör dataomvandling, utan snarare en bredare tillämpning av digital teknologi för att förändra och förbättra processer (FAR, u.å.). Kortfattat kan det sägas att processen att konvertera analog information till digitalt format kallas digitisering, medan digitalisering innebär användning av digitala teknologier för att grundläggande förändra affärsmodeller och strategier, som i sin tur leder till digital transformation (Gobble, 2018). Digital transformation innebär en omstrukturering av en organisation, med målet att kontinuerligt skapa värde genom att i stor skala tillämpa teknik (McKinsey & Company, 2023). Digitaliseringen började sakta under 1950-talet och accelererade under 1970-talet med hjälp av datoriseringen (Nationalencyklopedin, u.å.a). Denna period fram till nutid kommer att kallas den tredje industriella revolutionen, och överlappar med den fjärde industriella revolutionen som kännetecknas av sakernas internet (IoT), artificiell intelligens och robotteknik (Nationalencyklopedin u.å.b; Nationalencyklopedin, u.å.c).

Digitalisering inom organisationer är enligt Parviainen et al. (2017) nyckeln för att uppnå intern effektivitet, men också för att få externa möjligheter såsom nya tjänster eller erbjudanden till kund. Cöster och Westelius (2021) framhåller att digitalisering har möjliggjort för nya aktörer att utmana stora etablerade företag inom deras respektive områden. Detta är exemplifierat av företag såsom IKEA, ICA och Amazon som expanderat till banksektorn, parallellt med framväxten av helt webbaserade aktörer som Avanza och Nordnet. Detta fenomen har på så sätt lett till högre konkurrens, där aktörerna antingen måste differentiera sig för att särskilja sig på marknaden eller byta till en mer kostnadseffektiv och priskonkurrerande affärsmodell (Cöster & Westelius, 2021).

Digitaliseringen har haft och kan fortsätta ha en betydande påverkan på revisionsbranschen. Exempelvis behöver revisorer inte längre lägga lika mycket tid på repetitiva arbetsuppgifter, vilket har lett till högre effektivitet och möjligheten att fokusera mer på värdeskapande aktiviteter (Fotoh & Lorentzon, 2021; Manita et al., 2020). Detta har resulterat i en ökad efterfrågan på en nyare profil hos revisorer, där andra typer av kunskaper blir viktiga för att möta kundernas behov och kraven som digitaliseringen ställer (Fotoh & Lorentzon, 2021). Relationen till kunderna har dessutom förändrats och kommer sannolikt att fortsätta förändras, bland annat genom nya former av prissättning som ett resultat av förändrade

kostnadsstrukturer (Tiberius & Hirth, 2019). Tiberius och Hirth (2019) påpekar också att digitaliseringen har lett till ett regulationsgap mellan revisionsstandarder och nya digitala innovationer, vilket kan hämma implementeringen av nya verktyg och teknologier. Överlag kan det dock konstateras att revisionskvaliteten har höjts tack vare digitaliseringen och kan fortsätta att höjas med hjälp av nyare teknologier i framtiden (Fotoh & Lorentzon, 2021).

Arbetsbelastningen är ett tydligt problem inom revisionsbranschen. Enligt Kairos Future (2022) så är för hög arbetsbelastning orsaken till att 50% lämnar branschen inom ett fåtal år. Lopez et al. (2012) menar dessutom att revisionskvaliteten sänks som följd av hög arbetsbelastning, särskilt under högsäsongen med kunder som har räkenskapsår som slutar i december. Revisorsinspektionen (2021) menar på så sätt att digitaliseringen kan bidra till en jämnare arbetsbelastning under året.

Digitaliseringen har medfört en stor mängd olika tekniker och digitala verktyg som är relevanta att använda inom revisionsbranschen. I avsnitt 2.3.1 - 2.3.3 nedan kommer ett urval av dessa presenteras översiktligt.

2.3.1. Robotic Process Automation (RPA)

RPA beskrivs som en programmerad mjukvara som kan automatisera arbetsuppgifter som annars utförs av en människa (PwC, u.å). Uppgifterna kategoriseras som vardagliga som inte kräver mänskliga egenskaper utan kan skötas av maskiner (PwC, u.å). Genom att automatisera vardagliga uppgifter frigörs tid för medarbetaren att utföra andra mer komplexa arbetsuppgifter. Detta innebär även en betydande optimering av processer inom olika verksamhetsområden (PwC, 2019).

2.3.2. Computer Assisted Audit Tools (CAAT)

CAAT har tidigare definierats som användandet av digital teknik för att genomföra en revision (Braun & Davis, 2003). I stort sett samtliga revisionsbyråer använder digitala program i revisionsprocessen (Revisorsinspektionen, 2021). Exempel på IT-stöd inom revision är kalkylprogram, analysprogram, kommunikationsprogram och revisionsprogram (FAR, 2006).

2.3.3. Artificiell intelligens (AI)

AI är en mångfacetterad term som kan beskrivas på olika sätt eftersom det inte finns någon specifik eller universell definition (Hassani et al., 2020). Detta kan härledas till att termen används inom olika kontexter (Wang, 2019) och den snabbt föränderliga naturen hos teknologin. OECD (The Organization for Economic Co-operation and Development) har försökt klargöra och definiera AI som "ett maskinbaserat system som kan, med en given uppsättning av mänskligt definierade mål, göra förutsägelser, rekommendationer, eller beslut som påverkar verkliga eller virtuella miljöer" (OECD 2019, s.1, vår översättning).

3. Teoretisk referensram

I följande kapitel presenteras först (avsnitt 3.1) två teorier med en organisatorisk utgångspunkt. Därefter presenteras (avsnitt 3.2) tre teorier med individuell utgångspunkt. Kapitlet avslutas med en sammanfattande analysmodell (avsnitt 3.3) vilken tydliggör de teorier och modeller som använts och vilken koppling de har till studiens syfte och forskningsfråga.

3.1. Organisatorisk utgångspunkt

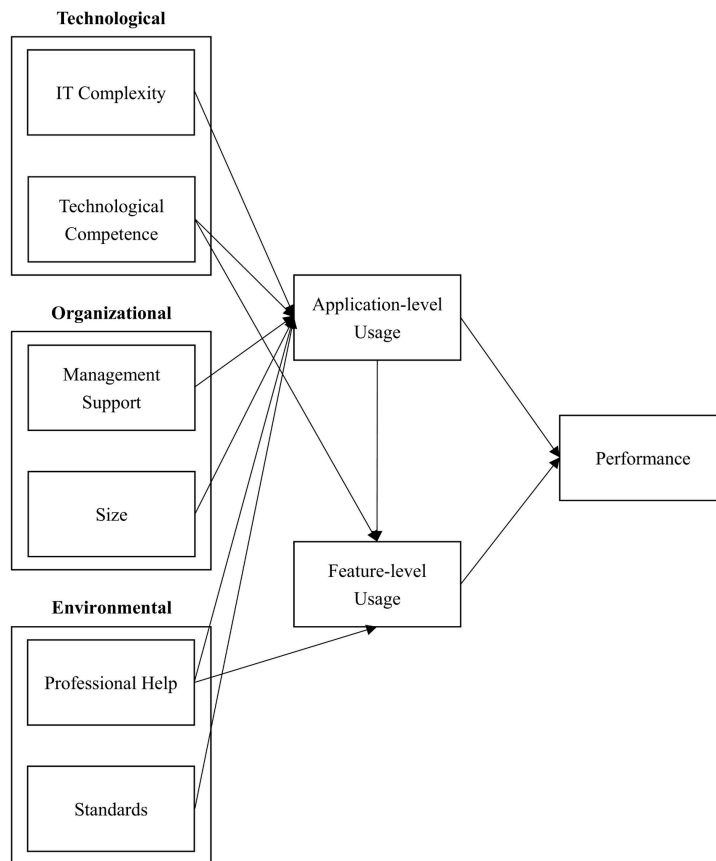
De kommande två avsnitten utforskar teorier med organisationen som utgångspunkt i hur digitala verktyg och tekniker implementeras och används. De två teoretiska ramverk som framförs är *Technology-Organization-Environment Framework* (TOE) och *Diffusion of Innovations* (DOI).

3.1.1. Technology-Organization-Environment Framework

Technology-Organization-Environment (TOE) är ett ramverk som används för att förklara användning av digitala teknologier ur ett organisationsperspektiv (Li et al., 2018). Ramverket beskrevs ursprungligen i Tornatzky och Fleischer (1990) *The Processes of Technological Innovation*. Boken redovisar för hela innovationsprocessen, där TOE är ett segment som beskriver hur företagskontexten påverkar adoption och implementering av innovationer (Baker, 2012). Ramverket består av tre olika komponenter vilka är teknisk-, organisatorisk- och miljömässig kontext där samtliga tre komponenter påverkar teknisk innovation (Baker, 2012). Den tekniska kontexten handlar både om den befintliga tekniken som används och tillgänglig teknik att använda (Li et al., 2018). Organisationskontexten fokuserar mer på beskrivande mått om organisationen, såsom storlek och företagsledningens inställning (Li et al., 2018). Den miljömässiga kontexten handlar om den miljö företaget bedriver verksamheten i, inkluderat bransch och konkurrenter.

Ramverket har visat sig vara användbart i en mängd olika kontexter, inklusive e-handel, interorganisatoriska system och RFID-teknologi vid exempelvis passagesystem. Den har även använts för att undersöka innovation i olika branscher och länder (Baker, 2012). TOE-modellen har också visat sig vara anpassningsbar genom att forskare använder olika faktorer inom varje kontext för att förklara innovationens adoption, vilket gör ramverket både flexibelt och robust (Baker, 2012).

Nedan följer en mer djupgående beskrivning av de olika kontexterna som TOE-ramverket tillhandahåller enligt Li et al. (2018). Syftet är att etablera en mer omfattande grund för att därefter kunna tillämpa ramverket inom revisionssammanhang.



Figur 3.1: Technology-Organization-Environment Framework (Li et al., 2018).

Teknologi (eng. technology) är i TOE indelad i två olika delar, IT-komplexitet och teknologisk kompetens. IT-komplexitet refererar till den grad ett företag använder mycket datoriserade transaktioner (Li et al., 2018). Teknologisk kompetens består av två delar: IT-infrastruktur och IT-specialister. Li et al. (2018) menar att IT-infrastruktur avser de fysiska tillgångar som ett företag har och som kan användas för att underlätta implementering av digitala verktyg. IT-specialister beskrivs som personer med kunskap och färdigheter för att utföra arbetsuppgifter med hjälp av IT. Li et al. (2018) påpekar att det är nödvändigt med teknologisk kompetens för att använda revisionsmjukvara.

Organisation (eng. organization) är i TOE indelad i två komponenter vilka är storlek och ledningsstöd. Enligt Li et al. (2018) är ledningsstöd den grad företagets ledning investerar i teknisk innovation. Det krävs att företaget avsätter resurser för att köpa mjukvara, utbildar revisorer och implementerar underhållstjänster (Li et al., 2018). Kontexten inkluderar även organisationsstruktur och kommunikationsprocesser, vilka kan främja eller hämma innovation genom bland annat ledarskapsbeteende, kultur och strategi (Baker, 2012). Storlek refererar till företagets storlek som en faktor som påverkar adoption av ny teknik (Li et al., 2018). Baker (2012) menar att större organisationer är mer benägna att anta innovationer, även om storlek är en grov indikator för mer specifika underliggande faktorer. De underliggande faktorerna till storlek kan exempelvis vara tillgången till resurser (Baker, 2012).

Miljö (eng. environment) är i TOE indelad i två delar; professionell hjälp och standarder. Med professionell hjälp menas tillgängligheten till expertstöd när det gäller användning av digitala verktyg (Li et al., 2018). Li et al. (2018) menar att det är av stor betydelse att teknisk support finns tillgänglig för att inte utgöra ett hinder för användning av digitala verktyg. Standarder är enligt Li et al. (2018) den upplevda uppmuntran från revisionsstandarder att använda analysverktyg. Baker (2012) menar att regulatoriska aspekter kan påverka spridningen av ny teknologi genom att både främja och hämma utvecklingen. För revisionsbranschen kan detta till exempel vara säkerhetskrav och dokumentationskrav. Baker (2012) förklarar även att den miljömässiga kontexten omfattar industrins struktur, där exempelvis intensiv konkurrens stimulerar antagandet av innovation. Slutligen främjar även tillgången till teknikleverantörer innovation inom en organisation (Baker, 2012).

TOE-ramverket har kritiserats för att ha haft begränsad utveckling sedan dess introduktion på 90-talet (Baker, 2012). För det första har TOE beskrivits som en universell teori, vilket gör den mycket anpassningsbar då olika faktorer kan införlivas för varje ny forskningskontext (Zhu & Kraemer, 2005). Därför har forskare inte känt behov av att justera teorin. För det andra, eftersom TOE-ramverket anses ligga i linje med andra innovationsteorier, har det inte upplevts nödvändigt att utveckla det vidare utan har i stället integrerats med andra konkurrerande idéer (Baker, 2012).

TOE har tidigare använts för att teoretiskt studera vilka faktorer som påverkar revisorer vid adoption av CAAT (Rosli et al., 2012). Li et al. (2018) applicerade även TOE i syfte att undersöka vilka faktorer som påverkar användningen och nyttan av revisionsanalys för internrevisorer. Eftersom TOE är så flexibelt är det enkelt att applicera ramverket i en revisionskontext. Utifrån detta resonemang är TOE således relevant och applicerbar för studien.

3.1.2. Diffusion of Innovations

Diffusion of Innovations syftar till att förklara spridningen av innovation inom samhällen och organisationer (Rogers, 2003). Trots att teorin ursprungligen är från 1962 är den fortfarande aktuell, dels på grund av att den modifierats med tiden, men också dess generaliserbarhet över flera kontexter. Teorin beskriver en process där en innovation kommuniceras över tid bland medlemmarna i ett socialt system genom olika kanaler. Rogers (2003) identifierar fyra huvudfaktorer som påverkar denna spridningsprocess: Innovationen i sig, kommunikationskanalerna, tiden, och det sociala systemet.

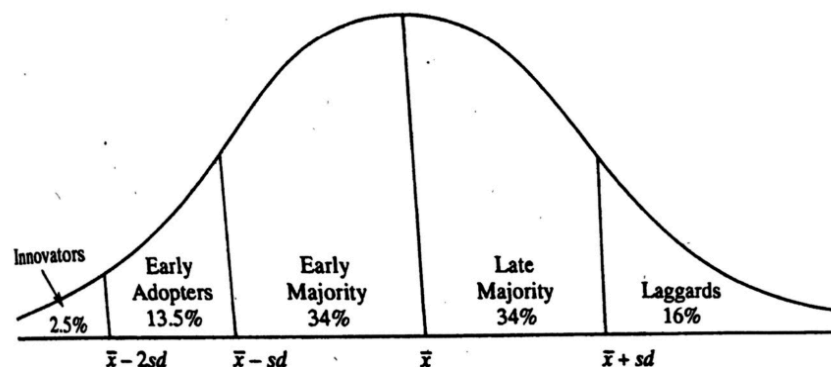
Innovation (eng. innovation) är själva nyheten - en produkt, idé eller praktik som uppfattas som ny av individerna (Rogers, 2003). Ur ett revisionsperspektiv kan detta exempelvis vara ett nytt digitalt verktyg eller AI i sin helhet. Enligt Rogers (2003) finns det fem attribut hos innovationen som bestämmer dess attraktivitet och hur snabbt den kommer att antas av populationen. Dessa är följande:

- *Relativ fördel:* Hur överlägsen eller hur stor skillnad innovationen medför jämfört med tidigare.
- *Kompatibilitet:* Hur väl innovationen passar in med mottagarnas befintliga värderingar och tidigare erfarenheter.
- *Komplexitet:* Svårighetsgraden i att förstå och använda innovationen, där lättare innovationer har större chans att implementeras än svårare.
- *Möjligheten att prova:* Grad till vilken innovationen kan testas innan ett beslut fattas. En innovation som kan testas har större möjligheter att accepteras.
- *Observerbarhet:* Hur synliga resultaten av innovationen är. Syns inte resultat utåt sett så är sannolikheten mindre att innovationen etablerar sig.

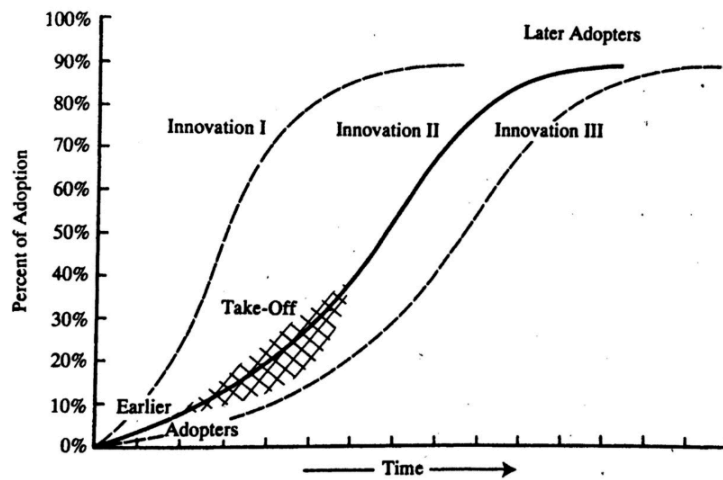
Kommunikationskanaler (eng. communication channels) handlar om kommunikationen om en innovation som sker via olika kanaler, från massmedia till personlig interaktion (Rogers, 2003) med exempelvis kollegor. Effektiviteten av dessa kanaler kan variera beroende på innehållet i meddelandet och de involverade personerna. Personlig kommunikation är ofta mer övertygande, särskilt när det gäller att övervinna skepticism, medan massmedia snabbt kan nå en bred publik.

Tid (eng. time) är enligt Rogers (2003) den tredje faktorn för spridningen av innovation och innefattar följande tre olika aspekter:

- *Innovationsbeslutsprocessen:* Den tid det tar för en individ att gå från kunskap om innovationen till ett antagnings- eller avvisningsbeslut. Denna process består av fem stadier: Kunskap, övertalning, beslut, implementering och bekräftelse.
- *Adoptörernas kategorier:* Indelning av individer i grupper baserat på hur tidigt de antar innovationen: Innovatörer, tidiga adoptörer, tidig majoritet, sen majoritet och eftersläntrare. Genomsnittsandelen i varje grupp kan identifieras med hjälp av figur 3.2 nedan.
- *Spridningsprocessen:* Hur snabbt en innovation sprids genom ett samhälle, vilket kan illustreras med hjälp av en S-kurva (se figur 3.3 nedan). Till en början antas innovationen av ett fåtal, varefter antalet adoptörer växer som så småningom slutar i en mättnad. Kurvans lutning beror på hastigheten, där vissa innovationer sprids snabbare än andra.



Figur 3.2: Fördelade adoptörskategorier (Rogers, 2003).



Figur 3.3: Spridningsprocessen (Rogers, 2003).

Sociala system (eng. social system) definieras som sammansatta enheter i form av individer, grupper och organisationer som arbetar tillsammans för att lösa problem och nå gemensamma mål (Rogers, 2003). Dessa system kräver struktur för att ge stabilitet och regelbundenhet, vilket inkluderar hierarkier och kommunikationsstrukturer som styr interaktioner och förväntningar. Normer bidrar till att individen vet vad som förväntas sett till beteenden eller andra krav. Utöver normer finns det även enligt Rogers (2003) åsiktsledare och förändringsagenter. Åsiktsledare har till uppgift att bevaka eller påverka individen och övervaka att normer underhålls. Förändringsagenter å andra sidan driver på eller bromsar ned utveckling och implementering av innovationer. Normer, åsiktsledare och förändringsagenter spelar viktiga roller genom att påverka beteenden och innovationsbeslut, vilka kan vara frivilliga, kollektiva eller auktoritativa. Den sistnämnda kategorin är beslut som tas av personer med någon typ av makt, exempelvis teknisk kunskap, chefsroll eller status i övrigt (Rogers, 2003).

Greenhalgh et al. (2004) belyser utmaningar med att tillämpa DOI, bland annat svårigheter i spridningsprocessen. MacVaugh och Shiavone (2010) menar även att DOI brister i otillräcklig integration av kontexter samt att den enbart fokuserar på att implementera ny teknik för att maximera nytta. Dessa antaganden kan förbise andra inflytelserika faktorer som sociala och kulturella dynamiker som kan påverka teknikens mottagande (MacVaugh & Shiavone, 2010). Trots detta är teorin välansvänd och testad inom revision. Till exempel så använder Handoko et al. (2023) DOI för att undersöka vilka faktorer som påverkar revisorns antagande av AI och maskininlärning. I studien genomfördes en kvantitativ metod för att analysera de fem attribut samt dess påverkan på adoptionsprocessen (Handoko et al., 2023). Teorin är således använd i revisionskontext för att undersöka faktorer som påverkar, vilket gör den lämplig att använda för denna studies ändamål.

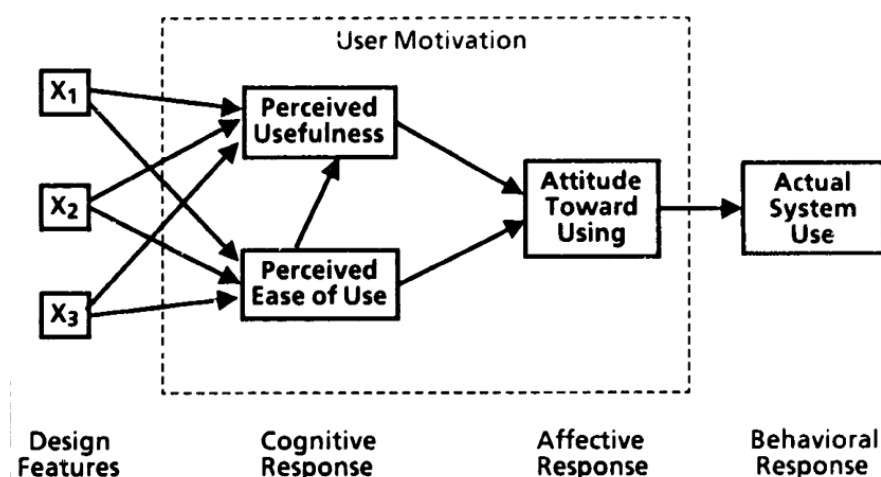
3.2. Individuell utgångspunkt

Följande tre avsnitten utforskar i stället teorier med individen som utgångspunkt i hur digitala verktyg och tekniker implementeras och används. De tre teoretiska ramverk som framförs är *Technology Acceptance Model*, *Theory of Planned Behavior* och *Unified Theory of Acceptance and Use of Technology*.

3.2.1. Technology Acceptance Model

Technology Acceptance Model (TAM) är en ram för att förstå användares acceptans och användning av digitala verktyg (Davis, 1989). Enligt Davis (1989) har TAM sin utgångspunkt i att individens uppfattning och attityd är väsentligt för hur teknologi används och uppfattas. Modellen grundar sig på två faktorer som har en central roll för att beskriva processen: uppfattad nytta och uppfattad användarvänlighet.

Figure 1. Technology Acceptance Model



Figur 3.4: Technology Acceptance Model (Davis, 1985).

Uppfattad nytta (eng. perceived usefulness) refererar till graden till vilken en individ tror att användningen av en specifik teknik kommer att förbättra dennes arbetsprestanda (Davis, 1989). I de fall där en individ inte anser att teknologin kommer att leda till en förbättring av arbetsprestandan, är det osannolikt att teknologin kommer att tas i bruk. Å andra sidan, om individen bedömer att arbetsprestandan kan förbättras genom teknologins användning, finns tydligare incitament för att individen ska använda teknologin. Förbättring av arbetsprestandan kan exempelvis vara att användaren upplever ökad effektivitet och produktivitet (Venkatesh et al., 2003). För revisorn kan detta innebära att denne kan lägga mer tid på andra värdeskapande aktiviteter såsom analys, riskbedömning och rådgivning.

Uppfattad användarvänlighet (eng. perceived ease of use) handlar om hur lätt eller svårt individen uppfattar det är att använda en teknik (Davis, 1989). Om en teknik uppfattas som svår kommer denne troligtvis inte acceptera och använda tekniken, men om den är lätt att använda så kommer tekniken mest troligt att accepteras och integreras i den dagliga verksamheten. Användarvänligheten baseras på flertalet faktorer, vilket kan vara teknologins flexibilitet, tiden att lära sig och hur väl lämpad den är till användarens arbetsuppgifter (Venkatesh, 2003). Uppfattad användarvänlighet påverkar även uppfattad nytta; om ett system är lätt att använda, tenderar det att också uppfattas som mer användbart (Davis, 1985).

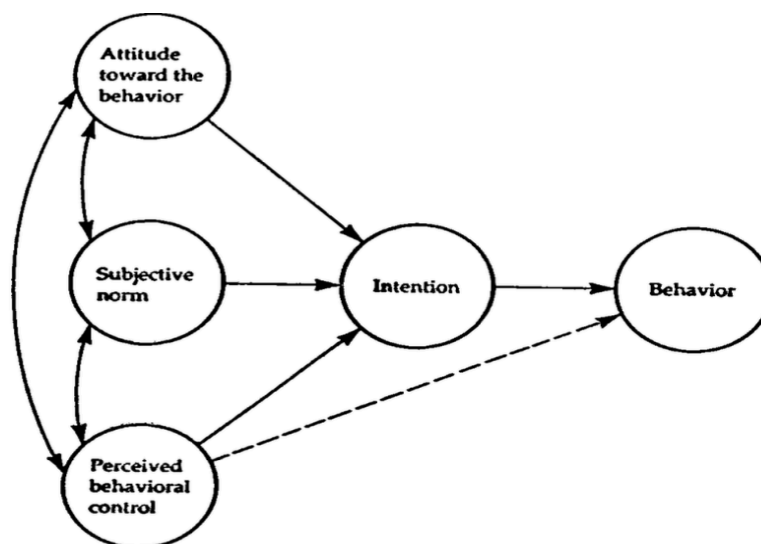
Davis (1985) illustrerade den ursprungliga modellen av TAM enligt figur 3.4. Enligt författaren finns det olika designegenskaper (X_1 , X_2 och X_3), exempelvis funktioner och användargränssnitt, som påverkar uppfattad nytta och användarvänlighet - den kognitiva responsen. Dessa två parametrar påverkar i sin tur attityden, den affektiva eller känslomässiga reaktionen, mot tekniken. En positiv attityd utvecklas om systemet anses vara användbart och användarvänligt. Davis (1985) menar således att det är detta som bestämmer om ett system eller teknik slutligen används eller inte. Modellen föreslår att de centrala faktorerna, upplevd nytta och upplevd användarvänlighet, bedöms på förhand, innan användaren har direkt erfarenhet av teknologin (Davis, 1989). Även om TAM ursprungligen utvecklades för att förstå användaracceptans innan tekniken tas i bruk, har modellen även tillämpats för att studera användningen efter ett system har introducerats, vilket framgår av studier som Premkumar och Bhattacharjee (2008) samt Liao et al. (2009).

I en studie av Legris et al. (2003) lyfts kritik mot TAM genom att peka på dess begränsningar i att förutsäga och förklara användandet av informationssystem. Författarna menar att TAM har använts framgångsrikt i empirisk forskning, men att modellen endast förklarar 40% av variationen i faktisk systemanvändning. Studien lyfter även problematiken med att de flesta studier inom TAM använder självrapporterade användarmått, vilket inte avspeglar verkligheten på ett precist sätt (Legris et al., 2003). TAM har dock genom åren genomgått en rad utvecklingar och anpassningar, vilket gjort det möjligt att använda den inom en mängd olika områden för att undersöka vilka faktorer som påverkar acceptansen av teknologi (Legris et al., 2003).

TAM har visat sig vara en tillförlitlig modell för att förutsäga teknikanvändning, främst inom internetbaserade verktyg (King & He, 2006). Flertalet studier har använt TAM inom internrevision för att undersöka individers användning av CAAT, däribland Kim et al. (2009) och Huang et al. (2008). Modellen är på så sätt applicerbar för diverse digitala verktyg som används inom revisionsbranschen. Al-Ateeq et al. (2022) är ett bevis på att TAM är användbart inom revisionsyrket, där författarna undersökte vilken påverkan uppfattad nytta och uppfattad användbarhet har på big data-analyser och således revisionskvaliteten. Sammantaget är TAM en relevant modell för att undersöka individers användning av digitala verktyg inom revisionsyrket.

3.2.2. Theory of Planned Behavior

Theory of Planned Behavior (TPB) är en teori som utvecklats för att förklara en individs beteende. En central faktor i TPB är den individuella intentionen att ha ett visst beteende (Ajzen, 1991). Intentionen beskrivs vidare som hur hårt personen faktiskt försöker för att utföra beteendet. Intentionen påverkas i sin tur av attityden mot beteendet, subjektiva normer och upplevd kontroll över beteendet (Ajzen, 1991). Attityd gentemot beteendet handlar om vilken inställning individen har till beteendet. En värdering kring individens positiva eller negativa inställning görs vilket i sin tur påverkar intentionen. En bättre inställning ökar intentionen medan en sämre inställning försämrar intentionen. Den andra aspekten som påverkar intentionen är subjektiv norm. Det beskrivs som pressen utifrån att utföra eller inte utföra beteendet (Ajzen, 1991). Den tredje och sista faktorn som påverkar intentionen är upplevd kontroll över beteendet. Upplevd beteendekontroll beskrivs som individens egen upplevda förmåga att genomföra beteendet, hur enkelt eller svårt det är att utföra beteendet (Ajzen, 1991). Samtliga tre delar påverkar intentionen som i sin tur påverkar det faktiska beteendet. Ajzen (1991) menar att desto bättre attityd mot beteendet och positiva subjektiva normer, desto högre kommer den upplevda kontrollen över beteendet vara. Ajzen (1991) tar upp ett förklarande exempel för att tydliggöra den upplevda beteendekontrollens betydelse för att lyckas. Tänk en situation där två individer med samma intention att lära sig åka skidor där båda försöker lika mycket. Individen som tror på sin förmåga att lära sig har större sannolikhet att göra så än individen som tvivlar på sin förmåga (Ajzen, 1991). Allt annat lika så kan den upplevda kontrollen över beteendet vara avgörande för hur beteendet blir. Nedan följer en förklarande bild över TPB-teorin.



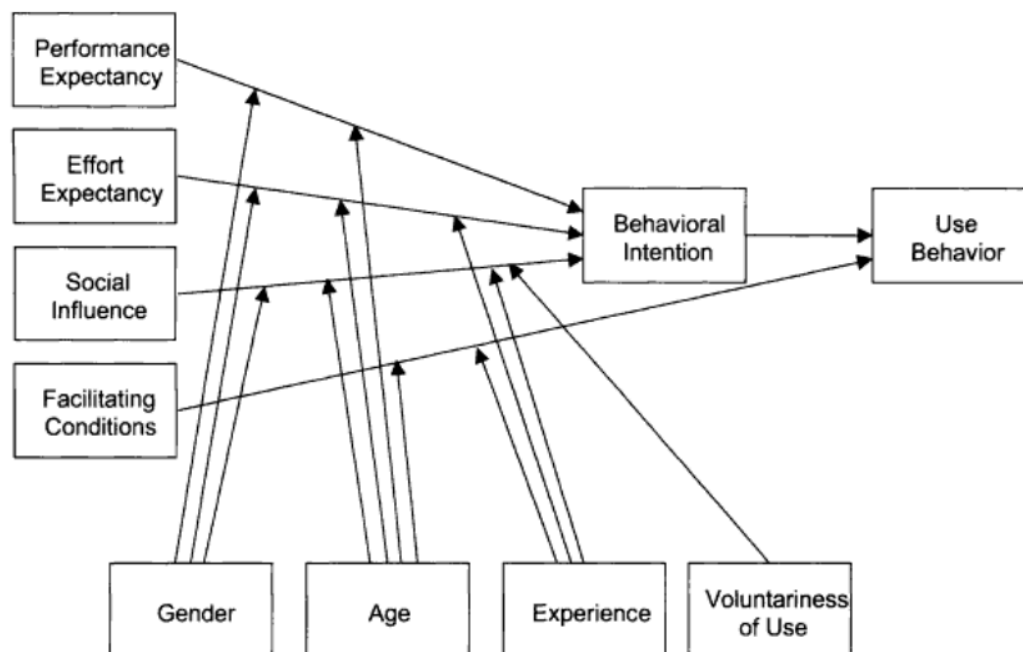
Figur 3.5: Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991).

TPB har tidigare använts i både företagsekonomiska sammanhang och även inom revisionsområdet (Cyr et al., 2020). TPB utvecklades och används för att förklara en individs beteende och faktorer som påverkar detta beteende. Teorin lämpar sig därför väl i denna

studie eftersom revisorns beteende, alltså användning av digitala verktyg, kommer att studeras djupare.

3.2.3. Unified Theory of Acceptance and Use of Technology

Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) är en integrerad modell som föreslogs av Venkatesh et al. (2003) för att förklara och förutsäga användaracceptans och användning av IT (Venkatesh et al., 2016). Denna modell är resultatet av att flertalet olika modeller, som forskare tidigare föreslagit och testat, sammanslogs till en enhetlig modell (Venkatesh et al., 2016). Modellen består i grunden av åtta olika teoretiska modeller: *Personal Computer Usage Model*, *Innovation Diffusion Theory*, TAM, *Theory of Reasoned Action*, kombinerad modell av TAM och *Pedagogical Beliefs - Technology*, TPB, *Social Cognitive Theory* och *Motivational Model* (Venkatesh et al., 2003).



Figur 3.6: *Unified Theory of Acceptance and Use of Technology* (Venkatesh et al., 2003).

Enligt figur 3.6 ovan så baseras modellen på fyra primära faktorer som har påverkan på intention och användning: Förväntad prestation, socialt inflytande, förväntad ansträngning och underlättande förhållanden (Venkatesh et al., 2003). UTAUT innehåller även fyra mellanliggande individuella variationsvariabler: Kön, ålder, erfarenhet och frivillighet, som förutspår relationen mellan de primära faktorerna, den beteendemässiga avsikten och det slutliga användningsbeteendet (Venkatesh et al., 2003). Enligt Venkatesh et al. (2003) påverkar underlättande förhållanden direkt det slutliga användningsbeteendet, medan de andra primära faktorerna påverkar den beteendemässiga avsikten. Nedan kommer de fyra primära faktorerna att presenteras mer djupgående samt vilka mellanliggande individuella variationsvariabler som påverkar vilken specifik faktor.

Förväntad prestation (eng. performance expectancy, PE) definieras som den grad till vilken en individ tror att användandet av systemet kommer att bidra till att uppnå förbättringar i arbetsprestationen (Venkatesh et al., 2003). Från en teoretisk synvinkel kan den förväntade prestationen däremot skilja sig åt genom kön och ålder, där den största effekten finns hos unga män. Anledningen till detta är att män generellt sett är mer uppgiftsorienterade än kvinnor samt att unga personer generellt lägger mer vikt på yttre belöningar än äldre personer (Venkatesh et al., 2003).

Socialt inflytande (eng. social influence, SI) beskrivs som hur mycket en person känner att viktiga personer i dennes omgivning förväntar sig att han eller hon ska använda det nya systemet (Venkatesh et al., 2003). Rollen som social påverkan spelar vid beslut om att anta ny teknik är komplex och påverkas av många olika faktorer. Detta kan gestalta sig genom tre huvudsakliga mekanismer: efterlevnad, internalisering och identifiering (Venkatesh & Davis, 2000). Genom efterlevnad anpassar en individ sina avsikter enbart på grund av det sociala trycket, det vill säga individen väljer att följa den sociala normen till följd av detta tryck (Venkatesh et al., 2003). Internalisering och identifiering å andra sidan innebär att individen antar gruppens åsikter som sina egna eller anstränger sig för att passa in för att höja sin sociala status (Venkatesh et al., 2003). Venkatesh et al. (2003) menar att samtliga individuella variationsvariabler påverkar socialt inflytande, där kvinnor generellt sett är mer mottagliga mot andras åsikter och är därför mer framträdande hos denna faktor. Hur mottaglig personen i fråga är beror sedan på frivilligheten, åldern och graden av erfarenhet (Venkatesh et al., 2003).

Förväntad ansträngning (eng. effort expectancy, EE) definieras som graden av enkelhet som förknippas med användandet av ett nytt system (Venkatesh et al., 2003). Detta inkluderar bland annat ett systems gränssnitt och design, hur lätt det är att använda, flexibilitet och hur lätt det är att lära sig (Ayaz & Yanartaş, 2020). Variabler för ålder, kön och erfarenhet kan påverka förväntad ansträngning, där äldre kvinnor med relativt lite erfarenhet är mest framträdande för modellen (Venkatesh et al., 2003).

Underlättande förhållanden (eng. facilitating conditions, FC) beskrivs som i vilken utsträckning en person upplever att det finns organisatoriskt och tekniskt stöd för att använda det nya systemet (Venkatesh et al., 2003). Detta kan exempelvis vara infrastruktur för support och andra funktioner inom en organisation som underlättar användning av ett system. Underlättande förhållanden påverkas av erfarenhet och ålder, där äldre och mer erfarna tenderar att söka mer hjälp och assistans i sitt arbete, vilket således leder till en ökad upplevelse av support (Venkatesh et al., 2003).

UTAUT har kritiserats för att ha varit begränsad, särskilt behovet av vidare teoretisk utveckling för att adressera teknikacceptans och användningens komplexitet (Venkatesh et al., 2016). En annan studie har även kritiskt granskat modellen för att sedan hitta begränsningar i hur de individuella variablerna tillämpas, att vissa samband är vaga samt att andra individuella egenskaper bör inkluderas i modellen (Dwivedi et al., 2017). Trots detta har

UTAUT tillämpats, integrerats och utvidgats i en mängd olika teknologier och miljöer, både på ett organisatoriskt och icke-organisatoriskt plan (Venkatesh et al., 2016). Detta inkluderar tillämpningar inom exempelvis företagssystem, mobilt internet för konsumenter, agila informationssystem, e-förvaltning för medborgare och hälsoinformationssystem inom hälso- och sjukvårdsindustrin (Venkatesh et al., 2016).

Inom revision är modellen relevant eftersom den, precis som med TAM och TPB (se avsnitt 3.2.1 och 3.2.2), har använts för att studera sambandet mellan revisorers användning av digitala verktyg. I en studie av Bierstaker et al. (2014) studerade författarna vilka faktorer som avgör ifall revisorer använder eller inte använder CAAT. Mahzan och Lymer (2014) är en annan studie som tillämpat UTAUT som analysmodell för att studera användningen av CAAT. Modellen har även använts i en studie för att testa efteradoption av digitala verktyg sett ur en revisionskontext (Diaz & Loraas, 2010). Sammantaget är modellen relevant ur ett revisionsperspektiv för att testa revisorers inställning och användning till digitala verktyg och nya teknologier.

3.3. Analysmodell

I avsnitten 3.1 och 3.2 introducerades teorier som syftar till att analysera teknologisk användning ur både ett organisatoriskt och individuellt perspektiv. Med beaktande av den komplexitet som karakteriserar individens användning av digitala verktyg (se avsnitten 1.1 och 1.2), har en integrerad analysmodell utvecklats baserat på empirin för att skapa en kontext kring faktisk användning av digitala verktyg (se figur 3.8).

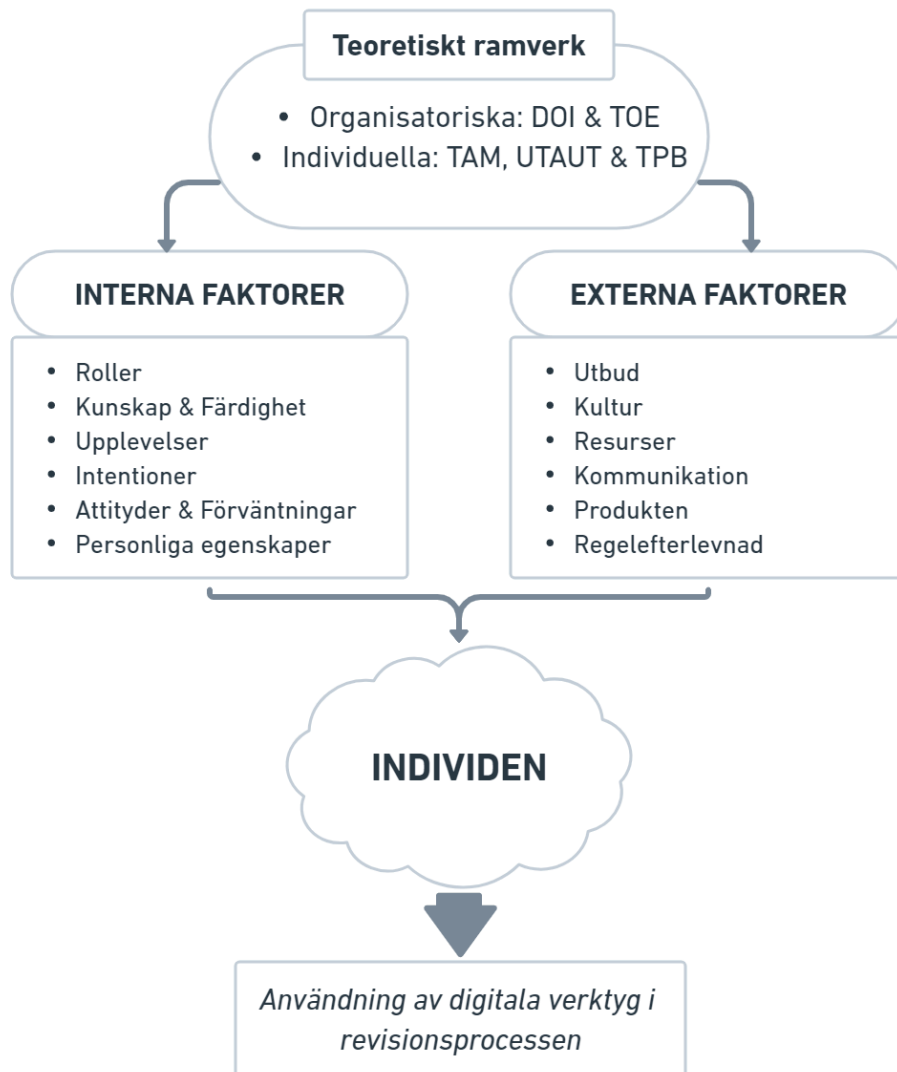
De nämnda teorierna, med organisationen och individen som utgångspunkter, har reviderats till att inkludera kategorierna interna och externa faktorer. Interna faktorer är de drivkrafter som påverkar en person inifrån, såsom personliga preferenser och behov. Dessa faktorer formar individens beslut och handlingar baserat på deras egna värderingar och önskemål. Externa faktorer, å andra sidan, är de influenser som kommer från individens omgivning, såsom sociala normer eller miljömässiga förhållanden. Dessa externa faktorer påverkar hur en person agerar genom att individen reagerar på omgivningens påtryckningar och händelser.

Indelningen är motiverad av att alla teorier innehåller element från båda kategorierna, vilket förenklar förståelsen och bidrar till en mer enhetlig framställning av teoriernas förklaringsmekanismer. Enligt denna indelning, som illustreras i figur 3.7, har varje mekanism tilldelats en grovt indelad etikett. Denna etikettering är avsedd att symbolisera de övergripande interna och externa faktorerna som teorierna framför.

<i>Teori</i>	<i>Intern faktor</i>	<i>Etikett</i>	<i>Teori</i>	<i>Extern faktor</i>	<i>Etikett</i>
DOI	Adoptörskategorier	Roller	DOI	Hierakier	Kultur
TOE	Färdigheter	Kunskap & Färdigheter	TOE	Standarder	Regelefterlevnad
TAM	Uppfattad nytta	Upplevelser	TAM	Designegenskaper	Produkten
UTAUT	Ålder	Egenskaper	UTAUT	Organisatoriskt stöd	Resurser
TPB	Attityd mot beteende	Attityd & Förväntningar	TPB	Subjektiv norm	Kultur

Figur 3.7: Exempel från kategoriseringen av interna & externa faktorer.

Teorierna betonar att deras mekanismer är avgörande för att förstå användningen av digitala verktyg. Med tanke på att det är revisorn som i slutändan använder dessa verktyg, är det essentiellt att identifiera både interna och externa mekanismer för att få ett helhetsperspektiv. Detta bidrar till att klargöra de faktorer som påverkar hur revisorn använder digitala verktyg. Utifrån ovanstående argumentation har följande analysmodell därför utformats med syfte att sammanfatta och förenkla den teoretiska referensramen:



Figur 3.8: Studiens sammanställda analysmodell med interna & externa faktorer

4. Metod

I följande kapitel ges en presentation över de metodval som gjorts för att uppfylla studiens syfte. Initialt presenteras studiens övergripande forskningsansats (avsnitt 4.1) för att sedan beskriva studiens litteraturgenomgång (avsnitt 4.2). Därefter presenteras studiens datainsamlingsprocess och de val som gjorts (avsnitt 4.3). Avslutningsvis förs resonemang och argument om studiens kvalitet (avsnitt 4.4) och etiska överväganden (avsnitt 4.5).

4.1. Övergripande forskningsansats

En viss uppfattning om världen leder till en motsvarande syn på hur kunskap skapas och tar form, vilket relaterar till begreppen ontologi och epistemologi (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Begreppet ontologi relaterar till synen på verkligheten samt läran om tillvarons beskaffenhet, där det förenklat finns två huvudperspektiv att utgå från, nominalism (subjektivt) eller realism (objektivt) (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Nominalism argumenterar i sin extrempunkt för att endast jaget existerar, medan realism hävdar att tingens egenskaper finns oberoende av vår uppfattning om dem (Söderbom & Ulvenblad, 2019). I denna studie har författarna valt ett mer subjektivt perspektiv, vilket innebär att det inte finns en absolut sanning utan snarare flera tolkningar. Författarna anser att detta perspektiv gynnar studiens syfte, där revisorernas individuella tankar om digitala verktyg kommer att skilja sig åt. På så sätt är det svårt att försöka få en objektiv sanning, vilket gör att ett mer subjektivt ställningstagande lämpar sig bättre för denna studie. Detta ställningstagande ligger även i linje med det idealistiska perspektivet inom ontologin, där människor beaktar och tolkar världen på olika sätt (Andreasson & Johansson, 2024). Enligt idealismen så skapar varje individ på så sätt sin egen verklighet genom sitt mänskliga medvetande (Andreasson & Johansson, 2024). Författarna menar således att detta är relevant för studien eftersom varje individ med stor sannolikhet kommer att se och tolka digitala verktyg på olika sätt.

Begreppet epistemologi handlar om vad individer kan ha kunskap om och hur kunskap blir till (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Här har författarna valt att använda ett hermeneutiskt synsätt, vilket baseras på tolkning av subjektiv "mjuk information" (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Dessa tolkningar av exempelvis erfarenheter, observationer och upplevelser genererar på så sätt kunskap genom förståelse (Söderbom & Ulvenblad, 2019). I denna studie genereras sådan kunskap genom intervjuer med revisorerna angående deras erfarenheter, upplevelser och observationer av digitala verktyg. På så sätt kan författarna sedan få en förståelse för fenomenet. Motsatsen till hermeneutiken, positivism, betraktas kunskap som "hårda data" genom tolkningar ur ett objektivt perspektiv (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Detta hade inte varit lämpligt för denna studie då kvantitativa data inte hade gett fördjupade insikter i hur revisorerna upplever digitala verktyg.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att författarna har valt att tillämpa ett interpretativt paradigm, där subjektiva resultat framhävs utan en entydig sanning (Söderbom & Ulvenblad,

2019). Detta synsätt fokuserar på att förstå och kvalitativt tolka ett fenomen, vilket ligger i linje med studiens syfte.

4.1.1. Kvalitativ forskningsmetod

Denna studie har en kvalitativ forskningsmetod eftersom det ger författarna möjligheten att studera ett fenomen mer djupgående jämfört med en kvantitativ forskningsmetod. Genom en kvalitativ ansats möjliggörs att studera helheten av ett fenomen (Söderbom & Ulvenblad, 2019). En kvalitativ studie ger genom dess karaktäristik djupgående samtal med respondenter vilket lämpar sig väl för denna studie. Eftersom individuella och organisatoriska faktorer vid implementering och användning av digitala verktyg i revisionsprocessen ska studeras är det av yttersta vikt att revisorn kan uttrycka sig fritt och fördjupat. Enligt författarna är en revisors syn på sin upplevelse av att införa och använda digitala verktyg personligt präglad. Detta subjektiva perspektiv gör att den kvantitativa undersökningens objektivitet inte anses passande för denna studie. Således är en kvalitativ studie mest lämpad för att kunna besvara studiens forskningsfråga och för att uppfylla studiens syfte, vilket är att förstå. Enligt Söderbom och Ulvenblad (2019) är ett syfte kopplat till att *förstå* förknippat till en mer kvalitativ och objektiv tradition. En kvalitativ studie tillåter samtidigt jämförelser mellan respondenternas respektive svar (Bryman & Bell, 2017), något som lämpar sig väl i denna studie. En annan anledning till att en kvalitativ metod är att föredra är eftersom området är relativt nytt, framför allt AI och RPA. Kvalitativ metod utgår inte från specifikt formulerade hypoteser (Bryman & Bell, 2017), vilket ger oss möjligheten att beskriva och förstå den enskilda revisorns faktorer vid implementering och användning av ny teknik utan att vara partisk.

4.1.2. Abduktiv forskningsansats

Studiens forskningsansats är av abduktivt slag, vilket är en kombination av induktiv och deduktiv ansats (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Med en deduktiv ansats menas att utgångspunkten ligger hos tidigare forskning för att sedan ställa frågor kring dessa teorier och sedan eventuellt formulera hypoteser som till sist testas empiriskt (Söderbom & Ulvenblad, 2019). En induktiv ansats tar i stället sin utgångspunkt i empirin, där data bland annat samlas in genom intervjuer och fallstudier för att få ökad förståelse av ett problem (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Jacobsen (2024) menar att deduktion och induktion kan betraktas som två ytterpunkter på en skala och att det i princip är helt omöjligt att vara antingen helt deduktiv eller helt induktiv. Anledningen är att människan ofta har tidigare erfarenheter eller observationer sedan tidigare, vilket gör att individen inte kan förhålla sig helt enligt en teori utan några antaganden eller fördomar (Jacobsen, 2024). Författarnas intresse inom området ledde till att studiens inriktning blev det aktuella ämnet, där problemställningen upptäcktes genom observationer. En abduktiv ansats föll på så sätt naturligt, där författarna söker efter sannolika beskrivningar och förklaringar, med en kontinuerlig växelverkan mellan teori och empiri (Jacobsen, 2024). Genom detta tillvägagångssätt tas alltså grunden i befintliga teorier om anpassning till teknik, i detta fall DOI, TOE, TAM, TPB och UTAUT, för att sedan tillsammans med befintlig forskning sättas i relation till revisorn. Denna kombination har givit författarna möjligheten att behandla tidigare forskning och teoretiska teorier och modeller på

ett välgrundat sätt, utan att vara låst vid en enskild teori. Sammantaget anser författarna att en abduktiv ansats är den mest lämpliga för att besvara studiens frågeställning och uppfylla dess syfte.

4.2. Litteraturgenomgång

Litteratur kring begrepp och fenomen som är relevanta för studien har samlats in. Detta ger en förståelse för läsaren som inte på egen hand behöver tillägna sig denna information. Den teoretiska referensram som skapats för studien ger en översiktlig bild över information och teoretiska resonemang som ligger till grund för denna studie. Informationen i den teoretiska referensramen kommer från vetenskapliga artiklar, böcker, uppslagsverk, tidskrifter och hemsidor.

I studiens tidiga skede hämtades inspiration till forskningsämnet främst från DiVA sökpportal, där tidigare uppsatser från studenter kan hittas. Författarna sökte även via Googles sökmotor för att hitta inspirerande artiklar från exempelvis Dagens Industri. Val av forskningsämne föll till slut på digitalisering och revision, då det var ett intresse författarna hade gemensamt och ville studera vidare. En av författarna har dessutom erfarenhet från revisionsyrket, vilket har bidragit till en bättre initial förståelse för ämnet bland samtliga författare. Valet att studera faktorer som påverkar den enskilda revisorns användning av digitala verktyg beslutades efter noggrann undersökning av yrket, med en viss inspiration från möten med yrkesverksamma.

De vetenskapliga artiklarna som behandlas i uppsatsen har inhämtats från databasen ProQuest One Business via Högskolan i Halmstad, men också via Google Scholar och Consensus. Artiklarna har hittats genom både svenska och engelska sökord, men artiklarna som använts har enbart varit skrivna på engelska. Consensus är en AI-baserad sökmotor för vetenskapliga artiklar, vilken har använts som hjälp för att hitta relevanta artiklar inom uppsatsens område. När en relevant artikel hittats förflyttas man till publicerarens hemsida där åtkomsten tillåts genom inloggning via Högskolan i Halmstad. Vår bedömning av artiklarna har baserats på antal citeringar, journalens betyg och publiceringsår. Artiklar med få citeringar, lågt/inget betyg och/eller äldre artiklar har beaktats med försiktighet och således ibland selekterats bort. Detta för att studiens reliabilitet ska förbli så hög som möjligt. De vetenskapliga artiklar som berör vissa av studiens teorier är äldre då det var länge sedan dessa har sitt ursprung. Därmed har de inkluderats eftersom teorierna och modellerna är allmänt accepterade. I artiklar som behandlar ämnen såsom digitalisering och nya teknologier har författarna strävat efter att inkludera de mest aktuella och uppdaterade artiklarna, i syfte att garantera deras relevans.

Böcker och annan litteratur som inte kategoriseras som vetenskapliga artiklar har ofta hittats via Högskolan i Halmstads bibliotek. Där har litteratur kopplat till revision och digitalisering, skrivna av erfarna professorer som forskar inom området, använts i studien. Annan litteratur kopplat till metod har använts från tidigare metodkurser och annan allmänt accepterad litteratur. Vad gäller information hämtad från internetkällor har detta hämtats från relevanta och trovärdiga källor, såsom Nationalencyklopedin och FAR. Även information från

revisionsbyråers hemsidor har använts då dessa kan klassas som trovärdiga eftersom de är experter inom området.

I utformningen av studien har författarna noggrant övervägt användningen av olika typer av källmaterial. För att få en djupare förståelse av ämnet och samla in autentiska data, har primärkällor använts i form av intervjuer. Dessa intervjuer har genomförts med individer som är direkt involverade i studiens område, det vill säga revisorer. För att komplettera och sätta denna förstahandsinformation i ett bredare sammanhang, har sekundärkällor i form av framför allt vetenskapliga artiklar använts. Genom att analysera dessa vetenskapliga artiklar har författarna kunnat dra nytta av tidigare forskning och teorier för att bygga en stark teoretisk grund för studien. För att ytterligare bredda perspektivet och säkerställa en mångsidig förståelse av ämnet, har tertiära källor som uppslagsverk och vetenskapliga tidskrifter också använts. Dessa källor har tjänat som ett verktyg för att snabbt få tillgång till sammanfattad och bred information från en rad sekundära källor. Användningen av tertiära källor har möjliggjort en effektiv översikt över det aktuella kunskapsläget och hjälpt författarna att identifiera relevanta områden för fördjupning genom sekundärkällor. Som beskrivet tidigare i detta avsnitt så har sekundärkällor och tertiära källor använts med försiktighet för att säkerställa studiens kvalitet och trovärdighet.

Författarna har valt att tillämpa APA 7-formatet i studien för att strukturera referenser i enlighet med Karolinska Institutet (2024). Anledningen till att APA har föredragits är på grund av dess förmåga att klarlägga källorna, vilket förenklar processen för läsaren att lokalisera och granska studiens referenser. Författarna är dessutom redan bekanta med APA-referenssystemet sedan tidigare, vilket bidrar till en trygghet i att tillämpa formatet i denna studie.

4.3. Datainsamling

Datan till studien har samlats in genom intervjuer med tio auktoriserade revisorer från nio olika revisionsbyråer. För att uppnå studiens syfte samt att det ligger i linje med en kvalitativ forskningsmetod, ansåg författarna att kvalitativa intervjuer var mest relevanta för studien. En annan anledning är att kvalitativa intervjuer ger möjlighet för respondenterna att ge detaljerade och nyanserade svar, något som är komplicerat i exempelvis en enkätstudie eller vid en strukturerad intervju (Bryman et al., 2022; David & Sutton, 2016).

4.3.1. Val av intervjustruktur

Enligt Bryman et al. (2022) finns det två olika typer av kvalitativa intervjuer; ostrukturerade och semistrukturerade. Dessa intervjutekniker tillåter respondenterna att på ett öppet sätt berätta om sina upplevelser vilket ger författarna en djupare förståelse eftersom följdfrågor tillåts på respondentens svar (Bryman & Bell, 2017). Just följdfrågor som komplement till den framtagna intervjuguiden ger författarna möjligheten att be respondenterna förklara eventuella oklarheter (Bryman et al., 2022). Eftersom författarnas erfarenheter inom intervjuer är relativt obeprövade valdes ostrukturerade intervjuer bort. Detta eftersom det ställs stora krav på

forskarens intervjuteknik, där undersökaren enbart har några stödord till hjälp under intervjun (Bryman et al., 2022). Författarna ansåg även att det är lätt att glömma bort eller missa relevanta frågor vid intervjun om denna metod skulle tillämpas. Valet föll därför på semistrukturerade intervjuer eftersom undersökaren får mer hjälp vid intervjutillfället i form av en på förhand framtagen intervjuguide baserat på valda teorier (Bryman et al., 2022). Sammantaget ansågs semistrukturerade intervjuer vara mest lämpliga för studien eftersom författarna får en tydligare struktur, samtidigt som respondenterna fortfarande kan berätta fritt och djupgående om sina upplevelser kring digitalisering inom revisionsyrket.

En intervjuguide med semistrukturerade frågor togs sedan fram som underlag till intervjuerna (bilaga 1). Detta för att lista de frågor och områden som berörs under intervjun (Bryman & Bell, 2017). Intervjuguiden baserades på de teorier som redogjorts för i den teoretiska referensramen utöver det som författarna anser är intressant att fråga inom ramarna för studiens område. Frågorna bearbetades noggrant av författarna för att öka tydligheten och minska risken för missförstånd, vilket ligger i linje med David och Sutton (2016) som rekommenderar bearbetning och förberedelse av intervjufrågorna innan intervjun. Frågorna delades in i fem olika teman baserat på de olika teorier som tagits upp i den teoretiska referensramen.

4.3.2. Val av respondenter

Respondenter till studien har valts genom ett selektivt urval, vilket betyder att författarna själva väljer respondenter utifrån vilka de anser vara mest lämpliga för studien (David & Sutton, 2016). Författarna har diskuterat vilka respondenter som är aktuella att intervjua för att studien ska vara relevant och generaliserbar över större kontext. Författarna har intervjuat revisorer från nio olika byråer, både små och stora, eftersom detta på ett bra sätt speglar branschen. Uppdelningen över stor och liten byrå har gjorts genom att byråer tillhörande Big 7 kategoriseras som stora byråer enligt Kairos Future (2022) och resterande byråer kategoriseras som små. Byråerna som identifierats som intressanta har kontaktats via mejl där kontakt förmedlats till auktoriserade revisorer som varit intresserade av att delta i studien som respondent. Utöver detta kontaktsätt har även författarnas personliga nätverk använts för att kontakta revisorer till studien. Denna kombination har gjort att författarna har en diversifierad respondentgrupp där spridningen av revisionsbyråer är stor vilket ökar studiens generaliserbarhet. Storleken på byrå varierar även denna där respondenter från både stora och små byråer medverkar. Respondenternas geografiska arbetsplats är i de flesta fall i Halland, övriga respondenter är verksamma i intilliggande län. Författarna gör bedömningen att detta inte kommer att påverka studiens kvalitet eller generaliserbarhet.

Samtliga respondenter som intervjuats är auktoriserade revisorer vid intervjutillfället. Anledningen till att enbart auktoriserade revisorer valts att intervjua är eftersom de har en gedigen erfarenhet av yrket, både kunskapsmässigt och erfarenhetsmässigt, genom kraven som ställs på auktorisation. De har således kommit i kontakt med digitala verktyg och tekniker i arbetet och varit med i den digitala utveckling som skett. Andra anställda på revisionsbolagen, exempelvis en revisorsassistent, behöver inte nödvändigtvis ha mindre

erfarenhet och kunskap. Skillnaden är att det kräver mer kontroll av författarna för att säkerställa detta, något som inte krävs i samma utsträckning på en auktoriserad revisor. Detta eftersom auktorisationen av revisorer kräver utbildning och erfarenhet av yrket, något som inte krävs för exempelvis en revisorsassistent.

Författarna har valt att intervjua tio respondenter för studien eftersom det bedöms vara tillräckligt för att besvara frågeställningen på ett välgrundat sätt. Studien har även fått en bra spridning på både byråer och kön där framför allt byråns tillgång till digital teknik kan påverka svaren åt ena eller andra hållet. Studien innehåller fem intervjuer från små byråer och fem intervjuer från stora. Fyra kvinnor och sex män har intervjuats, där författarna helst hade sett en jämn fördelning. Författarna bedömer dock att denna fördelning är acceptabel eftersom den ligger nära det önskade urvalet, samt att studien är kvalitativ där alla åsikter väger lika. De flesta respondenterna har arbetat i branschen mellan sex till 13 år, medan en respondent arbetat i 46 år. En risk med detta urval är att resultatet kan bli snedvridet och inte spegla branschens åldersstruktur. Nedan följer en tabell över de respondenter som intervjuats i studien.

<i>Fiktivt namn</i>	<i>Stor / Liten byrå</i>	<i>År som revisor / Tid som auktoriserad</i>	<i>Datum för intervju</i>	<i>Intervjulängd</i>	<i>Intervjuplats</i>
Anna	Stor	6,5 år / 10 dagar	2024-04-12	31 min 41 sek	Konferensrum
Bella	Stor	6 år / 1 år	2024-04-15	39 min 37 sek	Konferensrum
Clara	Liten	13 år / 8 år	2024-04-16	36 min 24 sek	Konferensrum
David	Stor	11 år / 3 år	2024-04-19	46 min 35 sek	Microsoft Teams
Erik	Stor	7 år / 2 år	2024-04-19	44 min 41 sek	Konferensrum
Fredrik	Stor	7 år / 3 år	2024-04-22	50 min 1 sek	Microsoft Teams
Greta	Liten	11 år / 5 år	2024-04-22	37 min 52 sek	Konferensrum
Hans	Liten	46 år / okänt	2024-04-23	40 min 30 sek	Kontor
Isak	Liten	9 år / 3 år	2024-04-24	60 min 56 sek	Konferensrum
Johan	Liten	7 år / 1 år	2024-05-03	34 min 25 sek	Microsoft Teams

Tabell 3.1 Studiens respondenter.

4.3.3. Val av intervjukanal

För att genomföra intervjuerna har både fysiska och digitala möten ägt rum. Den digitala plattform som använts är Microsoft Teams, en klassisk och välfungerande plattform för

ändamålet. Det finns två olika typer av intervjuplatser, naturliga och artificiella. Naturliga intervjuplatser är ställen som respondenten känner sig "hemma" i den bemärkelsen att hen känner sig trygg och bekväm (Jacobsen, 2024). Artificiella ställen är således motsatsen, platser där respondenten inte känner sig bekväm, vilket exempelvis kan vara undersökarens arbetsrum (Jacobsen, 2024). Respondenterna har därför fått själva välja vilket som passar dem bäst för att de ska känna sig så bekväma som möjligt vid intervjutillfället. Respondenterna har även fått välja vilken tid som passar dem bäst, vilket David och Sutton (2016) anser är av stor vikt. Detta underlättar respondenternas medverkan under en period där revisorer generellt har högsäsong, samt för att få en så effektiv intervjuprocess som möjligt för båda parter. Genom att ge respondenten möjlighet att själv välja plats och tid för intervju ökar även datans validitet (David & Sutton, 2016). Anledningen till att videointervjuer valdes framför telefonintervjuer är eftersom det ger en mer personlig känsla. Studiens fokus är revisorerens personliga upplevelser och uppfattningar vilket därmed förstärks under en videointervju genom exempelvis kroppsspråk (Jacobsen, 2024).

Oavsett vilken typ av intervju som respondenterna valt (digitalt eller fysiskt) så har samtliga intervjuer skett med ögonkontakt eller där respondenten och författarna åtminstone ser varandra. Eftersom ett bra samtal baseras på kroppsspråk och ögonkontakt (Jacobsen, 2024), kommer därför alla intervjuer spelas in för att författarna inte ska behöva titta ner i sina anteckningar. Författarna kan på så sätt vara mer närvarande och på så sätt öka kvaliteten på intervjun. Bryman et al. (2022) menar dock att vid intervjuer online så är det svårare att hålla en naturlig ögonkontakt och uttrycka sitt kroppsspråk, vilket kan påverka intervjun negativt. Författarna anser däremot att detta inte kommer att vara något större problem då revisorer generellt sett är vana vid digitala möten, särskilt efter covid-19 pandemin. Eftersom revisorererna får välja själva så kan de individer som inte känner sig bekväma med digitala möten i stället välja att ha intervjun fysiskt.

4.3.4. Intervjuguide

Det första steget för att genomföra en intervju är att skriva en intervjuguide, som i en semistrukturerad intervjumetod innefattar att skriva frågor som författarna vill ha besvarade (Bryman et al., 2022). Eftersom studien är av ett abduktivt slag (se avsnitt 4.1.2) upprättades inte ett operationaliseringsschema eftersom författarna ansåg att detta skulle låsa fast studien vid de valda teorierna innan intervjuerna hade gjorts. Genom att i stället identifiera mer lösa teman möjliggjorde detta en mer flexibilitet att kunna ändra och modifiera frågorna allt eftersom intervjuerna hölls. Eftersom författarna valt att applicera en abduktiv forskningsansats, där inställningen från början var att applicera fler teorier efter intervjuerna, ville författarna även ha så breda teman som möjligt för att inte missa något område. De teman som författarna initialt identifierade utifrån tidigare forskning och teorier var: *Personlig bakgrund och användning, attityder och uppfattningar, påverkan på revisionsarbetet, organisatoriska och sociala faktorer* samt *framtidsperspektiv och utmaningar*. Dessa teman användes sedan för att formulera frågor till intervjuguiden (se bilaga 1). Jacobsen (2024) påpekar vikten av en intervjuguide, eftersom det i en semistrukturerad intervju krävs någon form av struktur för att säkerställa att de teman som

identifierats belyses. Det finns olika grader av hur mycket struktur en intervjuguide ska innehålla (Jacobsen, 2024), där författarna valt att använda en mer öppen struktur innehållande en intervjuguide med tema, fast ordningsföljd och enbart öppna svar. Anledningen grundar sig i att författarna vill få så många personliga referenser som möjligt för att kunna belysa de faktorer som påverkar den enskilda revisorn vid användning av digitala verktyg (se avsnitt 4.3.1).

4.3.5. Genomförande av intervjuer

I början av arbetet togs en initial kontakt med potentiella respondenter för att se vilka som var intresserade och ville ställa upp på en intervju. Cirka två veckor innan intervjuerna var tänkt att hållas skickades ett mejl ut till respondenterna med en djupare introduktion till ämnet samt möjligheten till att bestämma plats och tid (se bilaga 2). Sju av intervjuerna var fysiska där platsen utspelade sig på respektive respondents kontor eller konferensrum på respondentens byrå (se tabell 3.1). För de tre intervjuerna som ägde rum digitalt så skickades en länk till mötet ut 10 minuter innan intervjun som en påminnelse och att respondenten skulle göra sig redo. Före varje intervju välkomnade författarna respondenten, gav en kortfattad introduktion och beskrev upplägget för intervjun. Författarna informerade även respondenten om anonymitet, ett godkännande att intervjun skulle spelas in och hur detta material skulle användas.

Intervjuerna inleddes med småprat för att avdramatisera intervjuprocessen och få respondenten att känns sig bekväm, något som David och Sutton (2016) menar är att föredra. Efter småpratet började författarna att spela in intervjun med hjälp av Apples applikation "Röstmemon". När inspelningen var igång ställdes några bakgrundsfrågor enligt intervjuguiden (se bilaga 1), för att få fram enkel men väsentlig information samt för att komma igång. Vidare ställdes de centrala kärnfrågorna enligt intervjuguiden (se bilaga 1) med följdfrågor som varierade lite beroende på situation, ofta på grund av hur långa eller kortfattade svar respondenten uttryckte sig i. Efter att huvudintervjun avslutats övergick författarna ihop med respondenten till en kort stunds småprat för att höra respondentens tankar om hur intervjun hade förlöpt och om det fanns något ytterligare denne ville tillägga.

Transkriberingen utfördes vanligtvis några timmar efter intervjun för att hålla minnet av samtalet levande. Detta underlättade tolkningen av respondentens ansiktsuttryck och kroppsspråk och bidrog till en djupare förståelse av det insamlade materialet. Att göra transkriberingen så fort som möjligt efter varje intervju i stället för att göra alla samtidigt när alla intervjuer var klara gjorde arbetet även mindre enformigt. Transkriberingen gjordes med hjälp av AI-verktyget TurboScribe, vilket underlättade processen eftersom tal kunde översättas direkt till text. Författarna gick sedan igenom denna transkriberade text tillsammans med ljudfilen för att säkerställa att allt fanns med och eventuellt ändra det som blev felaktigt. Med tanke på denna kontroll och bearbetning av författarna bedöms samma kvalitet ha uppnåtts på ett mer tidseffektivt sätt.

4.3.6. Utvärdering av intervjuer

Studiens tio intervjuer pågick olika länge, från ca 30 minuter till 60 minuter. Den tidsmässigt kortaste intervjun var också studiens första. Intervjuernas längd påverkades av både respondenterna och författarna. De längre intervjuerna gav ofta ett djupare resonemang med flera exempel jämfört med de kortare intervjuerna. Eftersom studiens intervjumetod är semistrukturerad har författarna stora möjligheter att styra hur länge ett område ska diskuteras. Strävan var att få så utförliga svar som möjligt, vilket givetvis påverkade intervjuns längd. En annan reflektion efter genomförande av samtliga intervjuer är den av författarna uppfattade känslan mellan fysiska och digitala intervjuer. Båda författarna har en gemensam känsla att fysiska intervjuer var enklare att genomföra. Detta på grund av att tydligare kunna avläsa respondentens kroppsspråk och ansiktsuttryck. Det var exempelvis enklare att se när respondenten inte hade mer att tillägga på respektive fråga eller tema på fysiska intervjuer. Författarna upplevde dock ingen skillnad i respondenternas vilja att öppna upp sig och svara uttömmande på frågorna beroende på var intervjun ägde rum.

4.3.7. Tematisk dataanalys

Efter transkriberingen som beskrivits i avsnitt 4.3.5. utformades empirin (se kapitel 5). Empirin lade sedan grunden till analyskapitlet, där författarna använde sig av en tematisk dataanalys. Författarna började med att koda empirin med hjälp av analysverktyget Taguette, vilket Jacobsson och Skansholm (2019) anser kan klassas som ett förarbete till analysen. Meningar eller ord från respondenternas utsagor markerades för att sedan jämföras med varandra. Därefter färgkodades de markerade materialet utifrån gemensamma mönster och teman. Eftersom respondenterna tolkade varje fråga olika var informationen i kapitel 5 något ostrukturerad sett till de teman som användes vid intervjuerna. Kodningen underlättade således för författarna genom att strukturera informationen som presenterats i empirin för att förenkla analysarbetet. Efter kodningen började analysarbetet, där författarna tillämpade en tematisk dataanalys. Enligt Bryman (2018) skapar en tematisk dataanalys en referensram av den kvalitativa datan. Med hjälp av tematiseringen kunde olika kategorier utformas för att så bra som möjligt representera empirin. De kategorier som till slut framträdde liknade de teman som tidigare identifierats i avsnitt 4.3.4 när intervjuguiden skapades. Den enda skillnaden är att personlig bakgrund inte använts i analyskapitlet. Den slutliga kategoriseringen blev enligt följande: *Användning av digitala verktyg, attityd och uppfattning, påverkan på revisionsarbetet, organisatoriska och sociala faktorer* samt *framtidsperspektiv och utmaningar*. Anledningen grundar sig i att författarna ansåg att denna kategorisering bäst skildrade empirin. Varje huvudkategori tilldelades sedan flera underkategorier med syftet att underlätta läsningen och för att bäst skildra det analyserade materialet från respondenternas utsagor. Ett undantag var huvudkategorin *Användning av digitala verktyg*, som inte delades in i några underkategorier med anledning av att innehållet var för kort och centrerat. De underkategorier som identifierades var: *Attityd, förväntningar, användarvänlighet och arbetsbelastning; positiva effekter, negativa effekter och revisionskvalitet; sociala faktorer, företagskultur, resurser, teknikutvecklare och revisorer, IT-support, utbildningar och regleringar; framtiden och utmaningar*.

Efter tematiseringen analyserades kategorierna i samspråk med relevant teori från den teoretiska referensramen. För den information som saknade stöd i den befintliga teorin fyllde författarna på med ny teori som bäst förklarade fenomenet. Eftersom studiens forskningsansats är av abduktivt slag valde författarna således att använda denna möjlighet att gå tillbaka till teorin för att skapa förståelse. På liknande vis fyllde författarna på med nya vetenskapliga artiklar för att skapa förståelse i linje med den abduktiva forskningsansatsen. Analysmodellen som utformades i avsnitt 3.3 för att sammanställa modellerna, användes slutligen i avsnitt 6.6 för att jämföra med analyskapitlet inför slutsatserna i kapitel 7.

4.4. Kvalité

4.4.1. Reliabilitet

Reliabilitet är ett begrepp som handlar om att man ska kunna lita på den studien som gjorts (Söderbom & Ulvenblad, 2019). Jacobsen (2024) förenklar begreppet reliabilitet och förklarar det som att vid ett genomförande av studien igen på exakt samma sätt skulle resultatet bli likvärdigt. Det finns två olika typer av reliabilitet, intern och extern. Extern reliabilitet beskrivs av Bryman et al. (2022) som till vilken grad studien kan replikeras. Detta har hanterats av författarna genom att skapa en noggrant genomarbetad intervjuguide för att öka studiens externa reliabilitet. På så vis har respondenternas subjektiva uppfattningar kunnat samlas in utan att författarna styr intervjun i en riktning som är svår att replikera. Då intervjumetoden som valt är av semistrukturerad struktur kan den externa reliabiliteten minska eftersom varje intervju är unik och tar sin egen utgång. Trots detta har författarna stått fast vid den semistrukturerade intervjutekniken då fokus ligger på subjektiva uppfattningar och därmed anser författarna att vald intervjumetod lämpar sig bäst, trots eventuell lägre extern reliabilitet. Den litteraturgenomgång som gjorts i avsnitt 4.2 ger läsare guidning i hur information och kunskap inhämtats för studiens ändamål, något som ökar den externa reliabiliteten.

Bryman et al. (2022) menar att intern reliabilitet handlar om när antalet forskare i en studie är flera och om deras respektive intryck stämmer överens med varandra. Kontinuerligt under uppsatsprocessen, från start till mål, har dialoger ägt rum. Diskussioner kring tolkningar och åsikter har legat till grund för de val som sedermera gjorts och den studie som gjorts. Denna ständiga dialog har skapat ett gemensamt intryck som presenterats i denna studie vilket på så sätt ökat den interna reliabiliteten. Utgångspunkten har varit att båda författarna ska medverka på samtliga intervjuer för att på så sätt enklare bearbeta och analysera materialet. Vid en intervju var en gemensam medverkan inte möjlig och då har den icke medverkande part tagit del av intervjun genom inspelning, transkriberat material och fördjupad dialog med medverkande part. Efter övervägande valdes respondentvalidering av transkriberat material bort trots att det kan ses som ett sätt att öka intern reliabilitet. I en period av hög arbetsbelastning för revisorer vill författarna inte vara till besvär genom att be respondenterna noggrant läsa igenom gjord transkribering för konfirmering av materialet. Författarna har i stället varit extra noggranna i sin egen process att gå igenom både inspelning och transkribering.

4.4.2. Validitet

Validitet i kvalitativ forskning handlar om att redogöra för systematiken kring byggandet av studiens design (Söderbom & Ulvenblad, 2019). I metodkapitlet har författarna redogjort för de val som gjorts kring uppsatsprocessen, argumenterat för valen som gjorts och lyft frågor och kritik mot de val som gjorts. Allt för att på ett öppet och transparent sätt visa för utomstående hur processen har gått till i syfte att öka validiteten. Bryman och Bell (2017) menar att användandet av granskare är ett sätt att öka studiens pålitlighet. Opponentgrupperna på planeringsseminarierna och handledaren kan ses som studiens granskare då värdefull feedback givits under uppsatsprocessen. Med feedback i åtanke har studiens kvalitet ökat och så även pålitligheten.

4.4.3. Generaliserbarhet

Generaliserbarhet handlar om i vilken grad resultaten från studien kan generaliseras till annan population än den som undersöks (Jacobsen, 2024). Eftersom en kvalitativ studie har ett mindre urval än en kvantitativ studie kan generaliserbarheten diskuteras. Vid val av respondenter hade författarna generaliserbarheten i åtanke. Revisorer från olika byråer med varierande storlek valdes för att få en diversifierad respondentgrupp vilket ökar studiens generaliserbarhet. Då studien även har en subjektiv inriktning kan möjligheten till generaliserbarhet ifrågasättas. Eftersom revisorernas personliga erfarenheter och upplevelser efterfrågas finns en risk att resultatet inte går att generalisera på tio respondenter. Trots detta anser författarna att åtgärderna vid val av respondenter är tillräckliga för att studien ska kunna generaliseras till en annan population.

4.5. Etiska överväganden

Deltagande i studien som respondent har helt och hållet varit frivilligt. En aspekt kallas informerat samtycke, att deltagande bygger på fördelar och risker (Jacobsen, 2024). I den initiala kontakten med möjliga respondenter gavs information om studiens huvudområde. Författarna är fullt medvetna om att fullständig information inte gavs om eventuella fördelar och risker, detta då det var tidigt i uppsatsprocessen. Enligt Jacobsen (2024) ska strävan vara mot att ge tillräcklig information, något författarna anser sig ha gjort i den initiala kontakten med potentiella respondenter.

Några av respondenterna har efterfrågat anonymitet, vilket författarna självklart respekterade. På grund av det, samtidigt som författarna inte såg någon nytta med att respondenterna skulle exponeras, togs beslutet att samtliga respondenter skulle behandlas anonymt. Varje respondent har i stället tilldelats ett fiktivt respondentnamn i alfabetisk ordning med samma kön som respondenten. Dessa fiktiva namn kommer att användas när empirin presenteras. Anledningen grundar sig i att öka respondentens trygghet och öppenhet samt för att visa respekt mot personens integritet. Att låta personen vara anonym kan leda till att respondenten känner sig mer bekväm i att lämna ärliga svar (Bryman et al., 2022).

Studien har genom hela processen applicerat god forskningssed i enlighet med rekommendationer från Högskolan i Halmstad (2023). God forskningssed innebär att forskning ska genomföras enligt etablerade etiska riktlinjer. Oredlighet, som grova avvikelser från dessa riktlinjer, utgör exempel på allvarliga överträdelser inom forskningsetiken.

5. Empiri

De tio intervjuer som utgör studiens empiriska data presenteras var för sig i varsitt avsnitt. Respektive respondent har underrubriker vilka är personlig bakgrund/användning, attityd/uppfattning, påverkan på revisionsarbete, organisatoriska/sociala faktorer och framtid/utmaningar. Respondenterna har tilldelats ett fiktivt respondentnamn och de fiktiva namn som används är Anna, Bella, Clara, David, Erik, Fredrik, Greta, Hans, Isak och Johan.

5.1. Anna- Stor byrå

5.1.1. Personlig bakgrund och användning

Anna är 28 år gammal och har arbetat med revision i cirka sex och ett halvt år. Hon skrev auktorisationsprovet under hösten 2023 med godkänt resultat och är således auktoriserad revisor sedan den första april 2024. Anna arbetar med olika typer av bolagsstorlekar, allt från enmansföretag, ägarledda företag, internationella koncerner till börsnoterade bolag. I sitt dagliga arbete använder Anna en mängd olika digitala verktyg. Många av verktygen och programmen är kopplade till Microsoft Excel genom plug-ins, framför allt olika analysprogram. Anna använder även olika verktyg för bland annat stickprovskontroll. Revisionsverktyget där granskningen dokumenteras är egenutvecklat av byrån Anna arbetar på. Åtminstone ett av verktygen som används klassas som RPA då verktyget kan matcha ihop en lista med stickprov med rätt fakturanummer och belopp på underlag som matas in i programmet. Annas arbetsgivare har utvecklat en egen variant av ChatGPT som nyligen lanserats, vilket är det enda AI-verktyget som används eller kan användas i arbetet. Anna känner att hon nog skulle behöva mer kunskap om digitala verktyg, framför allt för att kunna förstå och se vilka program man kan ta hjälp av. Vissa verktyg fungerar på liknande sätt och kan användas för samma ändamål.

“Då blir det väl att man använder det man är bäst bekväm med, skulle jag vilja säga.”

5.1.2. Attityd och uppfattning

Anna har generellt sett en positiv inställning till att använda digitala verktyg i sitt arbete som revisor. Det finns många moment som utförs manuellt som hade kunnat göras bättre och snabbare genom att få en förståelse för verktygen.

“Det tror jag många saknar, inklusive mig själv, även om man är hyfsat ung. Sen är det nog mycket okunskap.”

Anna upplever att hon blir lite begränsad av sin byrå eftersom alla externa verktyg behöver godkännas av företaget. Hon upplever att firman anser att verktygen helst ska vara egenutvecklade. En annan begränsning som Anna nämner är det faktum att en revisor arbetar med kundmaterial, vilket kräver konfidentiell hantering. Anna berättar att hon inte är så benägen att använda ett verktyg om hon inte anser att det förbättrar arbetet. Hon upplever att

det ofta tar lång tid innan nya verktyg lanseras och att det pratas under lång tid att verktyget snart kommer släppas. Lanseringen är en utdragen process, men när verktyget är lanserat brukar det ofta fungera bra och vara användbart. Anna tycker att programmen ska vara enkla och användarvänliga, framför allt eftersom det är flera olika personer involverade i en revision med varierande ålder. Hon vill känna att samtliga personer i teamet förstår programmen och den granskning som genomförs. Anna upplever att tiden är något som kan begränsa användningen eftersom det kan vara tidskrävande att sätta sig in i ett nytt program. Det kan leda till att hon gör det manuellt i stället, trots att det finns mycket tid att spara genom att använda ett digitalt verktyg.

5.1.3. Påverkan på revisionsarbetet

Anna upplever att digitaliseringen har medfört stora förändringar, framför allt under hennes period inom branschen. Hon nämner Covid-19 som en faktor som drivit på digitaliseringsprocessen framåt.

“Jag har aldrig arbetat med papper och penna.”

Arbetet har blivit mer effektivt då det idag finns mer standardiserade flöden och arbetspapper, vilket Anna ser möjliggör att i framtiden ha en mer automatiserad granskning. Vissa arbetsuppgifter har förändrats då digitala verktyg ersatt dessa moment, och vissa arbetsuppgifter har förändrats för Anna i takt med att hon blivit mer senior. Hon menar att detta medför både kostnadseffektivitet och tidseffektivitet.

“Vi ska göra rätt saker, vi är mer kvalificerade revisorer.”

Anna ger exempel på arbetsuppgifter som hade kunnat effektiviseras genom digital teknik vilka är kontroll att finansiella rapporter är korrekta, stickprovskontroll och sammanställning av data. En annan positiv följd av digitalisering menar Anna är att spårbarheten har ökat. Så länge man vet hur man ska använda verktygen som finns tillgängligt ser hon inga nackdelar med dem.

5.1.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Anna menar att attityderna kring digitala verktyg skiljer sig ganska mycket beroende på var kontoret är beläget. Hon exemplifierar och menar att det kan finnas skillnader mellan Stockholm och Göteborg gentemot mindre städer. Hon använder gärna ett program om det ger henne någonting, medan det i större städer kan vara så att de ska använda verktyget bara för sakens skull för att det känns häftigt. Anna upplever inte någon press eller förväntan att använda ett visst verktyg från byråns sida. Hon menar att det ibland kan leda till bakåtsträvande, att man gör som man brukar för att det fungerar. Anna berättar att hennes möjligheter att styra vilka verktyg som ska användas påverkas av bolaget som ska granskas. Storleken på bolag och vilka risker som finns styr hur huvudverktyget ska användas. Det finns dock möjlighet för den påskrivande revisorn att bestämma själv eftersom denne har det sista ordet.

“Jag känner att skulle det vara något jag tycker vi ska använda så har jag förtroende att göra det.”

Företagskultur tror Anna absolut spelar roll i hur man pratar och använder digitala verktyg. Det är inte bara en revisionsbyrå utan det inkluderar mycket tekniskt kunnande. Hon påpekar vikten av att lyfta fram förebilder som inte enbart är ekonomer utan också har andra kvalifikationer, framför allt tekniska sådana. Vad gäller byråns uppmuntran till att använda digitala verktyg menar Anna att det absolut uppmuntras. Digitalisering har varit ett tema under ett helt kvartal med utbildningar och praktiska exempel på hur och vad man kan använda olika verktyg till. Det har uppmuntrats till att gå digitala kurser kring grundläggande digitalisering och AI, även påbyggnadskurser.

“Sen ska man ju ta sig tiden att gå kurserna också.”

Byrån förser med support i form av teknisk support av IT-experter men även möjlighet till att ställa användarfrågor till revisorer som är experter på programmen.

5.1.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Generellt berättar Anna att det varit mycket buggar i verktygen vilket har gjort att man har fått göra på ett annat sätt än vad man har velat för att komma runt problemet. En annan utmaning berättar hon är kopplat till byråns chatbot. Den innehåller enbart information fram till 2021 vilket gör att informationen som ges inte är helt uppdaterad vilket i sin tur kan ge felaktig information. Något som Anna menar snarare leder till ineffektivitet då informationen behöver kontrolleras innan användning. Ur ett framtidsperspektiv ser Anna integriteten som en utmaning att ta hänsyn till. Det faktum att en revisor hanterar mycket kundmaterial kan bli ett hinder i utvecklingen av AI-verktyg enligt Annas syn på saken. Kunderna måste också vara redo och acceptera att viss granskning sker av AI innan det blir aktuellt. Anna tror att större byråer med muskler att utveckla egna verktyg kommer ha en stor fördel jämfört med mindre byråer, främst med hänsyn till att hantera kundernas integritet.

Hon tror att branschen i stort kommer påverkas mycket under de kommande åren, men menar att utvecklingen också kommer ta tid. Anna menar att den tekniska kunskapen generellt sett behöver höjas för att uppnå digitaliseringens fördelar.

“Jag tror att det finns en förväntan om att det ska gå så himla fort, men jag tror inte att det kommer göra det.”

5.2. Bella - Stor byrå

5.2.1. Personlig bakgrund och användning

Bella är en 31 år gammal auktoriserad revisor som arbetat inom branschen i sex år. Auktoriserad revisor har hon varit i drygt ett år. Bella arbetar med en stor variation av företag,

både små fåmansaktiebolag och tillverkande bolag med utländska dotterbolag. Hon arbetar även på några större uppdrag där hon inte är påskrivande revisor utan i stället är en del av övriga revisionsteamet. Ett av bolagens moderbolag är börsnoterat vilket ger annorlunda frågeställningar jämfört med ett fåmansaktiebolag. Bella använder en mängd olika digitala verktyg i revisionsarbetet, främst Excel och dess olika plug-ins. Revisionsverktyget som används är egenutvecklat av byrån. Ett program som de börjar använda mer och mer klarar av att hantera stora datamängder. Genom att bygga olika flöden kan programmet snabbt avge en analys, exempelvis vid matchning av kundfakturor mot inbetalningar. Detta program används främst vid de större uppdragen. Bella berättar att de har några piloter på RPA-verktyg som framför allt kan komma att användas vid kontroll av finansiella rapporters korrekthet. Vad gäller AI-verktyg har Bellas byrå en egen variant av ChatGPT.

“Men den är ganska ny, så än så länge är den inte supersmart.”

Bella beskriver sin egen förmåga kring digitala verktyg som över genomsnittet. Hon menar att många knappt kan Excel medan andra är otroligt duktiga och testar alla nya verktyg, och hon befinner sig någonstans mitt emellan. Sedan Bella blev auktoriserad revisor har hennes mindset förändrats där hon idag sitter mer med riskbedömningar och har mer kontakt med kunderna. Detta för att kunna skriva på företagens årsredovisningar med gott samvete. Denna förändring menar Bella gjort att nya system och program fått ta smällen och hon märker av att hon hamnar efter lite i utvecklingen jämfört med nyanställda som har en hunger att hoppa på nya verktyg vid lansering.

5.2.2. Attityd och uppfattning

Bella uppskattar att monotona och tråkiga arbetsuppgifter kan ersättas av digitala verktyg. Hon menar att det finns många bra fördelar med digital teknik och att det kan göras bra. Som person är Bella snarare personen som låter andra testa nya verktyg för att sedan hoppa på och börja använda när andra berättar att programmet fungerar bra. Hon menar att tiden kan vara en begränsande faktor till användning.

“Men det man behöver göra är att avsätta tid så att folk har tid att testa och göra fel för att lära sig. Annars blir det lätt: Skitsamma jag vet att det fungerar om jag gör på det gamla arbets sättet.”

Bella menar att hon generellt har höga förväntningar på nya verktyg, framför allt på att de ska förbättra arbetet. Hon menar att beroende på vad det är för typ av verktyg kan hon känna en viss skepticis m till att använda. Framför allt AI-verktyg, trots att hon anser AI som något spännande, menar Bella att det ställer frågor kring dess användbarhet eftersom termen AI ofta används fel. Bella berättar att ju mer användarvänligt ett program är, desto kortare är inkörningsperioden. Estetiskt snygga verktyg känner hon också är roligare att använda jämfört med mindre snygga verktyg och väljer sådana verktyg framför andra.

5.2.3. Påverkan på revisionsarbetet

Bella berättar att arbetet har förändrats under senare tid, och att pandemin accelererade denna process. Fysiska papper blev ett problem vilket gjort att det idag finns portaler att använda för att ladda upp och ned material till och från kunden. Ur ett effektivitetsperspektiv menar Bella att effektiviteten har förbättrats mot kund då underlag idag kan visas digitalt över Teams bland annat. Arbetsuppgifter som kategoriseras som enkla försvinner mer och mer i takt med digitaliseringen. Bella menar att detta kan vara positivt då tråkiga arbetsuppgifter försvinner, men negativt då dessa uppgifter hade en lärande effekt och skapade en förståelse över siffrornas sammanhang med varandra. Bella menar att det finns massvis med arbetsuppgifter och moment som kan effektiviseras genom digital teknik. Framför allt kopplat till stickprovskontroller med program som klarar av att hantera en hel huvudbok vilket ger en fullständighet.

“Då kan vi bygga färdiga analyser som man vet är från en fullständig lista. Sedan kan output analyseras i stället för att lägga mycket tid på att bygga listorna för att få ut outputen. Här tror jag det finns jättemycket att vinna.”

Bella menar att det framför allt handlar om att ha system som hjälper till med analys och hantering av stora datamängder. Ur ett kvalitetsperspektiv menar Bella att det kommer att upptäckas fler saker som inte hade upptäckts utan hjälp av digitala verktyg. Hon exemplifierar med att kunna bygga program som tar hänsyn till olika branschens vanliga transaktioner för att tydligare fånga upp avvikelser. Att kunna se vinningen av att använda verktygen tror Bella är en viktig faktor för att öka användningen av verktygen.

Bella känner en liten rädsla kring ett eventuellt kunskapsglapp som kan uppstå när enklare arbetsuppgifter automatiseras, då dessa skapar förståelse. En annan utmaning med digitalisering är så kallade “barnsjukdomar” vilket Bella menar leder till en frustration och att denna frustration påverkar viljan att haka på digitaliseringen negativt. Bella påpekar en risk i att lansera för mycket nya verktyg i en organisation.

“För då tror jag det blir många program som inte fungerar vilket till slut leder till att jag enbart testar verktyg som fungerar bra.”

Bella upplever att hennes byrå inte ligger efter, men vet samtidigt konkurrerande byråer som ligger längre fram i digitaliseringen. Hon tror att de vågat satsa lite mer och fått in ett samspel mellan utvecklare och revisorer. Ur ett branshperspektiv trycker hon på revisionsbranschens mån om att effektivisera för att trycka ner och jämna ut arbetsbelastningen.

5.2.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Bella förklarar att om andra berättar att verktyg fungerar mindre bra påverkas hon negativt, vilket gör att hon känner sig mindre positiv till att använda det. Tvärtom, pratar folk gott om verktyg så ökar hennes vilja att testa verktyget. Hon fortsätter berätta att det finns vissa påtryckningar från ledningen i antal kunder som ska sättas in i nya system innan de är fullt

implementerade, något som hon menar varit en utmaning. Inom ramen för av firman godkända verktyg finns stora valmöjligheter kring vilka verktyg som ska användas. Generellt känner hon att revisionsbranschen är ganska stelbent eftersom konfidentiell kundinformation hanteras dagligen vilket kräver säkra verktyg. Företagskulturen tror Bella spelar stor roll i vilka valmöjligheter som finns. Framför allt att koppla samman utvecklare och revisorer och ge revisorer möjlighet att bidra med insikter kring vad som verkligen behövs av verktygen för att kunna göra ett bättre jobb. Stödet från byrån som uppmuntrar till användning av digitala verktyg upplever Bella som tudelad. De kanske inte alltid ser hela vägen ner vad som egentligen hade behövts.

“Det jag kan tycka jag ser om man ska vara ärlig är att det är mycket egenutvecklat som man trycker på. System som köps in är det inte alls samma tryck på, även fast det är genom dessa jag tror det går att spara sjukt mycket tid. Sparar vi tid, sparar vi pengar.”

Bella önskar just externa verktyg som något byrån hade kunnat vara mer flexibla och villiga i att implementera och inte bara fokusera på egenutvecklade.

Bella beskriver att det kring varje nytt verktyg finns ett kluster med personer som är experter på systemet som fördelar information och tips nedåt till kontoren. Detta upplägg menar hon fungerar på ett bra sätt eftersom revisorer hjälper revisorer med programmen. Hon fortsätter att berätta att det finns gott om utbildningar och kurser att gå och att det finns ett bra stöd kring detta. Å andra sidan menar Bella att en diskussion med expert-nätverk kring verktygen gör mer nytta än en halvtimmes utbildning.

5.2.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Bella upplever en känsla av att framtiden med digitaliseringen känns som ett stort svart hål. Dels kring vad man kan göra, dels kring hur långt man kan dra det. Framför allt kring adoption av AI och om det är okej att AI samlar information och lagrar den för att sedan jämföra. Sådana frågeställningar kring vad som är accepterat och inte accepterat ur ett etiskt perspektiv tror hon revisorer kommer att hamna i framöver.

Bella hoppas och tror att man i framtiden kan utnyttja digitala verktyg i större utsträckning för att få bort tidskrävande uppgifter för att ge möjlighet att fokusera på mer analytiska bitar. Hon menar också att AI och digitalisering kan möjliggöra en utjämning av arbetstoppar och dalar, något hon hade uppskattat.

5.3. Clara - Liten byrå

5.3.1. Personlig bakgrund och användning

Clara är 38 år gammal och arbetar på en mindre byrå. Hon har arbetat i branschen i 13 år och varit auktoriserad revisor i åtta år. Framst arbetar hon med familjeägda bolag men även vissa större bolag. I sitt dagliga arbete använder Clara olika digitala verktyg, dels revisionsverktyg, analysprogram, vanliga affärssystem som Fortnox och Excel. Hon berättar att de i dagsläget

varken använder några automationsverktyg såsom RPA eller AI-verktyg. Clara bedömer sin förmåga kring de verktyg som används som bra, men inser att hon inte är någon IT-expert.

5.3.2. Attityd och uppfattning

Claras generella inställning till att använda digitala verktyg i revisionsarbetet är positiv. Hon är en av personerna som varit mest för att använda digitala verktyg på byrån. Denna positiva inställning grundar sig i att de har underlättat arbetet väldigt mycket. Hon berättar att tillgängligheten med att ha all nödvändig information i datorn är det hon uppskattar mest med de digitala verktygen. Claras förväntan på de digitala verktygen handlar främst om att de ska hålla sig uppdaterade kring nya lagar och standarder snarare än nya funktioner. Hon trycker dessutom på vikten att verktygen är lättarbetade och pålitliga. Clara menar att programmets gränssnitt, design och flexibilitet med mera inte spelar någon som helst roll. Hennes arbetsbelastning är inte något som påverkar viljan att lära sig nya verktyg utan menar att de ser till att planlägga utbildningar och liknande under lågsäsong.

5.3.3. Påverkan på revisionsarbetet

Clara menar att revisionsarbetet i grund och botten är detsamma nu som förr. Inskannade fakturor i Fortnox gör det enklare att kontrollera och ökar möjligheterna att söka på fler transaktioner.

“På det stora hela tror jag arbetet har blivit mer effektivt, men det går inte snabbare eftersom det hela tiden läggs nya krav på oss revisorer.”

Vad gäller revisionskvalitet menar Clara att detta inte förändrats. Hon fortsätter genom att berätta att det finns fler arbetsuppgifter som hade kunnat effektiviseras, men har svårt att se det just nu. Hon upplever en säkerhet kring att det kommer upptäckas vägar som underlättar arbetet. Clara menar att kontroll av finansiella rapporters korrekthet borde gå att effektivisera genom bättre metoder för kontroll, med hjälp av automatiseringsverktyg eller AI. Hon nämner den konstanta tillgängligheten, bättre överblick och bättre struktur som de främsta fördelarna. Clara upplever att byrån försöker vara på tårna när det gäller digitalisering och att de inte ligger efter jämfört med andra byråer utan snarare i framkant.

5.3.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Clara är en av de på byrån som varit mest för digitalisering och berättar att flertalet varit negativt inställda. Detta har påverkat henne genom att hon blivit än mer positivt inställd. Clara har inte upplevt något tryck på att använda verktyg som inte hon inte tycker om, utan att det snarare handlar om att lära sig och anpassa sig till de verktyg som finns tillgängliga. Clara menar att hennes byrå tillåter revisorerna att i stort sett genomföra revisionen hur man vill så länge man följer de regelverk som finns. Hon upplever ett gott stöd i form av tekniskt stöd från både externa IT-expertter och IT-ansvariga på byrån. Generellt menar hon att IT innebär mycket arbete för att få det att fungera och undvika frustration. Clara menar att de är väldigt nöjda med den programvara som används i dagsläget och söker därför inte efter andra

lösningar. Hon har en förhoppning om att få molnbaserade program i stället för att använda ett fjärrskrivbord för att få tillgång till allt material som krävs idag. Claras byrå har många utbildningar, framför allt under hösten då lågsäsong råder. Utbildningarna är dels för att det finns externa krav att revisorer ska utbilda sig, dels för att förstå och kunna använda programmen så effektivt som möjligt och dra nytta av funktioner.

5.3.5. Framtidsutsikter och utmaningar

Den främsta utmaningen med att använda digitala verktyg i revisionsarbetet menar Clara är kopplat till att programvaror kan krascha. Något som kan leda till en stor frustration. Clara menar att ett annat hinder är när stora uppdateringar av verktygen kommer mitt i högsäsong. Detta är något som hon menar kan leda till att revisorerna inte kan ta åt sig av informationen och inte utnyttja programmen effektivt. I framtiden ser Clara adoptionen av AI och mer avancerade verktyg som en möjlighet till större sökningar och analyser för att upptäcka transaktioner som avviker. Hon tycker det är svårt att se vad det kan tänkas underlätta innan det har lanserats, men utgår ifrån att det kommer på något sätt.

5.4. David - Stor Byrå

5.4.1. Personlig bakgrund och användning

David är 33 år gammal och har arbetat med revision i drygt elva år. Han har varit auktoriserad revisor i drygt tre och ett halvt år. David har arbetat främst med fåmansaktiebolag, tillverkande bolag och rapporterande bolag. Han har även varit en del av det utländska revisionsteamet som finns inom byrån. I sitt dagliga arbete använder David främst ett nätbaserat verktyg där all granskning dokumenteras. I detta program finns ett fleranvändarstöd, flera kan vara inne och arbeta samtidigt. Andra digitala verktyg som används är främst Excel-baserade sådana. Davids byrå har en prototyp på AI-verktyg som kan integreras i kundens affärssystem och göra enklare avstämningar mot huvudboken. De har även en egen version av ChatGPT som David i dagsläget inte använder i särskilt stor utsträckning. Den innehåller enbart information som uppdaterats 2021 vilket innebär att den är irrelevant vid vissa typer av frågor. David bedömer sin förmåga och kunskap med digitala verktyg som god, i framkant på kontoret när det gäller Excel. Han nyttjar programmen till den grad han tycker det är effektivt och gynnar hans arbete i så stor mån som möjligt.

5.4.2. Attityd och uppfattning

David har en generellt positiv inställning till att använda digitala verktyg i revisionsarbetet, och den positiva inställningen grundar sig i att arbetet blir effektivare och gynnar hans arbete. Förväntningarna på nya verktyg är höga eftersom han vet att byrån satsar stora pengar på just IT och dataanalys. Faktorer som gränssnitt och design upplever David som viktigt, framför allt på analyser som görs i programmen som sedan ska visas för kunden. Internt menar han att dessa faktorer inte spelar lika stor roll, men uppskattar gränssnitt från affärssystem som är kompatibla med byråns programvaror för att undvika egen bearbetning för att anpassa materialet till verktygen. David menar att arbetsbelastning är något som påverkar motivationen att lära sig nya verktyg. Vissa nya lagkrav och standarder anpassas inte efter

säsong vilket gör att revisorerna inte har något val utan måste hänga med för att granska på rätt sätt.

5.4.3. Påverkan på revisionsarbetet

David berättar att revisionsarbetet har förändrats mycket de senaste åren. En stor del är digitiseringen från pärmar till datorer. Pandemin satte även krav på företagen att digitalisera sin redovisning, menar han. David hävdar att effektiviteten har ökat som en följd av digitaliseringen, likaså kvaliteten. Han exemplifierar genom lagerlistor som idag finns i Excel snarare än 150 sidor fysiska papper vilket ger en större pricksäkerhet vid kontrollsummering och andra tester.

“Jag tycker också när allting läggs in i ett digitalt verktyg att man får ett mycket bättre helhetsperspektiv över hur granskningen ligger till också.”

Ur ett revisionsperspektiv kan David idag tack vare digital teknik granska hela populationen i stället för massvis med stickprov. Det går att fånga upp hela flödet av intäkter och göra en annan typ av granskning vilket ofta leder till färre stickprov, alternativt bara substansanalytisk granskning. Något som David menar leder till både effektivitetsvinst och högre kvalitet på revisionen. David berättar att kundernas digitaliserade redovisning gör det mer riskfyllt ur ett IT-perspektiv vilket påverkar granskningen. En annan nackdel som digitaliseringen medfört menar David är att den yngre generationens nya medarbetare inom revision inte behöver tänka så mycket utan mata in data i ett analysprogram för att sedan att få ut en output utan att veta hur.

“Som ny så får man kanske inte riktigt problemlösningstänket och grundförståelsen för hur problem kan uppstå.”

David upplever att hans byrå ligger i linje med övriga stora byråer vad gäller digitalisering. Han både tror och hoppas att de satsningar som görs inom robotisering och AI kommer bära frukt och ge en skjuts förbi konkurrenterna framåt.

5.4.4. Organisatoriska och sociala faktorer

David berättar att han personligen inte påverkas av andras förväntningar eller åsikter kring digitala verktyg, men påpekar att det finns flera som tycker det är jobbigt med att konstant lära sig nya verktyg. Som påskrivande revisor som ska kontrollera arbetet andra assistenter har gjort krävs det en förståelse för de program som assistenterna använder. Detta menar David kan vara en påtryckande faktor för revisorer med mindre datakunskaper att lära sig verktygen. Vissa av verktygen är obligatoriska att använda för revisorerna, det finns möjlighet till dispens i undantagsfall. Vilka möjligheter David har att styra vilka verktyg som ska användas beror till stor del vad för typ av bolag det är som ska granskas. Beroende på vilket affärssystem som kunden använder påverkar också möjligheterna, då det inte går att få ut de vanligt förekommande SIE-filerna ur alla affärssystem. Företagskulturen tror David spelar stor roll i vilka möjligheter man har, där större byråer har andra muskler att röra sig med

jämfört med mindre byråer. Han menar att det läggs mycket tid och pengar på att bland annat utveckla egna verktyg som är anpassade för verksamheten, vilket mindre byråer inte har i samma utsträckning. David upplever ett stöd från byrån som uppmuntrar till användning av digitala verktyg. Det har funnits krav på att om ett revisionsuppdrag är över en viss storlek krävs det dataanalyser för att forcera in revisorerna i digitaliseringen. David berättar att det finns goda stödfunktioner i form av support vid både tekniska problem och användarfrågor. Han berättar att han är nöjd med de resurser som finns tillgängliga och vet inte riktigt vad för typer av program som det skulle gå att utvidga med. David berättar att det ligger utbildningar inom dataanalys i utbildningsstegen som finns på hans byrå. När nya verktyg lanseras berättar David att det brukar vara genomgångar, antingen som alla går eller en person som sedan förmedlar informationen till resterande på kontoret.

5.4.5. Framtidsutsikter och utmaningar

David beskriver det faktum att underlag kommer i olika format som en utmaning med digitaliseringen. Han uppskattar att få in så mycket i Excel som möjligt, eftersom det är betydligt mer tidseffektivt att kontrollera där, vilket kräver en hel del ansträngning. En annan utmaning är att servrar och liknande ska klara av den ökade belastningen så att det går att arbeta utan förseningar.

“Det är väl det som jag just nu tycker är den största utmaningen med digitalisering.”

I framtiden ser David en risk för kunskapsbrist i branschen, framför allt om AI genomför delar av granskningen. Bedömningsposter och delar som kräver professionell bedömning tror David inte är möjligt att ersätta med ett AI-verktyg. Han påpekar ett frågetecken kring hur en AI ska kunna dra slutsatser kring antaganden som är subjektiva. David tror dessutom inte heller att kunderna hade varit positivt inställda till att låta en AI vara inne i deras affärssystem. David ser även en negativ aspekt av att AI bistår i granskningen ur ett socialt perspektiv. Han menar att storleken på team kan komma att minska vilket enligt David leder till ett tråkigare arbete. Kundrelationen kan också komma att påverkas, där menar David att det ställs mer krav på revisorn att upprätthålla en god kontakt med kunden trots en mer automatiserad granskning.

5.5. Erik - Stor Byrå

5.5.1. Personlig bakgrund och användning

Erik är 35 år och har totalt sju års erfarenhet från branschen, varav två år som auktoriserad revisor. Erik arbetar för tillfället med små och medelstora företag där han är påskrivande, men har även några större företag där han ingår i teamet. Totalt har han hand om cirka 15 olika företag. I sitt dagliga arbete använder Erik de flesta verktyg som Microsoft och Google tillhandahåller, men även många interna system och verktyg som hans byrå utvecklat själva. Erik berättar att hans byrå har diverse RPA-verktyg som ligger i bakgrunden på programmen och automatiserar vissa enkla arbetsuppgifter. Byrån har även egenutvecklad, stängd pilotversion av Chat-GPT som enbart admins i nuläget får ta del av. Jämfört med kollegor,

tidigare branschkollegor och kunder anser Erik att han har höga kunskaper inom digitala verktyg och teknologier. Han menar dock att han inte är någon expert, men har ett stort intresse för digitalisering där han har det som inriktning vid sidan om rollen som revisor.

“Ju mer man vet desto mer förstår man att man inte kan någonting. Så ju mer jag lär mig desto mer förstår jag hur komplext och svårt det är.”

5.5.2. Attityd och uppfattning

Erik har en extremt positiv inställning till digitala verktyg i sitt arbete, främst av den anledningen att han vill effektivisera sitt arbete så mycket som möjligt. Han menar dock att man ska digitalisera där det faktiskt är nödvändigt. Detta har han märkt efter att hans byrå försökt digitalisera så mycket som möjligt och gett sig in på vägar där man kanske inte borde. Detta har lett till att Erik initialt är negativt inställd till ett verktyg när det lanseras.

Trots att jag är så extremt positiv till digitalisering, så är jag i grund och botten faktiskt negativt inställd när ett nytt verktyg lanseras.”

Eftersom Erik är en “early adopter” så har han testat många olika nya verktyg som introducerats. Upplevelsen är att många verktyg inte håller måttet, vilket gör att Erik känner en låg förväntan och är skeptisk när nya verktyg lanseras. Detta har resulterat i att byrån har börjat utveckla mer verktyg själva som är anpassade för verksamheten. Dock menar Erik att detta både är dyrare och mer tidskrävande samt att det alltid finns en problematik med vilken tidpunkt man ska släppa verktyget.

Har du lagt hundra miljoner på ett program så slänger du det inte i papperskorgen för att det finns något annat program vi kan köpa in för hundra miljoner som är bättre. Då älskar man sin bebis.”

Trots problematiken föredrar Erik egenutvecklade verktyg framför externt utvecklade, mestadels på grund av flexibiliteten och att kunna anpassa det efter behov. Angående användarvänlighet så anser Erik att det är extremt viktigt, där tröskeln för att tillämpa något ska vara så låg som möjligt. Erik går efter uttrycket “less is more”, där en måste-funktion ska prioriteras före flera bra-funktioner. Arbetsbelastningen påverkar Eriks vilja att lära sig nya verktyg och hänga med i utvecklingen, fast på två olika sätt. När arbetsbelastningen är hög har Erik större incitament att effektivisera, samtidigt som han kanske inte har tid att testa och lära sig nya verktyg. När arbetsbelastningen är låg finns inte samma incitament att effektivisera, däremot finns tiden. Eftersom Erik har intresse för digitalisering så testar han så mycket som möjligt när han har mindre att göra. Dock anser Erik att detta blir ett problem för övriga anställda.

“Problematiken är att alla inom byrån inte gör det. Då spelar det ingen roll om byrån lanserar när folk har mindre att göra. De använder det inte förrän de måste, och då kanske de har jättemycket att göra.”

5.5.3. Påverkan på revisionsarbetet

Eriks upplevelse är att digitaliseringen har kommit väldigt långt, men att digitaliseringen fick en skjuts framåt för enbart två till tre år sedan. Under dessa år anser Erik att han inte riktigt märkt av någon effektivitetsskillnad ännu, det är snarare kvaliteten som har höjts. Han tror och har förhoppning om att effektiviteten kommer öka i framtiden. Här menar Erik att hans byrå lagt upp en bra bas, där man arbetar väldigt mycket med att få allt att samverka.

“Jag tror att om två, tre år kommer vi få en jättehedge av det arbete vi har gjort.”

Erik anser att hans byrå ligger i framkant inom digitaliseringen, men har svårt att avgöra ifall de ligger längst fram. Han tror däremot att byrån har en konkurrensfördel i att integrera digitalisering och IT i revision, där varje medarbetare utbildas. På så sätt är varje medarbetare mer komplett.

I dagsläget menar Erik att det finns flera arbetsuppgifter och moment som kan effektiviseras. Framför allt att programmen inte är synkade och att man behöver flytta information från punkt A till punkt B. Här finns det stora effektiviseringsmöjligheter enligt Erik. De fördelar Erik ser med digitaliseringen är som tidigare nämnt högre effektivitet och kvalitet. I och med detta menar Erik att man får följd effekter såsom roligare arbetsuppgifter samt mervärde till kund i form av bättre rapporter och närmare relationer. De yngre revisorernas arbetsuppgifter har även ändrats till att bli mindre monotona, vilket Erik menar har varit ett problem den senaste tiden. Han menar att problematiken grundar sig i att revisorer har, parallellt med att lära ut och utföra sitt arbete, genomgått en digital omvandling. Erik beskriver situationen enligt följande:

“Som det har varit nu så har man ju grävt gropen och lärt sig under tiden. [...] Just nu så kanske vi till och med har varit i en stilstudie där man inte har grävt gropen, utan i stället stått och snickrat på grävmaskinen så att den har börjat hålla, innan man började använda grävmaskinen.”

När det kommer till nackdelar så tycker Erik att det framför allt är det sociala som har påverkats i och med digitaliseringen. Erik berättar att man inte träffar kunder och kollegor lika ofta samt att flexibiliteten har medfört att man jobbar lite då och då, både dag och natt.

5.5.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Erik tycker inte att gruppträck, förväntningar och åsikter påverkar hans användning av digitala verktyg eftersom han själv är så intresserad av området. Han tror däremot att hans kollegor kan känna ett tryck på sig, främst på grund av att deras karriärvägar kan påverkas om man inte hänger med. Han upplever däremot att alla är positiva till digitaliseringen, men att alla inte har intresset och orken att förstå och lära sig.

“De vill väldigt gärna ha analysen, det är bara det att de kanske inte är jättesugna på att ta fram och göra själva analysen där, göra svårförstådda grejer och hänga med på vad som påverkar vad.”

Byrån har en del obligatoriska verktyg som kan kännas tvingande att använda enligt Erik. En del verktyg kan han dock välja om han vill använda eller inte utefter personliga preferenser. Erik menar att företagskultur spelar jättestor roll, där belöningsmodeller kan få fler att vilja ta steget och bli mer digitaliserade. Han betonar även vikten av att skapa en positiv kultur där man inte ska vara rädd för att göra fel och där det uppmuntras till att vara nyfiken. På Eriks byrå har detta medfört att han har kunnat bidra och testa nya verktyg som byrån normalt sett inte hade framfört, vilket har fått positiva konsekvenser i sin helhet. Erik känner generellt att det finns ett stöd från sin byrå som uppmuntrar till användning av digitala verktyg. Byrån har även ett team för IT-support, samtidigt som alla medarbetare utbildas kontinuerligt. Resurserna som finns tillgängliga tycker Erik är bra, men ju mer han förstår och skulle utvärdera verktygen så inser han att de är begränsade.

“Det är för att jag förstår att det finns mer möjligheter för vad man kan göra. Man kan ligga längst fram och ändå inte vara tillräckligt bra. Den nya utvecklingen går så snabbt att man inte hinner implementera det innan marknaden står och efterfrågar något annat.”

Erik berättar att det finns lagkrav som hindrar möjligheten att tillämpa all typ av teknologi i dagsläget. Han tror framför allt att det på grund av den snabba utvecklingen är svårt för lagstiftare och normgivare att vara tillräckligt uppdaterade, men detta tror Erik är något som kommer lösa sig med tiden.

5.5.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Utmaningar som Erik har stött på i dagsläget är att systemen inte pratar med varandra samt att det idag finns så otroligt mycket valmöjligheter. Dessa valmöjligheter anser Erik förlama snarare än att främja användningen av digitala verktyg. I framtiden tycker Erik att det finns utmaningar med framför allt implementationen av AI, specifikt hur och vilken data som bör användas för att säkerställa integritet och rättvis konkurrens.

“Big Four har jättemånga kunder. Trycker de in all sin kunddata i AI så kommer de få en bättre och verkligare AI som kan svara mer på hur kundernas information ser ut. Men då betyder det ju också att den som har flest kunder vinner i princip.”

Sett till möjligheter så hoppas Erik att arbetet ska bli effektivare med bättre analyser och rapporter till kunden. Han tror inte att AI kommer förbättra effektiviteten, det kan robotar göra. Erik hoppas i stället att AI kommer att hjälpa revisorn i sitt arbete för att exempelvis underlätta arbetsuppgifter och ta fram information.

5.6. Fredrik - Stor Byrå

5.6.1. Personlig bakgrund och användning

Fredrik är 36 år gammal och har arbetat inom revisionsbranschen i cirka sju år. Han är auktoriserad revisor sedan några år tillbaka och har ett antal onoterade bolag där han är påskrivande revisor. Allra mest arbetar Fredrik med börsnoterade bolag som en del av revisionsteamet där. Fredrik är också en del av byråns nordiska innovationsgrupp och ansvarar för att vara med och leda utvecklingen av digitala verktyg för att försöka effektivisera revisionen på olika sätt. I sitt dagliga arbete använder Fredrik bland annat en egen plattform för att dela dokument med kunderna och en av byrån egenutvecklad ChatGPT. Varianten av ChatGPT använder han i syfte att korta ner skriven text och Fredrik anser att den är grym och underlättar enormt mycket. Fredrik har även tillgång till ett annat AI-verktyg i arbetet. Han upplever svårigheter att automatisera för det krävs massvis med input för att lära verktyget att fungera på önskvärt sätt. Han använder även verktyg som möjliggör population i stället för att ta stickprov. RPA-verktyg som automatiserar används i mindre utsträckning, men ett verktyg som omvandlar filer till Excel-kompatibla format används. Fredrik uppskattar verktyget som analyserar population men hade velat använda det ännu mer. Anledningen till att det inte används mer anser Fredrik vara på grund av mänskliga faktorer, att det avviker från vad som förväntas.

“En AI är ju inte supersmart. Att räkna ut fem plus fem så förstår den att det ska bli tio. Ger du extremt tydliga regler är den duktig på att automatisera, men så fort något inte är som reglerna är den allt annat än smart.”

5.6.2. Attityd och uppfattning

Fredrik har en extremt positiv inställning till att använda digitala verktyg i revisionsarbetet. Han menar att digitalisering, automatisering och AI inte går att stoppa och att det således bara går att ha en positiv inställning. Fredriks förväntningar på nya verktyg beror på vad för typ av verktyg det är. Han berättar att ett nytt revisionsprogram som han är väldigt förväntansfull kring och det menar han beror på att han ser fördelarna med verktyget. Fredrik upplever inte att arbetsbelastningen påverkar hans vilja att lära sig nya verktyg, men medger att han ser kollegor som uttryckligen berättat att de på grund av en hög arbetsbörda inte vill lära sig nya verktyg. Fredrik anser att faktorer som design, gränssnitt och enkelhet är tre otroligt stora faktorer som påverkar användningen av digitala verktyg.

“Är ett verktyg inte lättanvänt märker man absolut ett större motstånd. Och har man ett verktyg som är tilltalande för ögat hör man också mer positivitet.”

5.6.3. Påverkan på revisionsarbetet

Fredrik beskriver digitaliseringen inom revisionsarbetet som en revolution. Tidigare hade många av hans klienter material i fysiska pärmar, ända fram till pandemin. Han fortsätter att

beskriva att kunderna hamnar i samma problemställningar som byråerna vid implementeringen, att det är tidskrävande och kräver stora investeringar.

“Jag vill inte ha ett papper, för om du skickar det till mig på papper så kommer jag ändå få skanna in det, så vad ska jag göra av det här pappret?”

Fredrik exemplifierar revolutionen genom att det förr granskades manuella bokföringsordrar i pärm genom att slumpmässigt bläddra i pärmen. Idag berättar han att det i stället läggs in en fil i ett program som genererar bokföringsordrar utifrån vissa karaktärsdrag som ska följas upp. Fredrik menar att exempelvis bokföringsordrar gjorda på helgen kan påvisa något avvikande. Fredrik ser två andra fördelar med digitalisering, den ena är att höja kvaliteten, den andra är samma typ av kvalitet men mycket snabbare. Han berättar att detta beror på vad för typ av klienter man har.

“Vissa mindre klienter ser inte värdet i att vi ska göra värsta fancy grejen, de är nöjda med att de får en revisionsberättelse.”

Dessa mindre klienter menar Fredrik ger revisorerna motivation att granskningen ska gå snabbare. Jämfört med börsnoterade företag med mycket olika intressenter som gör djupdykningar i siffrorna. Han menar att det i dessa typer av bolag finns en starkare drivkraft att implementera mer “fancy” verktyg för att öka kvaliteten. Fredrik menar att det får ta den tid det tar eftersom de inte kan missa grejer. Fredrik ser framför sig att på sikt arbetsuppgifter som inte är bedömningar automatiseras, för att i stället lägga tid och energi på mer värdeskapande aktiviteter och på områden i redovisningen med större risk för fel. Han upplever att hans byrå ligger på liknande nivå som resterande större byråer.

“Det är samma sak, det är min bild. Man kallar det olika saker men man gör samma saker.”

5.6.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Fredrik upplever inte att hans användning av digitala verktyg påverkas av sociala faktorer, men medger att han har incitament i sin roll som ansvarig för innovation på kontoret att påverka de anställda genom förväntningar att använda digitala verktyg. Fredrik tror inte att detta påverkar deras attityd mot användning utan menar att många skulle vilja använda fler digitala verktyg men att de på grund av tidsbegränsningen känner sig stressade. Han säger att han inte känt sig tvingad att använda specifika digitala verktyg, utan att de snarare anpassar sig till klienterna för att vara service-minded.

“Vissa äldre klienter tycker det är jobbigt att använda vår plattform för dokumentutbyte trots att det är så säkert att använda, de vill hellre mejla och det är inget problem för mig även att vi har plattformen för deras skull.”

Fredrik har ganska stora möjligheter att styra vilka verktyg som ska användas och inte i arbetet. Han menar att tiden är den främsta faktorn som begränsar honom och hans

användning. Fredrik känner ett stort förtroende från sin chef som låter honom styra väldigt mycket. Han tror att företagskulturen spelar stor roll, framför allt synen på digitala verktyg som finns i ledningsgrupperna.

“Om ledningen inte är intresserad så kommer de inte pusha för det lika mycket och inte stötta lika många nya initiativ.”

Supportfunktionerna finns inom byrån och Fredrik upplever att det fungerar bra eftersom de har en hög tillgänglighet. Han har genomgått e-learning i olika verktyg där vissa är obligatoriska för samtliga och några som enbart är kopplade till rollen Fredrik har på byrån. Han har även genomgått vissa utbildningar privat och tillsammans med IT-specialisterna utvecklat sin kunskap.

5.6.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

I framtiden ser Fredrik potential att automatisera samtliga moment som inte är professionell bedömning för att både förbättra effektivitet och kvalitet. AI och automatisering kan potentiellt ta bort tråkiga och inte så givande arbetsuppgifter. Fredrik tror att digitaliseringen kan få effekter på arbetsbelastningen och trycka ner topparna, vilket han menar kan ge en bättre work-life balance.

5.7. Greta - Liten Byrå

5.7.1. Personlig bakgrund och användning

Greta är 34 år gammal och har arbetat inom revisionsbranschen i elva år. Hon har varit auktoriserad revisor sedan 2019. Idag arbetar hon på en mindre byrå men har tidigare arbetat åtta år på en större revisionsbyrå. Hennes kundportfölj består främst av ägarledda aktiebolag, men är även revisor i ett antal bostadsrättsföreningar och ideella föreningar. Greta använder i sitt dagliga arbete främst revisionsprogram, transaktionsanalys och analysfunktioner i bokslutsprogram. Sedan ett halvår tillbaka använder hon även ett externt analysprogram med fler funktioner och integrationer jämfört med transaktionsanalysprogrammet. Excel är ett annat verktyg som Greta använder flitigt. Hon bedömer sin förmåga med de digitala verktyg som hon använder som god. Det nya verktyget används främst på större uppdrag med olika serier i bokföringen. Revisioner som brukar gå snabbt att genomföra som inte kräver så mycket analyser gör hon ofta som hon alltid har gjort i de äldre programmen.

5.7.2. Attityd och uppfattning

Greta berättar att hon har en positiv inställning till att använda digitala verktyg i revisionsarbetet, vilket grundar sig i att det underlättar arbetet. Hon har relativt höga förväntningar på nya verktyg. Just att minska antalet knapptryck och på så sätt effektivisera revisionen är hennes främst förväntan på nya verktyg. Hon tänker tillbaka på tiden på en större byrå och de verktyg som fanns tillgängliga där. Vid granskning av större bolag gav dessa program inte särskilt mycket vilket gjorde att Greta fick göra mycket manuellt. Detta menar hon gjorde att kraven sänktes. Eftersom kraven på revisorn ökar kontinuerligt menar

Greta att hon förväntar att nya verktyg hjälper till för att granska på rätt sätt. Hon fortsätter att berätta att faktorer som design och gränssnitt är viktigt, främst för att hon upplever det som roligare att arbeta i program med en modern design och för att enklare navigera för att på så sätt förstå bättre vad man gör.

“Jag tycker det är viktigt att man förstår vad man gör och vad som händer när man trycker där och där, så man inte trycker på en knapp och sedan vet man inte vad som hänt.”

Hon är likadan när hon gör egna Excel-filer, att det ska vara snyggt och prydligt. Detta menar Greta för att andra ska kunna öppna och förstå vad som är gjort och hur det är gjort. Arbetsbelastningen är en faktor som gör att Greta inte utnyttjar verktygens alla funktioner fullt ut, trots att hon vet att det underlättar i slutändan.

“Det finns företag jag borde lägga in i det nya analysverktyget, men jag kör vidare i gamla hjulspår för att jag har mycket att göra. Så det är givet att det påverkar och det tycker jag är jättetråkigt.”

5.7.3. Påverkan på revisionsarbetet

Greta menar att en positiv effekt av digitaliseringen är fleranvändarstöd i programmen, något som fanns på den större byrån Greta arbetade på men inte på byrån hon arbetar på idag. På grund av att storleken på revisionsteamet inte är så stor i jämförelse med andra större byråer upplever hon inte detta som något större problem men medger att hon önskar att det hade funnits. Utvecklingen av kundernas redovisning är något som också givit en positiv effekt på revisionsarbetet genom ökad effektivitet. Där menar Greta att det idag finns en smidigare tillgång till material genom inskannade dokument och inloggning till affärssystem. Tidigare var det tvunget att åka ut fysiskt till kunden och bläddra i pärmar för att göra stickprov och andra kontroller, något som idag mestadels görs digitalt. Greta nämner en nackdel med digitaliserade revisioner kopplat till förståelsen.

“När jag började arbeta som revisor var alla revisionsakter i fysiska pärmar, vilket jag tycker var enklare som nyanställd. Man förstår mer sammanhanget i fysiska pärmar än digitala pärmar.”

Greta upplever inte att revisionskvaliteten förändrats på grund av digitaliseringen. Hon menar att den i stället förändrats på grund av riktlinjer och trender i branschen. Greta påpekar dock att introduktionen av digitala verktyg möjliggör mer analys av resultaträkningen jämfört med förr.

“Jag har haft äldre kollegor som berättat att man förr bara tittade på balansräkningen och resultatet blev vad det blev.”

Greta menar att det fortfarande finns flera arbetsmoment som hade kunnat effektiviseras genom digital teknik, framför allt med integrationer till exempelvis Skatteverket och Fortnox

för att snabbare och mer pricksäkert kunna genomföra granskning. Hon berättar om Excel-verktyg på hennes tidigare arbetsplats som kunde genomföra mer automatiserade kontroller, exempelvis åldersanalys av kundfordringar. Idag får hon manuellt sitta och göra egna analyser i Excel som hade kunnat effektiviseras genom automation.

“En fördel med att använda digitala verktyg är att arbetet blir roligare, kanske inte för de äldre. Enklare att identifiera avvikelser för djupare granskning.”

Greta ser sårbarheten som en nackdel med digitaliseringen, hackerattacker och dylikt. Hon berättar att deras program ligger på en server och om servern ligger nere kan ingen arbeta. Fördelen är att man alltid kommer åt materialet och verktygen, men sårbarheten är att man inte har kontroll över dem enligt Greta. Hon nämner en annan nackdel i att det ibland kan vara något som inte är komplicerat, men när man tittar på det digitalt känns det mycket större än vad det egentligen är. Jämfört med större byråer upplever Greta att hennes byrå inte ligger i framkant, men att de ligger lika långt fram ur ett digitaliseringsperspektiv som byråer i liknande storlek.

“Generellt tror jag att de flesta mindre byråer är lite försiktiga, man vill inte ligga i framkant för att det konstant händer så mycket.”

5.7.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Greta upplever inte att sociala faktorer påverkar hennes användning, men betonar vikten av att ha en kultur som uppmuntrar till användning av digitala verktyg så mycket som möjligt. Detta för att få med alla på samma spår för att undvika grupperingar och liknande. Greta upplever sig inte vara forcerad att använda vissa typer av verktyg vilket beror på att hon är med och bestämmer vilka verktyg som ska användas. Hon upplever heller inget på hennes tidigare arbetsplats, mer än att det fanns vissa krav på verktyg vid större uppdrag. Gretas möjlighet att styra vilka verktyg som ska användas och inte är stor i egenskap av kvalitetsansvarig. Hon menar att samtliga anställda på byrån har möjlighet att önska och försöka styra vilka verktyg som ska användas och inte eftersom de är en relativt sett liten byrå. Greta menar att företagskulturen spelar stor roll, att man vill och ska digitalisera sig så mycket som möjligt. Hon påpekar att det är det som väntar oavsett och att det då är bättre att göra det nu men att det inte behöver gå fort. Hennes byrå uppmuntrar som sagt till användning av digitala verktyg, men kan uppleva problem med de supportfunktioner som finns.

“Men i vissa frågor kan man känna att de som kan programmen inte förstår redovisning och revision och vad vi vill få ut av verktygen, vilket kan göra mig frustrerad.”

Greta upplever resurserna som finns tillgängliga för mindre byråer som inte har egna system som begränsade. Hon berättar att det i stort sett enbart funnits två alternativ att välja på, men att det börjat komma nya alternativ under de senaste åren. De revisionsprogram som finns idag är mest dokumentationsverktyg med ett tillhörande analysprogram, och Greta känner att

det finns ett behov av dynamiska program som uppdateras kontinuerligt. Greta är självlärd i de äldre programmen men har genomgått utbildning i det nya analysprogrammet. Byrån har även haft kunskapsutbyte för de anställda för att hjälpa och utveckla varandra i verktygen.

5.7.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

En utmaning är att hitta ett program som hjälper och att få in allt i det nya programmet. Greta menar att det lätt blir att man faller tillbaka på ett gammalt arbetssätt som man vet exakt hur det går till. Hon nämner en annan utmaning i hur långt fram man ska vara i digitaliseringen eftersom det ständigt kommer nya regleringar. Greta berättar att revision för LCE (less complex entities) där många av byråns kunder faller in under är en anledning att vänta med ett nytt revisionsprogram. AI i revisionsbranschen ser Greta både som något häftigt och läskigt. Hon tror att utmaningen med AI kommer vara att få folk att använda det.

“Sen har jag också svårt att se vad AI kan hjälpa till med, eftersom jag är en människa med kontrollbehov som har svårt att släppa saker.”

I framtiden tror Greta att kundrelationen kommer att bestå i form av en konsultroll. Hon beskriver kontakten med kunderna som personlig och att kunderna uppskattar relationen. Greta menar att rollen kan komma att förändras, men inte försvinna. Hon påpekar att det är en sådan tyngd på revision och en revisor från flera håll, med penningtvätt och andra krav. Greta menar att eftersom en revision består av extremt mycket bedömningar så kan arbetet inte ersättas av AI.

“Det kan vara att en robot eller AI säger att ett konto eller transaktion är fel, men skulle jag titta på den så skulle jag säga att den avviker och det beror på det här och det här. För allt är inte svart eller vitt.”

5.8. Hans - Liten Byrå

5.8.1. Personlig bakgrund och användning

Hans har arbetat som revisor sedan 1978, vilket innebär att han har varit aktiv inom branschen i 46 år. Av dessa 46 år har han åtta års erfarenhet från en större byrå innan han fann sin passion för mindre ägarledda företag. Detta resulterade i att han startade en egen byrå som dels arbetar med renodlad revision, men också utveckling, utbildning och redovisning. I sitt dagliga arbete använder Hans framför allt Microsoft-paketet och andra, främst molnbaserade, verktyg. Byrån försöker ligga väldigt långt fram i digitaliseringen, där de tror mycket på att kunna verktygen själva för att sedan lära ut till kunderna. Hans använder således flera AI-baserade verktyg, bland annat ChatGPT 4 och Microsoft Copilot. Den sistnämnda används i nuläget enbart på engelska, men Hans är ivrig på att få ta del av den svenska versionen som lanseras inom kort. Hans berättar att byrån inte har några egenutvecklade verktyg, vilket framför allt beror på resurserna. Han tror inte heller på att utveckla egna AI-verktyg, varken som stor eller liten byrå.

“Vi tror inte på att utveckla det själva. Man måste positionera sig, och där är vi inte idag. Jag tror inte att många kommer att göra det. Jag tror inte ens att det är Big 4 som håller på med det. Det är oftast kopplingen till det jag nämnde, OpenAI och Microsoft.”

Om Hans skulle utvärdera sin förmåga och kunskap med digitala verktyg så bedömer han dem som goda. Han berättar även att stödprogrammen vid sidan om standard-revisionsprogrammet är de som han kan använda mer eller mindre. Anledningen till det är att det finns mycket fler stödprogram än revisionsprogram, vilket gör att han kan välja utifrån smak och tycke.

5.8.2. Attityd och uppfattning

Hans svarar att han har en positiv inställning till digitaliseringen, men ser flera negativa aspekter i nuläget. Han påpekar att digitala verktyg, trots att de ofta framhålls som effektivitetshöjande, i själva verket kan vara tidskrävande att lära sig och att de inte alltid fungerar som tänkt. Hans ifrågasätter också om kvaliteten på arbetet verkligen förbättras med digitaliseringen, och uttrycker en nostalgi för den tid då papper och penna dominerade, vilket han upplever gav kunden mer värde för pengarna. Han menar att digitaliseringen kan leda till att man förlorar helhetsperspektivet och att fokus skiftar från att leverera kvalitativ revision till att endast dokumentera. Hans ser en viss nödvändighet och tvång i att hänga med i digitaliseringen, delvis på grund av krav från myndigheter, men är skeptisk till att detta faktiskt leder till bättre kvalitet.

“Idag är det viktigare att dokumentera än att ge bra revision. Det är egentligen hemskt. [...] Man har en tendens till att man vill dränkas i papper.”

Den positiva känslan kring digitaliseringen grundar sig mer i framtiden, där hans förhoppning är hög att det kommer bli bra. När det kommer till användarvänlighet så anser Hans att det är mycket viktigt. Arbetsbelastningen uttrycker Hans även blir ett problem när man ska lära sig nya verktyg, att det idag är en för hård belastning på revisorerna. Han uttrycker att det är viktigt att ha roligt och ha tillräckligt med tid för att implementeringen av nya verktyg ska gå så smidigt som möjligt.

“Lära sig. Det gör man ju bäst som barn, och det är ju i leken.”

5.8.3. Påverkan på revisionsarbetet

Hans beskriver revisionsarbetet som mer fyrkantigt idag jämfört med tidigare, där det fanns mer utrymme för dialog och diskussion. Han tycker att dagens revisionsarbete är mer styrt av regelverk och mindre av professionella bedömningar.

“Förr pratade man mer. Vad är det som kan gå fel? Hur ska vi tänka här? Lite mer med snacket runt omkring. Nu är det: Revisorsinspektionen tycker så här, då gör vi så som revisorsinspektionen tycker.”

Hans upplever att hans byrå ligger i fas med digitaliseringen jämfört med andra byråer. Han förklarar dock att revisionsbranschen är efter andra områden som exempelvis redovisning i digitaliseringsprocessen. Han pekar på att revision inte är lika digitaliserad som andra sektorer, delvis på grund av de höga kostnaderna för att utveckla specialiserade revisionsprogram och den begränsade marknaden i Sverige. En faktor som bidrar till branschens trögare implementering av digitala verktyg är åldersstrukturen inom yrket, vilket han anser kan hämma införandet av ny teknik. Trots detta ser Hans fördelar med digitala verktyg, särskilt när det gäller att hantera stora volymer av data, vilket kan effektivisera vissa delar av revisionsarbetet. Men han påpekar också nackdelar, såsom att digitala verktyg kan begränsa kreativt och kritiskt tänkande.

5.8.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Hans tror inte att anställda känner sig pressade att använda verktyg de inte gillar. Han understryker dock att lärandet och behärskan av nya digitala verktyg kan vara utmanande och att det finns olika uppfattningar om verktygen inom arbetsplatsen. Hans betonar att han har en viss möjlighet att styra vilka digitala verktyg som används, men erkänner att han inte kan kontrollera allt. Han uppmuntrar sina anställda att föreslå bättre verktyg och idéer, och bekräftar att företagskulturen spelar en stor roll i hur digitala verktyg adopteras och används. Byrån har både en intern och extern supportfunktion som finns tillgänglig för att hjälpa till med tekniska problem och fungerar väl enligt Hans. När det gäller tillgången på digitala verktyg på marknaden anser han att utbudet är mycket begränsat och att det ofta pratas om ny utveckling som aldrig realiserar. Han uttrycker en längtan efter fler molnbaserade lösningar, även om han noterar att mycket redan lagras i molnet, men inte tillräckligt.

“Problemet är att det pratas om att allting är på G, men det händer ingenting. Det ska komma imorgon, men i morgon kommer aldrig kännas det som.”

Hans erbjuder både interna och externa utbildningsmöjligheter till sina anställda för att säkerställa att de är välutbildade och kompetenta i att använda digital teknik. Han lägger även stor vikt vid att alla ska vara delaktiga i implementeringsfasen, att implementationen ska få ta tid samt att man ska lyssna och dela erfarenheter med varandra.

5.8.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Hans ser både möjligheter och utmaningar som digitala verktyg och AI kan medföra för revisionsarbetet. En central fråga han lyfter är revisorns roll och relevans i framtiden, speciellt om digitala verktyg fortsätter att utvecklas och bli alltmer sofistikerade. Hans ser potential i att digitala verktyg kan göra det möjligt för revisorer att erbjuda mer omfattande tjänster, men han är också orolig för om revisorernas nuvarande roller och funktioner kommer att förbli nödvändiga. Han nämner att även om nya jobb kan skapas genom dessa förändringar, så kan det bli svårare för nyare och yngre revisorer att etablera sig i branschen jämfört med mer erfarna seniorer som har en bättre förmåga att se och förstå det större sammanhanget. Hans är skeptisk till AI:s nuvarande upphäussning och ser det som en potentiell "bubbla".

“Jag tror också att AI är lite hajpat just nu. Det är inte Gud, om man säger så, som alla andra säger. Jag tror inte det, även om alla andra tror det.”

Han ifrågasätter den utbredda uppfattningen att AI kommer att revolutionera allt, och förutser i stället en mer måttfull påverkan på revisionsbranschen. Han ser fram emot en framtid där tekniken, särskilt molnbaserade lösningar, integreras mer i branschen, men förblir försiktig i sina förväntningar om AI:s totala effekt.

5.9. Isak - Liten Byrå

5.9.1. Personlig bakgrund och användning

Isak har arbetat som revisor i 9 år, varav 3 år som auktoriserad. Han har hand om nästan 70 olika mindre, ägarledda bolag i olika branscher. Isak använder många olika digitala verktyg, däribland ett revisionsprogram, flertalet molntjänster och Microsoft-paketet. Vilka verktyg man använder skiljer sig också lite åt från person till person, beroende på vilka kunder man har, berättar Isak.

“Eftersom vi har så många olika kunder så behöver vi ju också ha tillgång till nästan alla digitala verktyg bara för att de har det. Har de X är det bra om vi har X, om de har Y är det bra om vi har Y.”

Isak använder i dagsläget inget RPA eller AI-baserat verktyg i revisionen, men nämner att de är på väg att byta revisionsprogram från ett lite mer gammalmodigt. Det nyare verktyget ska kunna tillhandahålla vissa AI-baserade och automatiserade tjänster, samt ska kunna integreras mot flera andra program och system. Isak anser sin kunskap och förmåga vara god med digitala verktyg, vilket gör att han har lätt att integrera och lära sig dessa. När Isak får frågan om han använder vissa program mer eller mindre så svarar han att han använder dem som han är mest bekväm med.

“Har man lärt sig någonting så vänjer man sig vid det och så blir det tryggt. Sen så har vi så mycket att göra hela tiden att man inte alltid hinner sätta sig in i allt nytt.”

5.9.2. Attityd och uppfattning

Isak övergripande inställning till digitaliseringen är positiv, framför allt digitiseringen, att allt numera finns i digitalt format i stället för i pärmar. Han menar dock på att det finns moment som gör att han kan få en negativ bild av digitaliseringen. Isak pekar på att i hans byrå, där de har så många olika verktyg, har bidragit till att mycket inte är synkat. Programmen pratar inte med varandra och är många olika lösenord att hålla koll på, bland annat. Trots det lägger han stor vikt vid att försöka vara positiv, då han tror att det kommer gynna honom i framtiden.

“Min grund är att det är viktigt att man har en positiv inställning. För det känns ju som att det inte går att ducka för utvecklingen heller. Det är ju det som sker och det måste man hänga på.”

Isak beskriver att han har ganska stora förväntningar på att ett nytt verktyg ska göra hans arbete mer effektivt. Designen på verktyget tycker Isak påverkar till viss del, det viktigaste är att det ska fungera. Han påpekar dock att hans attityd till de digitala verktygen förstärks om det ser bra ut, är enkelt och framför allt är flexibla. Flexibiliteten är enligt Isak det viktigaste, samt att tröskeln för att lära sig verktyget är låg.

“Ska man utveckla ett program idag och det är stationärt... Då kommer ingen att köpa det. Det kommer inte att hända.”

Isak upplever att arbetsbelastningen påverkar ofta viljan och möjligheten att lära sig och integrera nya verktyg. Enligt Isak är det särskilt svårt att implementera nya system under våren, då arbetsbelastningen är som högst, även om det egentligen skulle vara den mest logiska tiden för sådana förändringar. Detta eftersom medarbetarna hade blivit tvingade att lära sig det nya systemet samt att alla kunder automatiskt hade registrerats i det nya systemet. På hösten upplever Isak att få ha viljan att byta system eftersom incitamenten för att göra det är låga.

“När är det ett bra tillfälle egentligen? Det kommer aldrig att vara ett bra tillfälle, så man får nog bara göra det.”

Isak tar upp att det finns en kulturell och praktisk tveksamhet bland medarbetarna, särskilt äldre revisorer och de som inte är lika tekniskt bevandrade, vilket gör övergången till nya system utmanande.

5.9.3. Påverkan på revisionsarbetet

I och med de höga kraven om dokumentation från externa aktörer så anser Isak att hans byrå inte hade klarat detta utan de digitala verktygen, och tänker tillbaka på den tid då allt dokumenterades i pärmar. Han menar att det även känns mycket säkrare att ha allt material digitalt, även om han inser riskerna med att bli utsatt för cyberattacker. En annan fördel med digitaliseringen enligt Isak är att allt är mycket mer lättillgängligt nu än vad det var förr, vilket har sparat mycket tid. Han ser digitalisering som ett kraftfullt verktyg för stora företag med omfattande transaktioner men påpekar att mindre företag fortfarande förlitar sig mycket på manuell granskning. Isak är tveksam till om AI och automatisering helt kan ersätta personliga möten och den detaljerade granskning som krävs i mindre företag, att det är svårt att standardisera.

“Vi kan inte förlita oss lika mycket på analyser. Ägarna kanske säger att ibland har de tagit lite lön. Ibland har de inte tagit lön, och så vidare.”

Han erkänner att vissa arbetsmoment i dagsläget, som dokumentation och vissa kontroller, kan effektiviseras genom digitalisering. Ändå framhåller han vikten av att behålla en personlig touch i sitt arbete, och han är orolig för att revisionsyrket kan förlora sin mänskliga aspekt. Utöver det ser han inte några nackdelar med digitaliseringen. Isak betonar att han

upplever att byrån ligger i framkant med digitaliseringen jämfört med andra mindre byråer, men att de större byråerna ligger långt framför.

5.9.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Isak upplever inte ett direkt tryck att använda specifika verktyg bara för att andra gör det, men erkänner att det finns vissa förväntningar och normer inom byrån när det gäller digitalisering. Till exempel är användning av tidrapportering och vissa applikationer obligatoriska på grund av deras nödvändighet i arbetsflödet.

Så jag skulle inte säga att det har med gruppträck att göra, eller sociala faktorer. Utan det handlar ju mer om att alla förstår att det är nödvändigt. [...] Det är som att äta broccoli typ.”

Isak betonar att hans byrå har en öppen kultur där anställda har friheten att diskutera och påverka vilka digitala verktyg som används. Detta tror han kan skilja sig från större organisationer där beslut om digitala verktyg kan vara mer toppstyrda. Han beskriver byråns kultur som inkluderande och flexibel, där individuella behov och preferenser kan tas i beaktande. Detta tillåter anpassningar och personliga val av verktyg, vilket gör att Isak får välja vilka verktyg som passar honom.

Till exempel är jag ju den enda som använder program X för att jag behöver ha det programmet, och det är ju ingen som har sagt någonting mot det. Snarare tvärtom, att det är klart att jag ska ha det om det hjälper mig i mitt arbete.”

Isak poängterar även att byrån är proaktiv i sitt engagemang med teknikutvecklare, vilket bidrar till att anpassa digitala verktyg efter deras specifika behov. Detta sker på det nyare revisionsprogrammet som är under utveckling. Han ser detta som en viktig del av att hålla digitala verktyg relevanta och effektiva för deras arbetsflöden, främst efter regelverken. Isak menar att de äldre programmen inte är lika snabba på detta, samt att deras supportfunktion har många brister. Utöver supportfunktioner i de olika programmen, som enligt Isak fungerar sådär, har byrån en extern person som jobbar med IT-support. Vidare nämner Isak att byrån regelbundet diskuterar och uppmuntrar användning av digital teknik, trots att det inte alltid finns formella utbildningar i ny teknik. Isak illustrerar hur anpassningsförmågan och det öppna klimatet i byrån spelar en central roll i hur digitala verktyg integreras och accepteras i deras dagliga arbete.

5.9.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Isak pekar på att en stor utmaning är att inte alla kunder är redo att anpassa sig till digitala verktyg, vilket skapar svårigheter att standardisera processer och effektivisera arbetet. Han lyfter fram problematiken med att behöva anpassa sig till olika kunders digitala mognadsnivå, vilket försvårar arbetet och dokumentationsprocessen. En annan utmaning som Isak identifierar är rädslan för och motståndet mot att adoptera AI inom branschen och hos kunderna. Han oroar sig för att revisorer som inte anammar nya teknologier riskerar att bli ineffektiva och misslyckas med att uppfylla granskningskyldigheter.

Trots dessa utmaningar ser Isak även betydande möjligheter med AI och digitalisering. Han tror att teknologiska framsteg kan leda till stora effektivitetsvinster genom att möjliggöra för revisorer att hantera fler kunder med färre resurser, särskilt om revisionsplikten skulle återinföras för fler bolag.

“Möjligheten är att kanske ha ännu fler kunder på färre revisorer. Jag menar, skulle revisionsplikten återföras på samtliga bolag vet jag inte hur det skulle lösas faktiskt.”

Han framhäver även att tekniken kan hjälpa revisorer att fokusera mer på verkliga risker och mindre på rutinmässiga kontroller, vilket kan förbättra kvaliteten på revisionen.

5.10. Johan - Liten Byrå

5.10.1. Personlig bakgrund och användning

Johan är 32 år gammal och har arbetat som revisor i sju år, varav ett år som auktoriserad. Under sina första fyra och ett halvt år arbetade han på en större byrå, men bytte sedan arbetsgivare till en lite mindre byrå, där han främst arbetar med mindre företag. I övrigt så bedömer Johan sin förmåga och kunskap med digitala verktyg vara bra. Han är inte så insatt i AI men menar ändå på att han är hyfsat teknisk. I sitt dagliga arbete använder Johan främst Excel, deras revisionsprogram samt flera andra verktyg för exempelvis analyser och signering. Om två program är snarlika så använder Johan det som är enklast och ger bäst output sett till tiden han lägger ner. Han berättar att byrån i nuläget inte tillhandahåller något AI-baserat verktyg, men att han testat FAR Online AI som är en typ av söktjänst. Johan framhäver att trots att revisionen överlag inte är automatiserad, finns det enstaka delar i processen som börjar automatiseras.

5.10.2. Attityd och uppfattning

Johan berättar att han har en öppen inställning till digitaliseringen eftersom han anser att mycket kan effektiviseras. Han har således höga förväntningar på att digitala verktyg ska höja arbetsprestationen och framför allt underlätta de arbetsuppgifter som är enformiga och tidskrävande. Dock menar Johan att det alltid finns ett dilemma mellan resultat och tid kopplat till mindre företag som han arbetar med.

“Vi jobbar ju företrädesvis med ganska små bolag och där är det väl också att man får väga arbetstiden kontra resultatet, att det ibland är bättre att göra det manuellt för det går fortare.”

Vad gäller användarvänlighet så anser han att det är otroligt viktigt, mycket på grund av att det på så sätt blir lättare att försöka lära sig ett verktyg som är simpelt och snyggt. Johan förklarar även att när arbetsbördan är hög tenderar man att falla tillbaka på gamla rutiner eftersom man vet att de fungerar, vilket ofta leder till att man prioriterar bort att lära sig nya saker.

5.10.3. Påverkan på revisionsarbetet

Johan förklarar att det var större fokus hos hans tidigare arbetsgivare att försöka automatisera och ersätta moment i revisionen än vad det är hos hans nuvarande byrå. Han menar att digitaliseringen också har lett till förändringar i dokumentationsprocessen, där en större betoning läggs på att samla alla dokument digitalt på ett och samma ställe, vilket skiljer sig från tidigare när dokument kunde finnas utspridda på olika platser. Johan upplever att effektiviteten och kvaliteten på arbetet har förbättrats tack vare bättre integrerade tekniska hjälpmedel, som gör informationssökning och regelverksförståelse mer tillgänglig och användarvänlig. Dock önskar han bättre integration mellan olika system som revisionsprogrammet och externa aktörer som Skatteverket och Bolagsverket. Han anser även att det nuvarande revisionsprogrammet kan släpa efter i uppdateringar och revisionsstandarder.

“När det kommer nya reviderade revisionsstandarder så är det ofta att de kommer med anpassningar och programvaror ganska sent. Jämfört med tidigare när jag jobbade på företag X så var det snarare tvärtom.”

Johan ser huvudsakligen digitala verktyg som en fördel som möjliggör mer proaktivt arbete med kunderna och mindre fokus på repetitiva uppgifter. Han uppfattar inte att digitaliseringen minskar behovet av revisorsassistenter, utan snarare att det öppnar upp för fler konsultativa roller inom revision. Johan upplever att hans nuvarande byrå ligger i linje med liknande byråer, men att de ligger efter jämfört med större byråer. Anledningen till detta tror Johan beror på att de större byråerna har ekonomiska muskler att utveckla egna program, medan de mindre byråerna är beroende av externa utvecklare.

“Vi är väldigt beroende av externa aktörer. Vi köper in all vår programvara vi jobbar med och så utvecklar vi inget eget. Det är klart att då är man ganska beroende av var den leverantören ligger i sin process.”

5.10.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Johan förklarar att sociala faktorer som grupptryck och förväntningar spelar en stor roll i användningen av digitala verktyg inom revisionsarbetet. Det råder en gemensam förväntan på kontoret om att anamma digitalisering, vilket gör att individuella preferenser ofta viker för gruppens normer. Trots att vissa mer erfarna kollegor föredrar traditionella metoder, känner han inte något direkt motstånd mot digitalisering, eftersom branschen och lagstiftning driver på en övergång till digitala processer. Johan upplever inte att han blivit tvingad att använda specifika digitala verktyg och känner att han har stor frihet att påverka vilka verktyg som används, särskilt i de revisioner där han är huvudansvarig. Han upplever dock att resurserna är begränsade på marknaden och att det inte finns så många programvaror att välja mellan. De som finns upplever han dessutom vara väldigt lika varandra. Avseende stöd i form av supportfunktioner så har Johan en intern supportfunktion samt flera externa som varje specifik programvara tillhandahåller. Den interna supporten fungerar väl enligt Johan, men de

externa kan ofta vara långsamma med att följa upp. Han förklarar att det ofta förekommer ett glapp mellan revisorerna och utvecklarna, att utvecklaren inte förstår vad revisorerna behöver.

“Ibland pratar man lite olika språk när man som revisor efterfrågar någonting och pratar med någon som kanske jobbar med programmering.”

Johan har genomgått utbildningar hos sin tidigare arbetsgivare, men berättar att han inte använder dessa kunskaper eftersom hans byrå inte använder de specifika verktygen. Den nuvarande arbetsgivaren tillhandahåller utbildningar som Johan kan anmäla sig till, men han känner att han inte behöver lära sig något mer i dagsläget. Han känner att hans byrå uppmuntrar till användning av digitala verktyg, vilket underlättar anpassningen till digitala arbetssätt.

5.10.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Johan betonar att användningen av digitala verktyg ställer högre krav på revisorerna, vilket har varit en utmaning. Om han använder ett verktyg han förstår, men det nästa år används av någon annan som inte har samma förståelse, kan det bli ett störningsmoment. Detta menar Johan kräver dokumentation, vilket i sin tur är tidskrävande. När det gäller framtiden ser Johan både möjligheter och begränsningar med AI i revisionsarbete. Han förutspår att AI kan automatisera många standardiserade processer för små bolag, vilket skulle frigöra revisorer att fokusera mer på kundrelationer och riskbedömningar som går utöver finansiella siffror. För större bolag ser han också potential i minskad tid för rutinmässiga arbetsuppgifter. Dock betonar han att många aktiviteter inom revision innefattar personliga förfrågningar och diskussioner som ännu inte kan ersättas av AI. Johan spekulerar även om att digitaliseringen kan möjliggöra för fler mindre byråer att etablera sig, tack vare minskat behov av personal. Detta kan leda till att enskilda revisorer och små byråer kan hantera fler kunder med hjälp av AI, vilket potentiellt kan öka antalet byråer och förändra hur revisionsbranschen struktureras.

6. Analys och diskussion

I detta kapitel analyseras det empiriska materialet från kapitel 5 för att hitta likheter och skillnader mellan respondenternas upplevelser. De modeller och teorier som beskrivits i kapitel 3 används för att förklara respondenternas upplevelser och identifiera faktorer som påverkar användningen av digitala verktyg i revisionsprocessen. Varje avsnitt har fetmarkerade underkategorier som beskrivits i avsnitt 4.3.7. Kapitlet avslutas med en sammanfattande tabell över de mest centrala punkterna från respektive kategori.

6.1. Användning av digitala verktyg

Samtliga respondenter använder ett digitalt revisionsverktyg och diverse analysprogram. Alla använder Microsoft Excel i stor utsträckning, men det finns skillnader i hur det används. Respondenter från större byråer och Hans från en liten byrå använder Excel genom plug-ins medan Clara, Greta, Johan och Isak använder Excels vanliga funktioner snarare än plug-ins. När det gäller RPA-verktyg uppger Anna, Bella, Erik och Fredrik att de använder sådana, resterande respondenter använder inte några RPA-verktyg. Samtliga respondenter från större byråer använder egenutvecklade varianter av ChatGPT. Davids byrå har dessutom en prototyp på ett AI-verktyg som integreras i kundens affärssystem och kan göra avstämningar. Från de mindre byråerna är det enbart Hans och Johan som använder någon typ av AI-verktyg. Hans använder ChatGPT och Microsoft Copilot, medan Johan använder FAR:s AI-tjänst, en sökmotor på deras webbplats. Resterande respondenter från mindre byråer använder inga AI-verktyg i revisionsarbetet.

Baserat på det respondenterna berättat ser författarna ett mönster i användningen av digitala verktyg. De stora byråerna använder egenutvecklade verktyg i kombination med externa, samt majoriteten av respondenterna från större byrå använder olika RPA- och AI-verktyg. Samtliga respondenter från mindre byråer använder externt utvecklade revisions- och analysverktyg, ingen har egenutvecklade program tillgängliga att använda. De stora byråerna är lika varandra, de små byråerna är lika varandra, men stora byråer är inte lika de små byråerna kring användningen av digitala verktyg. Detta var något som förvånade författarna, just att klyftan mellan stora och små byråer är så pass stor som den är.

	Stora byråer					Små byråer				
	Anna	Bella	David	Erik	Fredrik	Clara	Greta	Hans	Isak	Johan
CAAT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
RPA	X	X		X	X					
AI	X	X	X	X	X			X		X

Tabell 6.1 Respondenternas användning av digitala verktyg.

Den gemensamma upplevda egna förmågan kring digitala verktyg hos de intervjuade revisorerna är god. Fredrik, Erik och David har genom sina roller på kontoret en högre förmåga än resterande på kontoret kopplat till de digitala verktygen. Bella har inte någon roll kopplat till digitalisering men anser sig ha en förmåga över genomsnittet. Anna menar att hon hade behövt ännu mer kunskap kring de digitala verktygen för att på så sätt utnyttja dem mer effektivt. TPB säger att upplevd beteendekontroll, det vill säga den individuellt upplevda förmågan att genomföra ett beteende, påverkar intentionen vilket påverkar det faktiska beteendet (Ajzen, 1991). I detta fall är beteendet att använda ett digitalt verktyg, och eftersom flera respondenter har en god upplevd förmåga med digitala verktyg men använder olika verktyg olika mycket finner författarna inget tydligt mönster kring förmågan som en faktor som påverkar användandet. Anna som upplever att hon behöver mer kunskap handlar snarare om ökad kunskap för att använda verktygen mer effektivt snarare än att faktiskt använda dem. Förmågan med digitala verktyg kan vara en faktor som påverkar användningen, men analysen visar att andra faktorer påverkar på ett mer framträdande sätt.

6.2. Attityd och uppfattning

Attityd

Ett gemensamt tema bland respondenterna är att de har en positiv inställning till att använda digitala verktyg i revisionsprocessen. Isak berättar att det är viktigt att ha en positiv inställning eftersom det inte går att ducka för utvecklingen. Fredrik påpekar att utvecklingen med digitalisering, automatisering och AI inte går att stoppa och att det på grund av detta inte går att ha något annat än en positiv inställning. Flera respondenter medger att deras positiva inställning grundar sig i att användningen effektiviserar deras arbete och på andra sätt förbättrar arbetet. Här finns en tydlig koppling till TPB som menar att inställning påverkar intentionen som sedan påverkar beteendet (Ajzen, 1991). Det faktum att respondenternas inställning grundar sig i att de ser fördelarna med verktyget ligger i linje med TAM. Uppfattad nytta i TAM är en betydande komponent för attityden mot användning (Davis, 1989), något respondenterna också medger. En positiv inställning till digitaliseringen är en faktor som påverkar användningen av digitala verktyg.

Förväntningar

Flertalet respondenter menar att de har höga förväntningar på verktygen. Gemensamma förväntningar är kopplade till att det ska förbättra arbetet genom större effektivitet. Claras förväntningar på verktygen handlar snarare om att de ska hålla sig uppdaterade kring standarder och lagar än nya funktioner. Johan menar att hans höga förväntningar på verktyg handlar om att underlätta de enformiga och tidskrävande arbetsuppgifter som finns. Detta ligger i linje med Fotoh och Lorentzon (2021) som menar att digitaliseringen gjort att revisorerna inte behöver lägga lika mycket tid på repetitiva uppgifter och på så vis uppnå en högre effektivitet. Höga förväntningar på verktyg är med utgångspunkt i UTAUT en faktor som påverkar användningen positivt (Venkatesh et al., 2003). En intressant skillnad i förväntningarna på verktygen är Erik, som har en låg förväntan och negativ inställning när ett nytt verktyg lanseras. Han upplever att många verktyg inte håller måttet, vilket gör att han blir

skeptisk när nya lanseras. Trots detta är Erik en early-adopter och hans låga förväntningar påverkar inte användningen, vilket är en kontrast mot UTAUT (Venkatesh et al., 2003). Eriks förväntningar kan i stället förklaras med hjälp av DOI, där en early-adopter antar en innovation i ett tidigt skede (Rogers, 2003). Att anta ett verktyg i detta tidiga skede kan innebära att verktyget ännu inte är fullständigt utvecklat. Detta kan i sin tur leda till att Erik upplever frustration när han använder dessa verktyg och sänker därmed förväntningarna.

Användarvänlighet

Ur intervjuerna finner författarna ett tydligt mönster kring vikten av gränssnitt och användarvänlighet som en betydande faktor för användandet. Användarvänligheten menar exempelvis Anna är viktigt eftersom det är flera personer involverade i en revision med en varierande ålder. Flera respondenter menar att tröskeln för att använda verktygen ska vara så låg som möjligt, något Bella menar förkortar inkörningsperioden. Detta ligger i linje med DOI, där verktygets komplexitet påverkar dess chans att implementeras i verksamheten (Rogers, 2003). Utifrån intervjuerna finns stöd i UTAUT som menar att förväntad ansträngning, vilket innebär användarvänlighet, påverkar användningen av digitala verktyg (Venkatesh et al., 2003). TAM lyfter även uppfattad användarvänlighet som en central del vid användning, där ett verktyg ska vara så lätt som möjligt att använda (Davis, 1989). Precis som majoriteten av respondenterna nämner så medför detta ökad acceptans mot tekniken och en högre chans att faktiskt implementera den i det dagliga arbetet (Davis, 1989). I kontrast till detta har Clara berättat att dessa faktorer inte spelar någon som helst roll för henne. Vad detta beror på går att koppla till hennes förväntningar, som handlar om uppdatering mot gällande regelverk och inte funktionaliteter. Förklarande variabler enligt UTAUT som ålder, kön och erfarenhet (Venkatesh et al., 2003), kan påverka förväntad ansträngning och således också förklara Claras avvikande upplevelse gentemot resterande respondenter.

Arbetsbelastning

En annan intressant identifierad faktor som direkt påverkar viljan att använda och lära sig nya verktyg är arbetsbelastningen. Greta och Johan menar att arbetsbelastningen påverkar användningen av digitala verktyg genom att gå tillbaka till gamla vanor och därmed inte utnyttja de verktyg som finns tillgängliga. Fredrik påverkas inte personligen av arbetsbelastningen, men berättar att kollegor inte har vilja att lära sig nya verktyg som en konsekvens av arbetsbelastningen. Clara påverkas inte heller av arbetsbelastningen direkt, men menar att utbildningar och liknande förläggs under lågsäsong. Detta indikerar att hon påverkas indirekt eftersom hon och byrån proaktivt planlägger nyheter när arbetsbelastningen är lägre. Andra respondenter medger att incitamenten för att effektivisera genom nya verktyg är högre under högsäsong än lågsäsong, men att de inte har tid under högsäsongen. Bella menar att det som behöver göras är att avsätta tid för att utvecklas genom att testa och göra fel. Bella berättar om revisionsbranschens mån om att effektivisera för att trycka ner och jämna ut arbetsbelastningen, något Fredrik också är inne på. Han menar att digitaliseringen kan ge en utjämning av arbetsbelastningen och därmed uppnå en hälsosammare work-life balance. Detta ligger i linje med Revisorsinspektionen (2021) som också menar att digitaliseringen kan jämna ut arbetsbelastningen. Förhoppningen om att digitaliseringen ska jämna ut arbetsbelastningen är dock paradoxal, eftersom majoriteten av respondenterna

uppger att arbetsbelastningen påverkar implementering och användning av digitala verktyg negativt.

6.3. Påverkan på revisionsarbetet

Positiva effekter

Flera av studiens respondenter påpekar digitaliseringens positiva effekt på revisionsarbetet i form av ökad effektivitet. Standardiserade arbetspapper, digitalt kundmaterial och integrerade verktyg beskrivs som vanliga positiva effekter. Isak menar att digitaliseringen gett tidsbesparingar, något Fredrik också är inne på där samma granskning kvalitetsmässigt går mycket snabbare att genomföra. Deras uppfattningar går att förklara med hjälp av TAM där uppfattad nytta av verktygen påverkar intention och slutligt agerande (Davis, 1989). Eftersom flera respondenter upplever en effektivitet av digitaliseringen kan detta ses som en faktor som påverkar användningen positivt. Erik menar att den stora effektivitetsvinsten inte realiserats ännu utan är på gång. Samtidigt berättar Hans att verktyg som framställs som effektivitetshöjande inte alltid får önskad effekt på grund av tiden att lära sig. Detta går att koppla till UTAUT och analyserat i avsnitt 6.2. En kortare inlärningsperiod ger en mindre förväntad ansträngning enligt UTAUT (Venkatesh et al., 2003). Med Hans resonemang i åtanke kan därmed kortare inlärningsperiod för verktygen ge en högre upplevd effektivitet när verktygen används. Hans har dock upplevt en effektivisering av revisionsarbetet genom digitala verktyg när det gäller att hantera stora volymer av data. Generellt sett kan det även sägas att om ett digitalt verktyg påvisar positiva effekter, vilka är synliga för användarna, är sannolikheten större att verktyget etablerar sig, i enlighet med DOI (Rogers, 2003).

Negativa effekter

Empirin visar att vissa respondenter ser vissa nackdelar med att använda digitala verktyg i revisionsprocessen. Analysen visar att flera upplever negativa aspekter associerade med digitaliseringens eliminerande av enformiga och repetitiva arbetsuppgifter. Ett exempel är Bella som menar att dessa arbetsuppgifter hade en lärande effekt och därmed bidrar med en ökad förståelse. David är inne på samma spår där han menar att yngre generationer, som inte behöver genomföra dessa arbetsuppgifter, inte behöver tänka så mycket. Något Hans också antyder genom att berätta att digitaliseringens begränsar kreativt och kritiskt tänkande. Denna gemensamma uppfattning vittnar om en utbredd oro vilket kan bidra till en försämrad attityd gentemot att använda digitala verktyg, något som påverkar den faktiska användningen negativt enligt TAM (Davis, 1989). Bella och David ser att denna kunskapsbrist kan utökas framöver genom ökad automation av enklare arbetsuppgifter och när AI genomför en viss del av granskning. Å andra sidan menar några respondenter att det framöver genom automation av de enformiga arbetsuppgifterna kommer få följd effekter såsom mer värdeskapande aktiviteter. Johan och Erik menar exempelvis att fokus kommer att vara på kundrelationer. Forskning visar att digitalisering redan idag givit en effektivare revisionsprocess vilket skapar mer fokus på värdeskapande aktiviteter (Fotoh och Lorentzon, 2021; Manita et al., 2020). Analysen visar på ett glapp mellan forskning och respondenternas uppfattningar, där fokuset på värdeskapande aktiviteter snarare kommer i framtiden och inte är något som redan har hänt.

Revisionskvalitet

En intressant skillnad mellan respondenternas svar gäller hur revisionskvaliteten har påverkats av digitaliseringen. Fotoh och Lorentzon (2021) menar att revisionskvaliteten har ökat med digitaliseringen och den kan komma att fortsätta öka framöver. Bella, Clara, David, Erik och Johan berättar om följder med digitaliseringen som antyder en ökad revisionskvalitet. Greta menar att revisionskvaliteten inte direkt påverkas av digitaliseringen, men indirekt genom förändrade riktlinjer och trender i branschen. Greta påpekar dock att integrationer mellan byråns digitala verktyg och kundens affärssystem är något som hade ökat revisionskvaliteten framöver. Detta stämmer överens med vad Fotoh och Lorentzon (2021) menar, vilket är att revisionskvaliteten kan komma att öka framöver. Hans har en avvikande uppfattning om digitaliseringens påverkan på revisionskvaliteten, där han menar att digitaliseringen gett ett förlorat helhetsperspektiv och ett fokusskifte från att leverera kvalitativ revision till att enbart dokumentera. Detta är en intressant uppfattning, där en förklarande aspekt kan vara Hans långa erfarenhet i revisionsbranschen.

6.4. Organisatoriska och sociala faktorer

Sociala faktorer

Huruvida sociala faktorer som gruppsyck eller förväntningar påverkar användningen av digitala verktyg eller inte är tvetydig. Vissa nämner att de inte påverkas individuellt, men att de upplever att deras kollegor gör det. Andra nämner att de inte upplever något tryck alls, medan vissa medger att de känner av en viss press utifrån. Detta kan förklaras med hjälp av DOI, där individernas roller kan ha en inverkan i hur man ser på exempelvis normer och gruppsyck (Rogers, 2003). Exempelvis så har Fredrik, Erik och David alla en roll på deras byrå som innefattar att influera andra i deras digitala användning, förändringsagenter enligt DOI (Rogers, 2003). Alla dessa tre upplever inget tryck mot sig själva, men att deras kollegor kan känna av denna press. Övriga respondenter har inte samma roll i att försöka övertala sina kollegor att anamma nya verktyg, dock är deras upplevelser olika. Exempelvis så menar Hans att varken han eller hans kollegor blir påverkade av varandra, medan Bella påpekar att vad andra tycker spelar en stor roll för hennes egna åsikter. Isak och Johan menar däremot att normer påverkar, där det finns en gemensam förväntan att alla använder digitala verktyg. Som beskrivet i UTAUT är sociala faktorer ett väldigt komplext område och kan bero på flera olika orsaker (Venkatesh et al., 2003), vilket tydligt uppenbarar sig i svaren hos respondenterna.

Företagskultur

Samtliga respondenter berättar att de mer eller mindre kan styra vilka verktyg som används, dock är orsakerna olika. Storleken på bolaget som ska granskas, regelverk, förtroende och företagskultur är identifierade faktorer som påverkar möjligheten att styra. Detta i enlighet med TOE, där storlek, IT-komplexitet, regulatoriska aspekter och företagskultur påverkar (Baker, 2012). Företagskultur är något som alla respondenter värdesätter och anser påverka användningen av digitala verktyg. Erik och Bella lägger stor vikt vid att kulturen ska tillåta de anställda att göra fel och våga testa. Hans och Isak menar att alla ska vara delaktiga i implementeringsprocessen, där man kan lära sig av varandra och beakta individuella

preferenser. Anna betonar även betydelsen av förebilder med tekniska färdigheter. En gemensam ståndpunkt hos respondenterna är att deras byråer uppmuntrar de anställda till att omfamna digitaliseringen. Precis som tidigare kan TOE förklara detta samband genom ledarskapsbeteenden, kommunikationsprocesser och organisationskultur som tillsammans bildar en mottaglig miljö för innovationer (Baker, 2012). Bella utmärker sig dock genom att förklara att stödet är tudelat, där byrån inte alltid är lyhörda för vad som verkligen behövs. Detta kan i stället tyda på bristande ledarskapsbeteenden och kommunikationsprocesser mellan ledningen och de anställda enligt TOE (Baker, 2012), eller bristande hierarkier enligt DOI (Rogers, 2003).

Resurser

Sett till interna resurser så finns det en tydlig fördelning mellan små och stora byråer. Respondenterna från de stora byråerna förklarar att stort fokus ligger på egenutvecklade verktyg som är anpassade för organisationen. Hos de mindre byråerna finns inte resurserna till detta, vilket gör att de är beroende av externa leverantörer. Detta samband kan förklaras med TOE, där större organisationer har mer resurser som kan avsättas till digitala verktyg (Li et al., 2018). Dock finns det en gemensam uppfattning på de större byråerna att de egenutvecklade verktygen kostar mycket pengar och tar mycket tid att få fram, vilket skapar frustration. Frustrationen kan härledas till TAM, där attityden mot ett verktyg kan sänkas och därmed påverka den slutliga användningen. Vissa upplever dessutom att fokuset på de egenutvecklade verktygen är för stort, där tid och pengar hade kunnat sparas om externa verktyg köptes in i stället. Å andra sidan kan dessa verktyg anpassas efter behov, vilket exempelvis Erik ser som en stor fördel, något som UTAUT och DOI förespråkar (Venkatesh et al., 2003; Rogers, 2003). Bella nämner att det finns för många verktyg att välja mellan på sin stora byrå vilket kan skapa frustration. På de mindre byråerna är den gemensamma upplevelsen däremot tvärtom, att det finns för litet utbud på marknaden, framför allt revisionsprogram. TOE förklarar att tillgången till teknologitjänster påverkar implementeringen av innovation (Baker, 2012), i detta fall negativt.

Teknikutvecklare och revisorer

Flertalet respondenter nämner att det finns ett glapp mellan teknikutvecklare och revisorer, där utvecklarna inte förstår revision eller tar hänsyn till vad revisorerna behöver av en programvara. Detta uppenbarar sig framför allt hos de mindre byråerna, eftersom de är forcerade att använda verktyg från enbart externa leverantörer. Johan menar exempelvis att programmen inte uppdateras i tid, vilket gör verktygen irrelevanta och ineffektiva. Ett annat övergripande tema som identifierats är att programmen saknar möjligheten till integration med varandra och externa aktörer, vilket gör arbetet ineffektivt. Glappet mellan revisorer och teknikutvecklare kan delvis förklaras genom TOE, eftersom utbudet på teknologi påverkar en organisations möjlighet att implementera digitala verktyg (Baker, 2012). Eftersom utbudet är lågt med för få aktörer på marknaden så är konkurrensen låg, vilket hämmar innovation och således behovet för utvecklarna att utveckla sina produkter. Gretas och Isak respektive byråer har således utforskat andra revisionsprogram, där de numera är en del av de nya programmens utvecklingsprocesser. Detta tyder på att fler aktörer börjar etablera sig för att möta revisorernas behov och därmed öka utbudet.

IT-support

IT-support är något som alla respondenter nämner att de har, där alla byråer på ett eller annat sätt har ett team eller enskilda personer som dedikerat arbetar med IT-frågor. Upplevelsen av denna support tycker respondenterna genomgående är bra. Mindre byråer tenderar dock att vara mer beroende av externa supportfunktioner, främst i form av support som verktygen i sig tillhandahåller. Detta beror främst på att mindre byråer inte har tillgång till egenutvecklade verktyg, som stora byråer har, där support sker internt inom byrån. Det som avgör vilken kvalité byråerna kan ha på sina supportfunktioner har således med andelen resurser att göra vilket behandlas i TOE (Li et al., 2018). De externa supporttjänsterna karaktäriseras av att vara långsamma och inte tillgodose revisorernas behov. Även här finns alltså ett glapp mellan utvecklare och mindre byråer, där utvecklare inte kan ge den support revisorerna behöver. Detta kan också härledas till att utbudet på revisionsprogram är lågt, vilket minskar viljan att förbättra sina produkter och tjänster kontinuerligt. Attityden till ett program kan minska om det skapar frustration, vilket kan associeras med TAM (Davis, 1989).

Utbildningar

Respondenterna upplever överlag att tillgången till utbildningar inom digitalisering och användning av olika verktyg är god. Digitalisering har varit ett återkommande tema, med utbildningar och praktiska exempel som tydligt visar hur olika verktyg kan användas. Det finns en stark uppmuntran att delta i digitala kurser, som täcker allt från grundläggande digitalisering och artificiell intelligens till mer avancerade påbyggnadskurser. Detta kan tydligt kopplas till TOE, där stöd i form av utbildningar är essentiellt för adoption (Li et al., 2018). För många anställda innebär detta att de behöver ta sig tid att genomföra dessa kurser, vilket kan vara en utmaning när arbetsbelastningen är hög. Respondenterna beskriver att det finns ett brett utbud av utbildningar och att stödet kring dessa är bra. Detta exemplifieras av Clara och Hans byråer som erbjuder många utbildningar. Dessa utbildningar hjälper dem att uppfylla externa krav och ser till att revisorerna är välutbildade och kompetenta, så att de kan använda programmen så effektivt som möjligt. En skillnad som författarna identifierat mellan små och stora byråer är en större förväntan på att utbilda sig hos de större byråerna, där utbildningar också finns mer tillgängligt internt. På de mindre byråerna är utbildningarna mer frivilliga, vilket kan förklaras genom att utbildningarna i stället är externt. Johan förklarar att han har möjligheten att utbilda sig, men känner att han inte behöver i nuläget. Fredrik och Erik som arbetar på stora byråer berättar däremot att vissa utbildningar är obligatoriska och sker kontinuerligt. Skillnaderna kan kopplas ihop med den subjektiva norm som beskrivs i TPB (Ajzen, 1991). Pressen utifrån att utföra eller inte utföra ett beteende kan i slutändan påverka det faktiska beteendet i hur digitala verktyg används (Ajzen, 1991). Huruvida denna press påverkar negativt eller positivt beror i sin tur på företagskulturen som behandlats tidigare.

Regleringar

Hans nämner att det idag är mer fokus på att dokumentera än att leverera en kvalitativ revision. Flera andra respondenter nämner att kraven på dokumenteringen har ökat, där myndigheter och andra externa aktörer är drivande i utvecklingen. Vissa respondenter

upplever därför digitaliseringen som en nödvändighet för att tillmötesgå dessa krav, vilket exemplifieras av Hans, Isak och Johan, alla på små byråer. Erik på en stor byrå upplever att lagkrav utgör hinder för att utnyttja och använda all typ av teknologi. Den snabba teknologiska utvecklingen ger svårigheter för lagstiftare att hänga med. Denna upplevelse är i linje med att regulationsgap kan hämma implementering, vilket Tiberius och Hirth (2019) beskriver i sin artikel. Precis som beskrivet menar TOE att regulatoriska aspekter kan hämma eller främja digitaliseringen (Baker, 2012). Att uppfattningen skiljer sig åt är däremot en intressant aspekt eftersom regleringar och lagkrav bör ha syftet att påverka alla byråer likvärdigt. Författarnas reflektion är att detta kan påverkas var byråerna ligger i digitaliseringsprocessen. Ligger en byrå långt fram i digitaliseringen kan regulativa åtgärder upplevas hämmande, medan om en byrå ligger lite längre bak kan den kännas främjande och påskyndande. Respondenterna är eniga om att större byråer ligger i framkant i digitaliseringen, vilket således kan stärka resonemanget ovan.

6.5. Framtidsperspektiv och utmaningar

Framtiden

Ur ett framtidsperspektiv ser flertalet respondenter positivt på den fortsatta digitaliseringen, bland annat genom adoption av AI och RPA-verktyg. Gemensamma teman som respondenterna tas upp är kopplade till ökad effektivitet och ökad revisionskvalitet. Ett exempel är Fredrik som har en känsla att samtliga revisionsmoment som inte är professionell bedömning kan komma att automatiseras vilket han tror ökar både effektivitet och kvalitet. Respondenternas positiva syn på framtida effekter av ökad integrering av digitala verktyg i revisionsprocessen antyder att de har en positiv inställning. Genom att ha en positiv inställning och attityd till ett beteende ökar den faktiska systemanvändningen i enlighet med TAM (Davis, 1989). Detta kan påverka individernas användning av nya digitala verktyg i framtiden positivt. Respondenternas syn på möjliga effekter i framtiden kan också kopplas till en annan komponent i TAM och även en komponent i UTAUT. I TAM finns kopplingen genom komponenten uppfattad nytta, hur mycket personen tror att verktyget kommer förbättra arbetsprestationen (Davis, 1989). I UTAUT finns kopplingen till komponenten förväntad prestation, vilket likt TAM handlar om till vilken grad personen tror användning av verktyget kommer att hjälpa att uppnå förbättringar i arbetet (Venkatesh et al., 2003). Ett annat tema som utkristalliserats sig ur empirin är kopplat till de möjliga effektiviseringar som finns kvar, trots att flertalet redan upplever en ökad effektivitet som en följd av digitaliseringen. Anna ser exempelvis en intern aspekt i form av en ökad förståelse för verktygen som en åtgärd för att öka effektiviteten ytterligare. Erik påpekar externa aspekter som att de digitala programmen ska vara synkade med varandra för att uppnå ökad effektivitet.

Utmaningar

Utifrån empirin syns en bred variation av olika utmaningar som respondenterna ställts inför vid användning av digitala verktyg i revisionsprocessen. Utmaningar kopplade till de digitala verktygen framstår som ett gemensamt tema. Några respondenter påpekar verktygens opålitlighet och buggar som en utmaning där Anna berättar att detta gjort att hon gör på ett

annorlunda sätt för att runda problemen. Clara menar att buggar i programmen leder till en stor frustration, något David antyder då verktygen och dess servrar måste klara av ökad belastning för att kunna arbeta utan förseningar. En frustration kring opålitliga verktyg är definitivt en faktor som kan påverka användningen, både kring användning eller inte och den faktiska användningen. Andra utmaningar som nämns är kopplade till verktygets egenskaper, där Annas upplevelse av en ChatGPT med inaktuell information, som ger felaktiga svar vilket skapar ineffektivitet genom att behöva kontrollera genererad information, är en intressant utmaning att belysa. David och Erik ger sken av en gemensam problematik kring programmens kompatibilitet med varandra. Olika verktyg ger olika dokumenttyper och de olika programmen pratar inte med varandra. Andra utmaningar som finns är att kategorisera som externa sådana. Clara exemplifierar genom att berätta om nya versioner av systemen lanseras under högsäsong som en utmaning medan Bella berättar om påtryckningar från ledningen gällande att implementera kunder i nya system som utmanade. Greta ser en utmaning i att hitta program som underlättar arbetet och sedan att få in kunderna i det nya systemet. Bellas upplevda påtryckningar går att förklara med hjälp av TOE. Organisationskontexten menar att en organisation kan ha företagskultur som främjar utveckling och förändringar (Baker, 2012). Ledningen i byrån främjar förändring vilket i sig är positivt, men kan vara en utmaning som revisorerna ställs inför.

6.6. Sammanfattning av analys

I nedanstående tabell (6.2) har författarna sammanställt huvudpunkterna från underkategorierna ur respektive tema.

Underkategori	Huvudpunkter
Användning av digitala verktyg	Varierande användning, stora byråer lika varandra, små byråer lika varandra. Förmåga med digitala verktyg kan vara en faktor som påverkar användning.
Attityd	Gemensamt tema är en positiv inställning. En faktor som påverkar användningen.
Förväntningar	Förväntningar på varierande effekter av verktygen, flertalet har höga förväntningar. Erik låga förväntningar påverkar inte användningen negativt. En faktor som påverkar användningen.
Användarvänlighet	Betydande faktor för användning. Låg tröskel är viktigt.
Arbetsbelastning	Hög arbetsbelastning påverkar användning negativt.
Positiva effekter	Digitala verktyg effektiviserar revisionsarbetet → påverkar användningen positivt.
Negativa effekter	Effektivisering av enformiga arbetsuppgifter → oro kring kunskapsbrist kan bidra till försämrade attityd och

	senare påverka faktisk användning negativt.
Revisionskvalitet	Varierande uppfattningar kring digitaliseringens påverkan.
Möjliga effektiviseringar	Flertalet upplever möjliga effektiviseringar i framtiden.
Sociala faktorer	Gruppträck och normer har varierande påverkan. Roller, kommunikation och gemensamma förväntningar kan påverka. Komplex område.
Företagskultur	Företagsstorlek, regelverk och kultur är centrala för användning. Vissa upplever bristande lyhörddhet från ledningen.
Resurser	Resurser har stor påverkan på vilka möjligheter som finns. Små byråer har ett begränsat utbud - hämmar innovation och användning.
Teknikutvecklare och revisorer	Glapp mellan teknikutvecklare och revisorer på äldre program. Nya aktörer börjar sakta möta behoven.
IT-support	Resurser påverkar kvaliteten på supporten. Kvaliteten på supporten påverkar i sin tur upplevelsen av programmen.
Utbildningar	Påverkar användningen, men kan upplevas som en press. Pressen kan påverka användningen och viljan negativt.
Regleringar	Kan hämma eller främja digitaliseringen → beror på vart byrån ligger i sin digitaliseringsprocess.
Framtiden	Ökad effektivitet och kvalitet i framtiden, positiv syn som kan påverka användningen framöver.
Utmaningar	Opålitliga och inkompatibla verktyg → frustration, kan påverka användning negativt.

Tabell 6.2: Sammanställning av faktorer som påverkar användning enligt analysen.

Analysen stämmer i det stora hela överens med analysmodellen (se figur 3.8 i avsnitt 3.3). En avvikande faktor som uppenbarar sig är att arbetsbelastningen har en stor påverkan på viljan att lära sig och använda nya verktyg och teknologier. DOI behandlar tid som en påverkande faktor, men inte i den utsträckningen att arbetsbelastningen skulle påverka. Författarna resonerar således att arbetsbelastningen har en direkt påverkan på tiden, eftersom revisorerna får mindre tid att lära sig, implementera och använda nya digitala verktyg. Det glapp som identifierats mellan teknikutvecklare och revisorer är inte heller något som analysmodellen behandlar, enbart utbudet på marknaden via TOE. Revisionsbranschen är en bransch som är i ständig förändring, vilket kräver större anpassningsmöjligheter med snabba uppdateringar

kontinuerligt. Detta kan förklara varför analysen skiljer sig från analysmodellen i detta avseende. I övrigt kan analysens huvudpunkter anknytas till analysmodellen.

Författarna har identifierat att följande faktorer är att betrakta som de viktigaste som påverkar användningen: Attityd, förväntningar, användarvänlighet, arbetsbelastning, företagskultur, resurser och relationen mellan teknikutvecklare och revisorer. Attityd och förväntningar är två påverkande faktorer för användandet av digitala verktyg, vilket ligger i linje med analysmodellen. Det syntes ett mönster i att flertalet har en positiv attityd och höga förväntningar på verktygen, vilket således blir två väsentliga faktorer. Användarvänligheten hos de digitala verktygen synes vara en betydande faktor som påverkar användningen enligt analysen. Detta eftersom flera upplever att verktygen ska vara enkla att använda och ha en låg tröskel för att använda dem. Arbetsbelastning är en intressant aspekt eftersom den påverkar både individens vilja och faktiska tid att både lära sig och använda verktygen fullt ut. En öppen företagskultur som främjar digitala verktyg är en aspekt som påverkar användningen. Företagskulturens betydelse är viktig eftersom den påverkar de anställdas villighet att anta nya digitala verktyg, vilket är avgörande för framgångsrik integration av teknik på en revisionsbyrå. Resursfördelningen mellan små och stora byråer är vital då den direkt påverkar möjligheterna att använda och utveckla digitala verktyg, vilket spelar en stor roll i hur flexibla och innovativa de kan vara i sitt arbete. Relationen mellan teknikutvecklare och revisorer är också en viktig aspekt. Författarna har identifierat ett glapp mellan revisorer och teknikutvecklare som är betydelsefullt eftersom det skapar ineffektiva verktyg som inte möter revisorernas specifika behov, vilket hämmar revisorns produktivitet och effektivitet. Relationen med utvecklarna är således en avgörande faktor för att kunna tillgodose revisorernas behov.

7. Slutsatser, bidrag och fortsatt forskning

I det sista kapitlet sammanställs studiens huvudslutsatser (avsnitt 7.1), baserade på analysen för att uppfylla studiens syfte och besvara dess frågeställning. I avsnitt 7.2 diskuteras sedan studiens bidrag, där både empiriska och praktiska aspekter lyfts fram för de intressenter som kan beröras av studien. Avslutningsvis presenteras förslag på fortsatt forskning (avsnitt 7.3), där det beskrivs vilka områden en framtida studie skulle kunna utforska samt hur en sådan forskning potentiellt kan genomföras.

7.1. Slutsatser

Digitaliseringen är, som beskrivet i inledningen, en central drivkraft för samhällsutveckling, och revisionsbranschen står inför utmaningar och möjligheter i denna transformation (Willstedt & Snellman, 2016). Trots Sveriges höga ranking i digitalisering (Portulans Institute, 2023), ligger revisionsbranschen efter andra branscher (Revisorsinspektionen, 2022). Givet detta problem ville författarna således undersöka vilka faktorer som påverkar revisorns användning av digitala verktyg.

Studiens syfte har varit att bidra med förståelse för den enskilda revisorns upplevelser vid användning och implementering av digitala verktyg i revisionsprocessen. Detta genom att besvara studiens frågeställning som lyder enligt följande: *Vilka faktorer påverkar den enskilda revisorns användning av digitala verktyg?*

Med utgångspunkt i frågeställningen identifierades flera slutsatser. Studiens första slutsats är att attityd gentemot att använda digitala verktyg i revisionsprocessen synes vara en faktor som påverkar användningen, där respondenterna har en god inställning till detta. Inställningen grundar sig i de fördelar som finns med verktyget, vilket ligger i linje med tidigare forskning som menar att digitala verktyg är värdefulla om revisorn är rätt inställd till att använda dem.

Vidare indikerar studien att förväntningarna på de digitala verktygen är en faktor som påverkar användningen. Höga förväntningar på att verktygen ska underlätta och förbättra arbetet påverkar användningen eftersom det skapar en positiv känsla.

För att användningen av digitala verktyg ska lyckas och fortsättningsvis användas har användarvänlighet identifierats där slutsatsen är att det är en betydande faktor som påverkar användningen. Detta stämmer väl överens med tidigare forskning som också menar att användarvänlighet är en faktor som påverkar användningen.

Ytterligare en slutsats är kopplat till den höga arbetsbelastning som råder inom revisionsbranschen. Studien visar att arbetsbelastning är en faktor som påverkar användningen, där en hög arbetsbelastning hämmar användandet av digitala verktyg i revisionsarbetet. Detta trots att flertalet respondenter ser fördelar med ökad effektivitet och

kvalitet genom att använda digitala verktyg. Förhoppningarna om att digitaliseringen ska jämna ut arbetsbelastningen kan stanna vid enbart en förhoppning om revisorerna inte har tid att lära sig nya verktyg med bakgrund i den höga arbetsbelastning som råder i branschen.

Studien visar också att företagskultur spelar en central roll kring användandet av digitala verktyg. Uppmuntran, förtroende och stöd från ledningen är centrala faktorer för att främja en kultur för viljan att använda och implementera digitala verktyg. Detta innefattar även en kultur som främjar delaktighet, tillåter misstag och uppmuntrar att prova nya saker, vilket bidrar till positiva erfarenheter.

En annan slutsats är kopplat till vilka resurser av digitala verktyg som finns tillgängliga för revisorn. Studien visar således att storleken på byrån spelar stor roll. Större byråer upplever ett stort fokus på egenutvecklade program, medan mindre byråer i stället upplever ett begränsat utbud av program. Hur mycket och vilken typ av resurser en byrå har är således något som påverkar den faktiska användningen av verktygen.

Den sista slutsatsen från studien är att det finns ett glapp mellan teknikutvecklare och revisorer, där utvecklarna inte kan tillgodose revisorerens behov. Detta framgår framför allt hos små byråer, där resurserna inte finns för att utveckla egna verktyg. Att revisorerens behov inte kan bemötas hämmar både innovation och digitaliseringens positiva effekter i sig. Detta är något som i sin tur påverkar revisorerens användning av de digitala verktygen.

7.2. Bidrag

Studiens implikationer i avsnitt 7.1 har både praktiska och empiriska implikationer. De praktiska implikationerna riktar sig framför allt till revisorer, byråer och hela revisionsbranschen för att förstå vilka faktorer som påverkar användningen av digitala verktyg. Denna kunskap kan användas för att framtida implementeringar och adoptioner av nya verktyg ska bli så lyckade som möjligt. Studiens implikationer kan på så sätt bidra till en mer effektiv och digitaliserad bransch, framför allt hos små byråer. Utöver dessa intressenter bidrar studien även till befintliga och framtida teknikutvecklare för att kunna bemöta branschen och individernas behov. Slutligen bidrar studien praktiskt till branschorganisationer och myndigheter för en ökad förståelse och kunskap om ämnet, vilket kan medföra bättre beslut i framtiden.

Utöver de praktiska implikationerna bidrar studien även med empiriska implikationer. Befintliga teorier kan i hög grad förklara vilka faktorer som påverkar användningen av digitala verktyg hos individer och organisationer. Däremot saknas det empirisk forskning som praktiskt studerar användningen av digitala verktyg i revisionsbranschen (Sonnerfeldt & Jonnergård, 2023; Fotoh & Lorentzon, 2021). Det saknas tidigare forskning som utforskat vilka faktorer som påverkar revisorers användning av digitala verktyg så omfattande som denna studie, som inkluderar både organisatoriska och individuella perspektiv. Genom att belysa detta område, bidrar studien till den akademiska forskningen genom att fylla det forskningsgap som identifierats av författarna. Arbetsbelastning och glapp mellan

teknikutvecklare och revisorer är dessutom helt nya identifierade faktorer, vilket bidrar till empirin genom att belysa tidigare oupptäckta områden av betydelse för implementering och användning av digital teknik inom revision.

7.3. Fortsatt forskning

Författarna valde att intervjua tio personer eftersom det ansågs rimligt utifrån studiens ramar. Ett förslag till fortsatt forskning är att spinna vidare och utöka antalet respondenter för att få en än mer nyanserad analys och mer tyngd bakom slutsatserna. Denna studie valde en kvalitativ studie för att på djupet förstå revisorernas upplevelser. Nackdelen med en kvalitativ studie blir möjligheten att generalisera resultatet. Därav finner författarna ett förslag till fortsatt forskning att i stället genomföra en kvantitativ studie för att kunna generalisera resultatet på ett bättre sätt med hjälp av ett större urval. Detta hade dessutom kunnat ge nya perspektiv och dimensioner att analysera.

Ytterligare ett förslag till fortsatt forskning är att studera respondenter som arbetat i revisionsbranschen mellan 20-40 år för att få ett bredare perspektiv och insikter från erfarna revisorer. Eftersom denna studie främst har studerat yngre revisorer, skulle det kunna tillföra värdefull jämförelse och förståelse för hur olika generationer använder digital teknik och om faktorerna som påverkar användningen av digitala verktyg skiljer sig åt.

Ett annat förslag på fortsatt forskning är att kunna koppla hur revisorers användning av digitala verktyg ser ut i praktiken i stället för att studera deras upplevelser och tankar. Det finns alltid en risk att respondenterna förvränger eller utelämnar delar av deras upplevelser. Genom exempelvis en fallstudie kan framtida forskare studera revisorers beteenden på arbetsplatsen för att sedan se om resultaten skiljer sig åt mot denna studie. Detta hade kunnat ge djupare insikter för att bättre förstå området.

Denna studie tog viss hänsyn till regelverken och dess påverkan på revisorns användning av digitala verktyg. Dock inte på ett fördjupat vis med anledning av dess komplexitet och omfattning. Förslag till fortsatt forskning är således att fokusera mer på de regelverk som styr på vilket sätt revisorerna granskar och dess påverkan på digitaliseringens framfart. Framför allt eftersom utvecklingen går väldigt snabbt med generativ AI och andra avancerade digitala verktyg. Det hade således varit av intresse att intervjua lagstiftare och normgivare för deras perspektiv på digitaliseringen och AI:s intyg i revisionsbranschen eftersom det är ett komplext område.

Referenslista

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*. 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Alao, B.B., & Gbolagade, O.L. (2019). An assessment of how industry 4.0 technology is transforming audit landscape and business models. *International Journal of Accounting*. 3(10).
- Al-Ateeq, B., Sawan, N., Al-Hajaya, K., Altarawneh, M., & Al-Makhadmeh, A. (2022). Big data analytics in auditing and the consequences for audit quality: A study using the technology acceptance model (TAM). *Corporate Governance and Organizational Behavior Review*. <https://doi.org/10.22495/cgobrv6i1p5>
- Al-Okaily, M., Alqudah, H., Al-Qudah, A., & Alkhwaldi, A. (2022). Examining the critical factors of computer-assisted audit tools and techniques adoption in the post-COVID-19 period: internal auditors perspective. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*. <https://doi.org/10.1108/vjikms-12-2021-0311>.
- Andreasson, J., & Johansson, T. (2024). *Vetenskapsteori: grunder och tillämpning* (2 uppl.). Studentlitteratur. Lund.
- Ayaz, A., & Yanartaş, M. (2020). An analysis on the unified theory of acceptance and use of technology theory (UTAUT): *Acceptance of electronic document management system (EDMS)*. , 2, 100032. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2020.100032>
- Baker, J. (2012). The Technology–Organization–Environment Framework. I Y. K. Dwivedi, M. R. Wade, & S. L. Schneberger (Red.), *Information Systems Theory: Explaining and Predicting Our Digital Society*, Vol. 1 (ss. 231–245). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-6108-2_12
- Baldwin, A., Brown, C., & Trinkle, B. (2006). Opportunities for artificial intelligence development in the accounting domain: the case for auditing. *Intell. Syst. Account. Finance Manag.*, 14, 77-86. <https://doi.org/10.1002/isaf.277>
- Barr-Pulliam, D., Brown-Liburn, H.L., & Munoko, I. (2022). The effects of person-specific, task, and environmental factors on digital transformation and innovation in auditing: A review of the literature. *Journal of International Financial Management and Accounting*. 33(2). 337-374. <https://doi.org/10.1111/jifm.12148>
- Bierstaker, J., Janvrin, D., & Lowe, D. (2014). What factors influence auditors' use of computer-assisted audit techniques? ☆☆☆. *Advances in Accounting*, 30, 67-74. <https://doi.org/10.1016/J.ADIAC.2013.12.005>

Braun, R.L., & Davis, H.E. (2003). Computer-assisted audit tools and techniques: analysis and perspectives. *Managerial Auditing Journal*, 18, 725-731.

Broek, T., & Veenstra, A. (2017). Governance of big data collaborations: How to balance regulatory compliance and disruptive innovation. *Technological Forecasting and Social Change*, 129, 330-338. <https://doi.org/10.1016/J.TECHFORE.2017.09.040>.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber.

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber.

Bryman, A., Bell, E., Reck, J. & Fields, J. (2022). *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Carrington, T. (2023). *Revision*. Liber.

Curtis, M., & Payne, E. (2008). An examination of contextual factors and individual characteristics affecting technology implementation decisions in auditing. *International Journal of Accounting Information Systems*, 9, 104-121.
<https://doi.org/10.1016/j.accinf.2007.10.002>

Cyr, D., Héroux, S., & Fontaine, R. (2020), "Auditors' judgment subordination and the theory of planned behavior", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 35 No. 8, pp. 1189-1211.
<https://doi.org/10.1108/MAJ-12-2018-2110>

Cöster, M. & Westelius, A. (2021). *Digitalisering* (2 uppl.). Liber.

David, M. & Sutton, C. D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod* (1 uppl.). Studentlitteratur. Lund.

Davies, D. (24 augusti 2022). Digital Transformation & Innovation in Auditing: Insights from a Review of Academic Research. *IFAC*.
<https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/digital-transformation-innovation-auditing-insights-review-academic-research>

Davis, F. D. (1985). *A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: Theory and results*. (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology).

Davis, F. D. (1989) Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS quarterly*. 13(3), 319–340.
<https://doi.org/10.2307/249008>

- Diaz, M., & Loraas, T. (2010). Learning new uses of technology while on an audit engagement: Contextualizing general models to advance pragmatic understanding. *International Journal of Accounting Information Systems.*, 11, 61-77.
<https://doi.org/10.1016/j.accinf.2009.05.001>
- Dwivedi, Y., Rana, N., Jeyaraj, A., Clement, M., & Williams, M. (2017). Re-examining the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT): Towards a Revised Theoretical Model. *Information Systems Frontiers*, 21, 719 - 734.
<https://doi.org/10.1007/s10796-017-9774-y>
- Eklöv-Alander, G. (2019). *En bok om Revision*. Studentlitteratur. Lund.
- EY. (2020). *Can robots help your business be more human?*
https://www.ey.com/en_gl/digital/can-robots-help-your-business-be-more-human (hämtad 2024-02-20)
- FAR. (juli 2006). *Revision - En praktisk beskrivning*.
https://www-faronline-se.ezproxy.bib.hh.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/?q=revision%20en%20praktisk%20beskrivning (hämtad 2024-03-19)
- FAR. (u.å). *FAR förklarar digitalisering*.
<https://www.far.se/kunskap/digitalisering/far-forklarar-digitalisering/> (hämtad 2024-03-18)
- Fedyk, A., Hodson, J., Khimich, N., & Fedyk, T. (2022). Is artificial intelligence improving the audit process? *Review of Accounting Studies*, 27(3), 938-985.
<https://doi.org/10.1007/s11142-022-09697-x>
- Fotoh, L., & Lorentzon, J. (2021). The Impact of Digitalisation on Future Audits. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*. <https://doi.org/10.2308/JETA-2020-063>
- Forbes. (10 december 2018). *What Is Digital Adoption And Why You Really Need To Know About It*.
<https://www.forbes.com/sites/lilachbullock/2018/12/10/what-is-digital-adoption-and-why-you-really-need-to-know-about-it/> (hämtad 2024-05-19)
- Gobble, M. M. (2018). Digitalization, digitization, and innovation. *Research-Technology Management*, 61(4), 56-59. <https://doi.org/10.1080/08956308.2018.1471280>
- Greenhalgh, T., Robert, G., Macfarlane, F., Bate, P., & Kyriakidou, O. (2004). Diffusion of innovations in service organizations: systematic review and recommendations. *The Milbank quarterly*, 82 4, 581-629. <https://doi.org/10.1111/J.0887-378X.2004.00325.X>
- Handoko, B. L., Angelus, M., & Mulyawan, A. N. (2023). Diffusion of innovation on auditor adoption of artificial intelligence and machine learning. *In International Conference on*

Software and e-Business (ICSeB 2023) (Vol. 3641067, p. 3641073). ACM.

<https://doi.org/10.1145/3641067.3641073>

Hassani, H., Silva, E., S., Unger, S., TajMazinani, M., & Mac Feely, S. (2020). Artificial Intelligence (AI) or Intelligence Augmentation (IA): What Is the Future? *AI*, 1(2), 143-155.

<https://doi.org/10.3390/ai1020008>

Huang, F., & Vasarhelyi, M. (2019). Applying robotic process automation (RPA) in auditing: A framework. *Int. J. Account. Inf. Syst.*, 35. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100433>

Huang, S., Hung, Y., & Tsao, H. (2008). Examining the determinants of computer-assisted audit techniques acceptance from internal auditors' viewpoints. *Int. J. Serv. Stand.*, 4, 377-392. <https://doi.org/10.1504/IJSS.2008.020054>

Högskolan i Halmstad. (20 december 2023). *God forskningssed och andra etiska frågor*.

<https://www.hh.se/forskning/utbildning-pa-forskarniva/doktorandguiden/god-forskningssed-och-andra-etiska-fragor.html>

Jacobsen, D.I. (2024). *Hur genomför man undersökningar? Introduktion till samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Studentlitteratur. Lund.

Jacobsson, J. & Skansholm, K. (2019). *Handbok i uppsatsskrivande - för utbildningsvetenskap* (1 uppl.). Studentlitteratur. Lund.

Jansson, A., Uman, T., Florin-Samuelsson, E., Kantonenko, A. & Karlström, T. (2023). Digitalisation and professional scepticism of Swedish auditors. I J. Marton, F. Nilsson & P. Öhman (Red). *Auditing transformation: Regulation, Digitalisation and Sustainability* (1 uppl.). Routledge.

Kairos Future. (2022). *I en föränderlig tid - Framtidens revision, redovisning och rådgivning 2030*. <https://www.far.se/globalassets/pdf/far-framtidsstudie-2022.pdf>

Karolinska Institutet. (19 april 2024). *Referensguide för APA 7*. [Referensguide för APA 7 | Karolinska Institutet Universitetsbiblioteket \(ki.se\)](https://www.ki.se/Referensguide-för-APA-7)

Kim, H., Mannino, M., & Nieschwietz, R. (2009). Information technology acceptance in the internal audit profession: Impact of technology features and complexity. *Int. J. Account. Inf. Syst.*, 10, 214-228. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2009.09.001>

King, W., & He, J. (2006). A meta-analysis of the technology acceptance model. *Inf. Manag.*, 43, 740-755. <https://doi.org/10.1016/j.im.2006.05.003>

Kokina, J., & Davenport, T. (2017). The Emergence of Artificial Intelligence: How Automation is Changing Auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 14, 115-122. <https://doi.org/10.2308/JETA-51730>.

Kunskapsguiden. (u.å). *Implementering*.

<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/verksamhetsutveckling/implementering/>
(hämtad 2024-05-19)

Legris, P., Ingham, J., & Colletette, P. (2003). Why do people use information technology? A critical review of the technology acceptance model. *Information & Management*, 40(3), 191–204. [https://doi.org/10.1016/S0378-7206\(01\)00143-4](https://doi.org/10.1016/S0378-7206(01)00143-4)

Lennartsson, R. (2023). Auditing transformation. I J. Marton, F. Nilsson & P. Öhman (Red). *Auditing transformation: Regulation, Digitalisation and Sustainability* (1 uppl.). Routledge.

Li, H., Dai, J., Gershberg, T., & Vasarhelyi, M. (2018). Understanding usage and value of audit analytics for internal auditors: An organizational approach. *Int. J. Account. Inf. Syst.*, 28, 59-76. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2017.12.005>.

Liao C., Palvia P., & Chen J-L. (2009). Information technology adoption behavior life cycle: Toward a Technology Continuance Theory (TCT). *International Journal of Information Management* 29, 2009, s.309-320. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2009.03.004>

Lin, C., & Wang, C. (2011). A Selection Model for Auditing Software. *Ind. Manag. Data Syst.*, 111, 776-790. <https://doi.org/10.1108/02635571111137304>

Lopez, D., & Peters, G. (2012). The Effect of Workload Compression on Audit Quality. *Auditing-a Journal of Practice & Theory*, 31, 139-165. <https://doi.org/10.2308/AJPT-10305>

MacVaugh, J., & Schiavone, F. (2010). Limits to the diffusion of innovation: A literature review and integrative model. *European Journal of Innovation Management*, 13, 197-221. <https://doi.org/10.1108/14601061011040258>

Manita, R., Elommal, N., Baudier, P., & Hikkerova, L. (2020). The digital transformation of external audit and its impact on corporate governance. *Technological Forecasting and Social Change*, 150, 119751. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119751>.

Mahzan, N., & Lymer, A. (2014). Examining the adoption of computer-assisted audit tools and techniques: Cases of generalized audit software use by internal auditors. *Managerial Auditing Journal*, 29, 327-349. <https://doi.org/10.1108/MAJ-05-2013-0877>

McKinsey & Company. (14 juni 2023). *What is digital transformation?*
<https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-digital-transformation>
(hämtad 2024-03-18)

Mpofu, F. Y. (2023). The application of artificial intelligence in external auditing and its implications on audit quality? A review of the ongoing debates. *International Journal of*

Research in Business and Social Science, 12(9), 496-512.

[doi:https://doi.org/10.20525/ijrbs.v12i9.2737](https://doi.org/10.20525/ijrbs.v12i9.2737)

Munoko, I., Brown-Liburd, H., & Vasarhelyi, M. (2020). The Ethical Implications of Using Artificial Intelligence in Auditing. *Journal of Business Ethics*, 1-26.

<https://doi.org/10.1007/s10551-019-04407-1>.

Nationalencyklopedin. (u.å.a) *digitalisering*.

<https://www-ne-se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/digitalisering>

(hämtad 2024-03-04)

Nationalencyklopedin. (u.å.b) *fjärde industriella revolutionen*.

<https://www-ne-se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fj%C3%A4rde-industriella-revolutione> (hämtad 2024-03-04)

Nationalencyklopedin. (u.å.c) *tredje industriella revolutionen*.

<https://www-ne-se.ezproxy.bib.hh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/tredje-industriella-revolutionen> (hämtad 2024-03-04)

Noordin, N., Hussainey, K., & Hayek, A. (2022). The Use of Artificial Intelligence and Audit Quality: An Analysis from the Perspectives of External Auditors in the UAE. *Journal of Risk and Financial Management*. <https://doi.org/10.3390/jrfm15080339>

OECD. (2019). *ARTIFICIAL INTELLIGENCE & RESPONSIBLE BUSINESS CONDUCT*.

<https://mneguidelines.oecd.org/RBC-and-artificial-intelligence.pdf>

Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J., & Teppola, S. (2017). Tackling the digitalization challenge: how to benefit from digitalization in practice. *International journal of information systems and project management*, 5(1), 63-77. <https://doi.org/10.12821/ijispm050104>

Portulans Institute. (2023). *Network Readiness Index*.

<https://networkreadinessindex.org/country/sweden/> (hämtad 2024-02-12)

Premkumar G., & Bhattacharjee A. (2008). In: Explaining information technology usage: A test of competing models. *Omega* 36, s.64-75. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2005.12.002>

PwC. (9 april 2019). *RPA för nybörjare - en introduktion*.

<https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/rpa> (hämtad 2024-02-19)

PwC. (19 januari 2017). *Vad är SIE och hur används det?*.

<https://blogg.pwc.se/foretagarbloggen/vad-ar-sie-och-hur-anvands-det> (hämtad 2024-02-14)

PwC. (u.å). *RPA (Robotic process automation)*. <https://www.pwc.se/rpa> (hämtad 2024-03-19)

Ramen, M., Jugurnath, B., & Ramhit, P. (2015). UTR-CTOE: A New Paradigm Explaining CAATs Adoption. *Journal of Modern Accounting and Auditing*. 11(12), 615-631.

<https://doi.org/10.17265/1548-6583/2015.12.001>

Regeringskansliet. (18 maj 2017). *För ett hållbart Sverige - en digitaliseringsstrategi*.

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2017/05/for-ett-hallbart-digitaliserat-sverige-en-digitaliseringsstrategi/> (hämtad 2024-02-12)

Revisorsinspektionen. (19 oktober 2021). *Tematillsyn - digitalisering och användning av automatiserade verktyg och tekniker*.

<https://www.revisorsinspektionen.se/globalassets/webbplatsen/publicerat/rapporter-fran-tematillsyn/tematillsyn--digitalisering-och-anvandning-av-automatiserade-verktyg-och-tekniker.pdf>

Revisorsinspektionen. (2022). *Digitalisering och automatisering inom revision - lärdomar från framtidsseminariet*.

<https://www.revisorsinspektionen.se/publikationer/nyheter/2022/digitalisering-och-automatisering-inom-revisionen---lardomar-fran-framtidsseminariet/> (hämtad 2024-02-15)

Revisorsinspektionen. (u.å). *Revision och annan granskning*.

<https://www.revisorsinspektionen.se/om-revision/revision--annan-granskning/> (hämtad 2024-03-19)

Riantono, I., Anggrico, K., & Calvin, C. (2023). Robotic Process Automation to Help Auditors to Improved the Audit Quality: A Systematic Literature Review and Meta-Analysis. *Proceedings of the 2023 9th International Conference on Industrial and Business Engineering*. <https://doi.org/10.1145/3629378.3629447>

Rikhardsson, P., Thórisson, K.,R., Bergthorsson, G., & Batt, C. (2022). Artificial intelligence and auditing in small- and medium-sized firms: Expectations and applications. *AI Magazine*. 43(3). 323-336. <https://doi.org/10.1002/aaai.12066>

Rosli, K., Yeow, P., & Siew, E. (2012). Factors Influencing Audit Technology Acceptance by Audit Firms: A New I-TOE Adoption Framework. *Journal of Accounting and Auditing: Research & Practice*, 1-11. <https://doi.org/10.5171/2012.876814>

Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of Innovations* (5 uppl.). The Free Press. New York.

Sayana, S. A. (2003). Using CAATs to support IS audit. *Information systems control journal*. 1. 1-3.

Seethamraju, R., & Hecimovic, A. (2023). Adoption of artificial intelligence in auditing: An exploratory study. *Australian Journal of Management*, 48(4), 780-800.

<https://doi.org/10.1177/03128962221108440>

SFS 2005:551. *Aktiebolagslag*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/aktiebolagslag-2005551_sfs-2005-551/

SFS 2001:883. Revisorslag.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/revisorslag-2001883_sfs-2001-883/

Sonnerfeldt, A., & Jonnergård, K. (2023). Being an audit professional in the digital age. I J. Marton, F. Nilsson & P. Öhman (Red). *Auditing transformation: Regulation, Digitalisation and Sustainability* (1 uppl.). Routledge.

Sun, T., & Vasarhelyi, M. A. (2017). Deep Learning and the Future of Auditing: How an Evolving Technology Could Transform Analysis and Improve Judgment: Certified Public Accountant. *The CPA Journal*, 87(6), 24-29.

Söderbom, A., & Ulvenblad, P. (2019). *Vårt att veta om uppsatsskrivande: Rapporter, projektarbete & examensarbete* (2 uppl.). Studentlitteratur. Lund.

Tiberius, V., & Hirth, S. (2019). Impacts of digitization on auditing: A Delphi study for Germany. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 37, 100288.
<https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2019.100288>

Tornatzky, L. G., & Fleischer, M. (1990). *The processes of technological innovation*. Lexington, MA: Lexington Books.

Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies. *Management science*. 46(2), 186–204.
<https://doi.org/10.1287/mnsc.46.2.186.11926>

Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS quarterly*, 425-478.
<https://doi.org/10.2307/30036540>

Venkatesh, V., Thong, J., & Xu, X. (2016). Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: A Synthesis and the Road Ahead. *J. Assoc. Inf. Syst.*, 17, 1.
<https://doi.org/10.17705/1jais.00428>

Wang, P. (2019). On defining artificial intelligence. *Journal of Artificial General Intelligence*, 10(2), 1-37. <https://doi.org/10.2478/jagi-2019-0002>

Willstedt, G. C., & Snellman, V. (juli 2016). *Svenskt näringsliv*. Företagen och digitaliseringen - om samhällsekonomiska effekter, kompetensförsörjning och nya regler för handel och personuppgiftsskydd.

https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/mi6pm3_foretagen-o-digitaliseringen_pdf_1007110.html/Fretagen+o+digitaliseringen.pdf (hämtad 2024-02-12)

Xing, Z., Zhu, L., & Lijun, Z. (2020). A Study on the Application of the Technology of Big Data and Artificial Intelligence to Audit. *2020 International Conference on Computer Engineering and Application (ICCEA)*, 797-800.
<https://doi.org/10.1109/ICCEA50009.2020.00174>

Zhu, K., & Kraemer, K. L. (2005). Post-adoption variations in usage and value of e-business by organizations: Cross-country evidence from the retail industry. *Information Systems Research*, 16(1), 61–84. <https://doi.org/10.1287/isre.1050.0045>

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Personlig bakgrund och användning av digitala verktyg:

- Berätta kort om dig själv. Ålder? Erfarenhet?
- Hur länge har du arbetat som revisor?
- Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter? Stora/små bolag?
- Vilka digitala verktyg använder du i ditt dagliga arbete?
 - RPA?
 - AI? (Vilken typ av AI?)
- Hur skulle du bedöma din förmåga och kunskap med digitala verktyg?
- Finns det några verktyg som du använder mer eller mindre och vad är i så fall anledningen till detta?

Attityder och uppfattningar om digitala verktyg:

- Hur skulle du beskriva din generella inställning till att använda digitala verktyg i ditt arbete som revisor?
- Hur höga förväntningar har du på att ett digitalt verktyg ska höja din arbetsprestation?
 - Påverkas attityden i och med detta?
 - På vilket sätt önskar du att de digitala verktygen hjälper dig?
 - Skiljer sig dessa åt mellan de olika verktygen?
- Anser du att faktorer såsom flexibilitet, design, gränssnitt, enkelhet, hur lätt det är att lära sig, påverkar din användning eller icke användning av ett verktyg?
 - Påverkar användarvänligheten din attityd mot ett digitalt verktyg?
- Påverkar din arbetsbörda viljan att lära sig nya verktyg eller hänga med i utvecklingen?
 - Skiljer sig detta åt beroende på säsong?

Påverkan av digitalisering på revisionsarbete:

- Hur upplever du att revisionsarbetet har förändrats i och med digitaliseringen? Effektivitet, kvalitet, arbetsuppgifter?
- Upplever du att det finns arbetsuppgifter/moment som hade kunnat effektiviseras genom digital teknik? Vad och varför?
- Vilka huvudsakliga fördelar ser du med att använda digitala verktyg i revisionsarbetet?
 - Nackdelar?
- Upplever du att branschen/er byrå ligger efter i digitaliseringen jämfört med andra branscher/byråer?

Organisatoriska och sociala faktorer för användning av digitala verktyg:

- Skulle du säga att sociala faktorer såsom grupptryck, förväntningar och åsikter påverkar din användning av de digitala verktygen?
 - Finns det verktyg som du på grund av detta använder men som du annars inte hade använt om du fick välja själv?
- Finns det några verktyg som du blivit tvingad att använda som du inte tycker om?
- Vad har du för möjligheter att styra vilka verktyg som ska användas och inte i arbetet?
 - Vilken roll spelar företagskultur?
- Upplever du att det finns ett stöd från din byrå som uppmuntrar till användning av digitala verktyg? Tex organisatoriskt och tekniskt stöd i form av tex supportfunktioner. Ge exempel.
- Hur skulle du bedöma de resurser som finns tillgängliga för dig?
 - Upplever du att din byrå satsar på digitala verktyg och teknologier?
- Har du genomgått utbildningar eller liknande för att optimera användningen av digitala verktyg?
 - Har du genomfört dessa på eget bevåg eller har din byrå försett dig med dessa?

Framtidsperspektiv och utmaningar:

- Kan du beskriva några specifika utmaningar eller hinder du har stött på när du använder digitala verktyg i ditt revisionsarbete?
- Vilka utmaningar/hinder ser du i framtiden? Tex adoption av AI?
- Hur tror du att digitaliseringen kommer att påverka revisionsbranschen i framtiden?

Bilaga 2: Informationsmejl

Tack för ditt deltagande – Planering av intervju för examensarbete

Hej,

Först och främst vill vi uttrycka vårt uppriktiga tack för ditt intresse och din vilja att delta i vår intervjustudie, som är en vital del av vårt examensarbete. Vi uppskattar verkligen din tid och ditt engagemang i detta projekt.

Vårt examensarbete fokuserar på användningen av digitala verktyg och teknologier, med särskild inriktning på dig som enskild revisor. Syftet med denna studie är att förstå vilka faktorer som påverkar implementeringen och användningen av digitala verktyg i revisionsprocessen. Din insikt och erfarenhet inom detta område är ovärderlig för djupet och kvaliteten på vår forskning.

Intervjun beräknas ta mellan 30 till 45 minuter och vi kan anpassa den till att äga rum antingen digitalt eller fysiskt på en plats som är bekväm för dig.

Vi är tillgängliga för intervjuer mellan den 10:e och 24:e april, vid valfri tid på dygnet som passar dig bäst. Skulle du kunna meddela oss vilka dagar och tider som passar dig bäst inom detta intervall? Om du har en föredragen plats för intervjun, vänligen låt oss veta så att vi kan ordna det på bästa möjliga sätt.

Återigen, stort tack för ditt deltagande! Vi ser fram emot att höra från dig snart för att fastställa en tid som passar oss båda.

Med vänliga hälsningar,
Philip Tedeby & Lukas Frising
Civilekonomprogrammet,
Högskolan i Halmstad